

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

นางวรรณดี มัยยะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2551

**People's Participation in Environment Management of Sub-District
Administrative Organizations in Pak Phanang District,
Nakhon Si Thammarat Province**

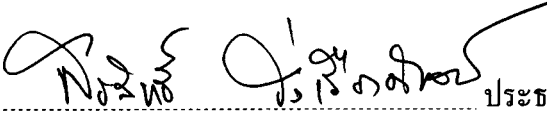
Mrs. Wandee Maiya

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University**

2008

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ชื่อและนามสกุล นางวรรณดี มัยยะ
แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ
สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์

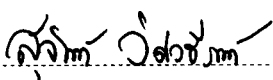
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ รุ่งเรืองศิลป์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 12 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2552

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัย นางวรรณดี มัชชะ ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย (2) รองศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ โภคผลากรณ์
ปีการศึกษา 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช (2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช (3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอ

ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยประชากรที่ศึกษาเป็นประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ คณะผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล และประชาชนผู้มารับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบล 16 แห่งจำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความตรงและความน่าเชื่อถือเท่ากับ 0.67 และ 0.97 ตามลำดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชบ้างเป็นบางครั้ง (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่ ร่วมในการปฏิบัติตามแผน ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล ร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผน ร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาโดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับ (3) สำหรับปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การพัฒนาการตรวจสอบและติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการวางแผน การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อม

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบล

Thesis title: People's Participation in Environment Management of Sub-District Administrative Organizations in Pak Phanang District , Nakhon Si Thammarat Province

Researcher: Mrs. Wandee Maiya; **Degree:** Master of Public Administration;

Thesis advisors: (1) Dr.Chaloemphong Misomnai, Associate Professor; (2) Dr.Trirat Pokapalakorn, Associate Professor; **Academic year:** 2008

Abstract

The objectives of this research were to (1) study level of people's participation in environment management of sub-district administrative organizations in Pak Phanang District , Nakhon Si Thammarat Province (2) study the factors affecting people's participation in environment management of sub-district administrative organizations in Pak Phanang District , Nakhon Si Thammarat Province (3) study problems and barriers of people's participation in environment management of sub-district administrative organizations in Pak Phanang District , Nakhon Si Thammarat Province.

This study was a survey research. Population was the people of Pak Phanang District , Nakhon Si Thammarat Province. Samples were executive teams, sub-districts' personnel, and civilians who received services delivered by 16 sub-district administrative organizations in Pak Phanang District, totally 384. Instrument used was questionnaire with .67 level of validity and .97 level of reliability. Statistical tools employed were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, one way analysis of variance, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, and Multiple Regression.

Research result revealed that (1) people participated in environment management only sometimes (2) factors affecting people's participation were participation in plan implementation, participation in benefits gained, participation in monitoring and evaluating, participation in choosing appropriate approach and planning, participation in searching of problems and their causes together with considering the solutions, respectively; all of which had positive relations with people's participation in environment management at 0.05 level of significance; (3) problems and barriers were participation in plan implementation, participation in benefits gained, monitoring and evaluating development, and participation in choosing appropriate approach and planning.

Keywords : People's participation, Environment management, Sub-District administrative organizations in Nakhon Si Thammarat Province

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของผู้ศึกษา ได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก ท่านรองศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมพงศ์ มีสมนัย ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอด ความรู้อันทรงคุณค่าและเป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษา จนทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์และสำเร็จ ลุล่วงไปได้ รวมทั้งกรรมการที่ปรึกษาร่วม ซึ่งกรุณาให้โอกาส ให้กำลังใจและให้คำแนะนำที่มีค่า ยิ่งไปกว่านั้นผู้ศึกษารู้สึกสำนึกในพระคุณของท่านคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ แนวความคิด ประสบการณ์ และแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ศึกษา

นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จากเพื่อนนักศึกษา มสธ. ที่ได้ให้ ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนผู้บังคับบัญชาและเพื่อนพี่น้องข้าราชการองค์การบริหารส่วน จังหวัด รวมทั้งคณะผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบลและประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอปากพนัง ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและรวบรวมแบบสอบถาม ตลอดจนเสียสละเวลาอันมีค่าให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่การศึกษาครั้งนี้

ความสำเร็จและความภาคภูมิใจอันเกิดจากวิทยานิพนธ์เป็นผลมาจากกำลังใจที่ผู้ศึกษา ได้รับจากบิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัว และผู้อยู่เบื้องหลังทุกท่านที่ส่งเสริมสนับสนุน เสียสละและเป็นกำลังใจ ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงดังที่ผู้ศึกษาตั้งใจไว้ ผู้ศึกษา ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

วรรณดี มัยยะ

กันยายน 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	7
สมมติฐานการวิจัย	9
ข้อจำกัดของการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	12
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	13
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	15
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	15
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อม	28
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	38
มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม	48
แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสิ่งแวดล้อม	53
ประวัติอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	67
รูปแบบการวิจัย	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การวิเคราะห์ข้อมูล	73
ระยะเวลาทำการวิจัย	74
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	75
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบล	80
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	87
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อสรุปที่ได้จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	94
ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน	97
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	121
สรุปการวิจัย	121
อภิปรายผล	132
ข้อเสนอแนะ	143
บรรณานุกรม	144
ภาคผนวก	151
ก แบบสอบถามสำหรับประชาชนกลุ่มตัวอย่าง	152
ข ข้อมูลการปรับขนาดของ อบต	163
ค แผนที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	175
ง ประวัติผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	177
ประวัติผู้วิจัย	179

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	76
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อปัจจัยการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม	81
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อปัจจัยการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการสิ่งแวดล้อม	82
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	83
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล การจัดการสิ่งแวดล้อม	84
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อปัจจัยด้านการร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการ สิ่งแวดล้อม	85
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการให้ ข้อมูลข่าวสาร	87
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้าน การให้คำปรึกษาหารือ	89
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้าน การเข้าไปเกี่ยวข้อง	90
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้าน การร่วมมือ	91
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้าน การมอบอำนาจ	93
ตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.13	ผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ.....	98
ตารางที่ 4.14	ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่.....	99
ตารางที่ 4.15	ผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามสถานภาพการสมรส.....	100
ตารางที่ 4.16	ผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา.....	101
ตารางที่ 4.17	ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามการศึกษาเป็นรายคู่.....	102
ตารางที่ 4.18	ผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ.....	103
ตารางที่ 4.19	ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่.....	104
ตารางที่ 4.20	ผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้.....	105
ตารางที่ 4.21	ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้เป็นรายคู่.....	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.22	ผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามขนาดของ อบต.....	107
ตารางที่ 4.23	ผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามลักษณะทางกายภาพของชุมชน.....	108
ตารางที่ 4.24	ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามลักษณะทางกายภาพของชุมชน เป็นรายคู่.....	109
ตารางที่ 4.25	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล กับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหาร ส่วนตำบล.....	109
ตารางที่ 4.26	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลใน เขตอำเภอปากพนัง.....	111
ตารางที่ 4.27	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทาง และการวางแผนจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง.....	112
ตารางที่ 4.28	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง.....	113
ตารางที่ 4.29	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและ ติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ ปากพนัง.....	114

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.30 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอปากพนัง	116
ตารางที่ 4.31 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จาก การดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอปากพนัง	117
ตารางที่ 4.32 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม	118

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม.....	6
ภาพที่ 2.1 แสดงโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537.....	42
ภาพที่ 2.2 แสดงโครงสร้างอำนาจหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2542.....	44
ภาพที่ 3.1 แสดงกลุ่มตัวอย่าง.....	68
ภาพที่ 3.2 แสดงขั้นตอนการทดสอบแบบสอบถาม.....	72

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การบริหารส่วนตำบล เรียกว่า อบต. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบทั่วไปรูปแบบหนึ่งรับผิดชอบในเขตพื้นที่ของตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาล จัดตั้งมาจากสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล และเขตองค์การบริหารส่วนตำบล แทนรัฐบาลกลางมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง และองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามกฎหมายกำหนด รวมทั้งมีงบประมาณและพนักงาน เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง องค์การบริหารส่วนตำบลถือว่าเป็นองค์กรภาครัฐที่ให้บริการสาธารณะที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และมีความครอบคลุมพื้นที่ของประเทศไทยมากที่สุด องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อ และเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วยการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบลดังกล่าวข้างต้น ให้ทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา สภาตำบลที่ได้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวให้พ้นสภาพแห่งสภาตำบลนับตั้งแต่วันที่ได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นต้นไป

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นบนหลักการของการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองให้แก่ประชาชนโดยประชาชนเป็นผู้ดูแลตนเอง ตามแนวทางแห่งประชาธิปไตย พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 หมวด 2 กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- (2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (4) การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่น ๆ
- (5) การสาธารณสุขการ
- (6) การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
- (7) การพาณิชย์และการลงทุน
- (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (14) การส่งเสริมกีฬา
- (15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (16) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- (19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- (20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- (21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ
- (24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (25) การผังเมือง
- (26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- (27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ

- (28) การควบคุมอาคาร
- (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- (31) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

จากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ ในมาตรา 16 ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 85 กำหนดไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้ คือ จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของประชาชนที่จะต้องร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้กำหนดยุทธศาสตร์หรือแนวทางจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในชนบทและเมือง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนและเป็นการพัฒนา ในระยะยาว 3 ประการ ประกอบด้วย ประการแรก คือการฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประการที่ 2 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประการที่ 3 สำคัญมากคือการสร้างความมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยการสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะความร่วมมือจากประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้พึ่งพิงอาศัยและอยู่ใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่นั้น เพราะถ้าประชาชนเจ้าของพื้นที่มีจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของร่วมกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนแล้ว ทรัพยากรธรรมชาติก็จะถูกนำมาใช้อย่างมีประโยชน์สูงสุดและปัญหาสิ่งแวดล้อมถูกทำลายก็จะลดน้อยลงแต่อย่างไรก็ตามการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเท่าที่ผ่านมายังไม่สามารถจะทำได้กว้างขวางมากนัก

การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ประชาชนซึ่งประกอบไปด้วยบุคคล กลุ่มและองค์กร เครือข่ายต่าง ๆ มีสิทธิหน้าที่และมีอิสระที่จะร่วมในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ เขาทุกขั้นตอน เช่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การแสดง ความเห็นและการวิเคราะห์ปัญหา การตัดสินใจกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดการ การ ได้รับประโยชน์ ตลอดจนการติดตามประเมินผลและการจัดการแก้ไขปัญหาอุปสรรค การมีส่วน ร่วมที่มีพลังมีองค์ประกอบที่สำคัญคือผู้ร่วมงานทุกฝ่ายต้องมีอุดมการณ์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และกิจกรรมร่วมกัน และมีผลประโยชน์ร่วมอย่างเท่าเทียมกันด้วย

จากยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ข้างต้นจะเห็นว่าปัญหาของสิ่งแวดล้อมสามารถป้องกันได้โดยให้ประชาชนร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นด้วยตนเอง รัฐบาลได้กำหนดมาตรการเร่งรัดการกระจายอำนาจการจัดการสิ่งแวดล้อมจาก ส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด และปลูกฝังให้เด็ก เยาวชน และประชาชน ตระหนักในความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลมีความ ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ถือได้ว่าเป็นพื้นที่หนึ่งที่ประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม ค่อนข้างมาก โดยมีพื้นที่ 459.91 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 17 ตำบล 142 หมู่บ้าน 1 เทศบาล 16 องค์การบริหารส่วนตำบล พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม และติดต่อกับชายฝั่งทะเล อ่าวไทย ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง และทำนา ต่อมาจึงเปลี่ยนอาชีพจากการทำ นามาเป็นการทำนาุ้งนี้เพราะว่าสร้างรายได้ได้มากกว่าทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ ผลกระทบจากการทำนาุ้งได้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางเนื่องจากเกษตรกรได้ปล่อยน้ำเสียจากนาุ้งลงสู่ ป่าชายเลนและชายฝั่งทะเลซึ่งเป็นที่วางไข่ของปลาและสัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถ วางไข่และขยายพันธุ์ได้ส่งผลให้การทำประมงชายฝั่งไม่สามารถทำได้อีกต่อไป ทำให้ประชาชนที่ ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งได้รับความเดือดร้อนเป็นจำนวนมาก ในขณะเดียวกันน้ำเสียบางส่วน ที่ยังขังในพื้นที่เกิดการเน่าเสียกลายเป็นแหล่งวางไข่ของยุงและส่งกลิ่นเหม็นรบกวนชาวบ้านมาก

จากปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาดังกล่าวควรได้รับการแก้ไข โดยเร่งด่วน โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยเน้นความสำคัญที่ ป่าชายเลนขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจะ ศึกษาว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช หรือไม่ มากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อ

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล และมีปัญหาและอุปสรรคใดที่ทำให้การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างจริงจัง ทั้งนี้ผลการวิจัยครั้งนี้จะได้นำเป็นข้อมูลในการพัฒนาท้องถิ่นของจังหวัด นครศรีธรรมราชโดยรวมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการ ดังนี้

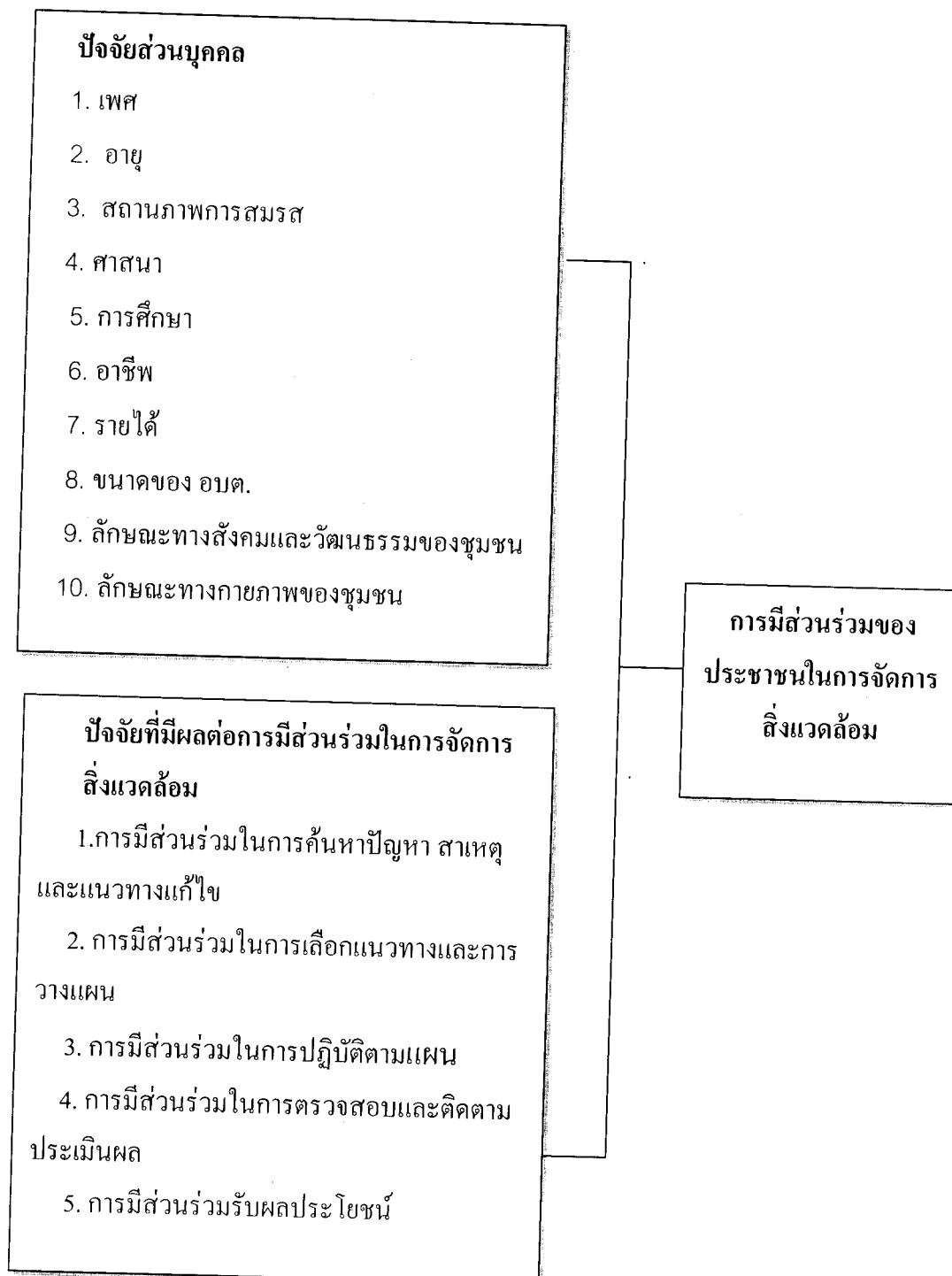
- 2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ทฤษฎีการมีส่วนร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสังเคราะห์กรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังได้แสดงไว้ในภาพที่ 1.1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้เป็นการกำหนดจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้างต้นมา ขยายความ โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 หัวข้อ ตามลำดับ ได้แก่ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขต ด้านพื้นที่ และขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามุ่งเน้นที่ประชาชนในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนังจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 16 องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย
2. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าระกำ
3. องค์การบริหารส่วนตำบลชะเมา
4. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองกระบือ
5. องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะทวด
6. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่
7. องค์การบริหารส่วนตำบลหูล่อง
8. องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมตะลุมพุก
9. องค์การบริหารส่วนตำบลปากพนังฝั่งตะวันตก
10. องค์การบริหารส่วนตำบลบางศาลา
11. องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ
12. องค์การบริหารส่วนตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก
13. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเพิง
14. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพญา
15. องค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก
16. องค์การบริหารส่วนตำบลขนานนาม

4.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล, พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล, และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 16 แห่ง ซึ่งมีรายละเอียดของประชากร ดังนี้

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย	จำนวน 13,386 คน
(2) องค์การบริหารส่วนตำบลป่าระกำ	จำนวน 4,580 คน
(3) องค์การบริหารส่วนตำบลชะเมา	จำนวน 3,068 คน
(4) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองกระบือ	จำนวน 6,666 คน
(5) องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะทวด	จำนวน 5,655 คน
(6) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่	จำนวน 4,030 คน
(7) องค์การบริหารส่วนตำบลหูล่อง	จำนวน 5,560 คน
(8) องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมตะลุมพุก	จำนวน 2,266 คน
(9) องค์การบริหารส่วนตำบลปากพนังฝั่งตะวันตก	จำนวน 5,701 คน
(10) องค์การบริหารส่วนตำบลบางศาลา	จำนวน 4,022 คน
(11) องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ	จำนวน 4,764 คน
(12) องค์การบริหารส่วนตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก	จำนวน 8,001 คน
(13) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเพิง	จำนวน 2,600 คน
(14) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพญา	จำนวน 5,866 คน
(15) องค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก	จำนวน 3,850 คน
(16) องค์การบริหารส่วนตำบลขนานนก	จำนวน 5,665 คน
รวมประชากรทั้งสิ้น	จำนวน 85,700 คน

4.3.2 การสุ่มตัวอย่าง ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน ผู้วิจัยได้ใช้การเก็บข้อมูลจากประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 16 แห่ง ซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แห่งละ จำนวน 4 คน ได้แก่ นายกองการบริหารส่วนตำบล รองนายกองการบริหารส่วนตำบล และ เลขานุการนายกองการบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานส่วนตำบล เก็บข้อมูลจากพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เก็บข้อมูลจากประชาชนที่มาขอรับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

7) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน

8) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน

9) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน

10) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางกายภาพของชุมชนต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางกายภาพของชุมชนต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน

5.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ ได้กำหนดสมมติฐานย่อยในการวิจัยไว้ดังนี้

1) H_0 : การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

H_1 : การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

2) H_0 : การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการวางแผนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

H_1 : การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการวางแผนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

3) H_0 : การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

H_1 : การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

4) H_0 : การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

H_1 : การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

5) H_0 : การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

H_1 : การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

5.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการวางแผนจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม และด้านการร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

6. ข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษานี้เน้นเฉพาะด้านการบริหารจัดการเท่านั้น โดยไม่ครอบคลุมไปถึงด้านกฎหมายโดยศึกษาเฉพาะประชาชนที่อยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เท่านั้น และผู้ศึกษาให้ความสำคัญกับการวิจัยสนามเป็นหลักเพราะต้องการให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อทราบความคิดเห็นของประชาชนที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษายังให้ความสำคัญกับการวิจัยเอกสาร (documentary research) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทบทวนวรรณกรรมและการวิจัยที่เกี่ยวข้องเท่านั้น อนึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้รับบริการได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ช่วยทำให้ได้

ตัวอย่างที่ครอบคลุมประชาชนที่มาขอรับบริการจริงจากองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งหมด

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

การให้ความหมายของคำอาจเหมือนหรือแตกต่างกันได้เสมอ เนื่องจากความแตกต่างกันในด้านความรู้ ประสบการณ์ และมุมมองของผู้ให้ความหมายแต่ละคน ดังนั้น เพื่อให้ทราบและเข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เหมือนกันหรือไปในทิศทางเดียวกัน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดความหมายของคำหรือนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไว้ ดังนี้

7.1 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ลักษณะทางกายภาพของชุมชน

7.2 การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนในชุมชนมีการกระทำให้ลักษณะการทำงานร่วมกันมีความต้องการร่วมกันและดำเนินการร่วมกันในการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การรับประโยชน์ และการประเมินผลในการจัดการสิ่งแวดล้อม

7.3 ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

7.4 การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การบริหารจัดการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช การใช้ประโยชน์ควบคู่กับการฟื้นฟูให้สิ่งแวดล้อมมีความสมบูรณ์ ตลอดจนการควบคุมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชน

7.5 ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน หมายถึง ชุมชนไทยพุทธ ชุมชนไทยอิสลาม หรืออื่น ๆ

7.6 ลักษณะทางกายภาพของชุมชน หมายถึง ชุมชนชนบท ชุมชนกึ่งชนบท ชุมชนกึ่งเมือง ชุมชนเมือง

7.7 องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีหน้าที่ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

7.8 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไข การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล และการร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม

7.9 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ หมายถึง การที่ประชาชนในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เข้าไปปัญหาสิ่งแวดล้อม สามารถเรียงลำดับความสำคัญปัญหา สาเหตุการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

7.10 การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการวางแผน หมายถึง การที่ประชาชนในอำเภอปากพนังได้พิจารณาแนวทาง และวิธีแก้ไขปัญหา การร่วมทำประชาคม

7.11 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่ประชาชนได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ การสนับสนุนทรัพยากร สิน หรือวัสดุ อุปกรณ์ หรือแรงงานในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

7.12 การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินว่าแผนงานทำได้จริงมากน้อยเพียงใด การประเมินความคุ้มค่าของงานหรือกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำ

7.13 การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผน หมายถึง หลังการดำเนินงานตามแผนแล้ว ปัญหาสิ่งแวดล้อมในองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการแก้ไข คุณภาพชีวิตของคนในตำบลดีขึ้น มีมาตรฐานการดำรงชีพ และช่วยแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้

7.14 ระดับการมีส่วนร่วม หมายถึง ความมากน้อยในการให้ข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษาหารือ การเข้าไปเกี่ยวข้อง การร่วมมือ และการมอบอำนาจเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การมีส่วนร่วมทุกครั้ง บางครั้ง และไม่เคยมีส่วนร่วม

8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่การเกิดองค์ความรู้ใหม่ทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และประโยชน์ในทางปฏิบัติ

8.1 การเกิดองค์ความรู้ใหม่ทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การศึกษาครั้งนี้ช่วยสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการใหม่ให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้รู้และเข้าใจในเรื่องระดับและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

8.1.1 ประโยชน์ในทางวิชาการ

1) ได้ความรู้ทางวิชาการในเรื่องกระบวนการในการมีส่วนร่วมประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) ได้รู้แนวทางในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัย เรื่องในลักษณะเดียวกันนี้

8.2 ประโยชน์ในทางปฏิบัติ

8.2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ โดยอาจนำข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อเสนอแนะไปใช้ประโยชน์ เช่น นำไปเป็นแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีปัญหาเช่นเดียวกัน

8.2.2 ในส่วนของประชาชนหากนำไปใช้ประโยชน์ช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม มีความรักและหวงแหนและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้ศึกษาได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย สร้างแบบสอบถาม รวมตลอดถึงอภิปรายผลและข้อเสนอแนะต่อไป สำหรับหัวข้อที่จะนำเสนอในบทนี้มี 7 หัวข้อดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม
3. แนวคิดเกี่ยวกับ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
4. มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม
5. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสิ่งแวดล้อม
6. ประวัติของอำเภอปากพนัง
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) ที่ได้ให้ความสำคัญกับประชาชนท้องถิ่นและองค์การพัฒนาชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแก้ปัญหาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อลดปัญหาความยากจนในชนบท ลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนนับเป็นยุทธวิธีที่สำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและคำจำกัดความหลากหลายและแตกต่างกัน ดังนี้

1. โกวิทช์ พวงงาม (2539) กล่าวถึงวิธีการของการมีส่วนร่วม พอสรุปได้ดังนี้

- โครงการที่จัดทำขึ้นจะต้องแสดงให้เห็นกลุ่มเป้าหมายสนใจว่า จะสนองความต้องการของบุคคลได้อย่างแท้จริง

- จะต้องให้กลุ่มเป้าหมายนั้น ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้มากที่สุด

- การตัดสินใจหรือความคิดเห็นจะต้องเป็นกลุ่มคนเป้าหมายส่วนใหญ่ และไม่ขัดแย้งต่อความเชื่อต่าง ๆ ในชุมชนนั้น

2. วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2535) กล่าวถึง แนวความคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนว่ามีอย่างน้อย 2 ประการคือ

- เป็นการมีส่วนร่วมผ่านองค์กรในชุมชน ซึ่งประชาชนในชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาชุมชน โดยเป็นผู้บริหารหรือเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรในชุมชนต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับโครงการพัฒนาชุมชน เป็นสมาชิกขององค์กรในชุมชนต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงการชุมชน และไม่เป็นสมาชิกขององค์กรในชุมชน แต่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการในฐานะที่ เป็นผู้ออกแรง เป็นผู้สนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน เป็นผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรม สัมมนาหรือประชุม รวมทั้งเป็นผู้รับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการพัฒนาชุมชน

- เป็นการมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการตัดสินใจในโครงการพัฒนาชุมชน ซึ่งประชาชนในชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยผู้นำในท้องถิ่น ทั้งที่มาจากผู้ที่มีความรู้มีการศึกษา และผู้ที่มาจากการแต่งตั้งสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนโครงการ รวมทั้งการสนับสนุนประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินงานตามโครงการ และประชาชนบางส่วนอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตลอดจนการคัดเลือกปัญหา และโครงการที่เหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาในชุมชนนั้น

3. ลีอชัย ศรีเงินยวง และผาสุก อเนกวนิช (2526:12 – 13) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงจะต้องไม่หมายความเพียงแต่การดึงประชาชนเข้าร่วมโครงการที่รัฐเป็นผู้กำหนดรูปแบบเป้าหมายของงานและกำหนดให้มีการเข้าร่วมงาน แต่จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างดี มีสำนึกรับผิดชอบ และมีบทบาทอย่างเต็ม ตั้งแต่คิดค้นปัญหา วางแผน ปฏิบัติงาน ดูแลกำกับ ตลอดจนประเมินผลติดตามงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงจะต้อง หมายถึง การมอบอำนาจอธิปไตยขั้นพื้นฐานคืนสู่ประชาชน การพยายามจัดตั้งและพัฒนาองค์กรประชาชนให้เข้มแข็งบนพื้นฐานของการพึ่งตนเองเป็นสำคัญ

4. ดิน ปรัชญพฤทธิ (2533: 624) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการเข้าไปเกี่ยวข้องกับภารกิจหรือเข้าไปมีส่วนมีเสียงในการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติตลอดจนการเข้าไปพิจารณาผลกระทบของนโยบายเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงเป็นนโยบายครั้งใหม่ต่อไป

5. ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540: 13) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจการปฏิบัติและการรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลกระทบถึง

6. อาร์นสไตน์ (Armstein) (ดิน ปรัชญพฤทธิ 2533:622-623; Arnstein 1969) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าไปมีส่วนร่วมจะต้องมีอำนาจและการควบคุมอย่างแท้จริงในอันที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บังเกิดผลขึ้นมา มิใช่เพียงแต่เข้าไปมีส่วนร่วมเฉย ๆ โดยมีได้อะไรเป็นการตอบแทนความเหน็ดเหนื่อย

7. พารี (Parry) (ดิน ปรัชญพฤทธิ 2533:623; Parry 1972:3 – 16) ได้เสนอว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถวัดได้จากวิธีการให้มีส่วนร่วม ความหนักเบาของการมีส่วนร่วมและคุณภาพของการมีส่วนร่วม

8. วิลเลียม เออร์วิน (William Erwin 1976:138) เสนอแนวคิดการมีส่วนร่วม ไว้ว่า คือกระบวนการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหาร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

9. เจมส์ แอล เครย์ตัน (James L. Creighton : 2000 : 19) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า “กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวม เพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน”

10. รีคเตอร์ (Reeder 1974, 15 อ้างถึงใน ชัชวฤทธิ์ ปนารักษ์ 2540, 8) การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคมซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วม

11. ไวท์ (Whit 1982 : 18) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย

3 มิติ

มิติที่ 1 คือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำ หรือทำอย่างไร

มิติที่ 2 คือมีส่วนเสียสละในการพัฒนา ลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ

มติที่ 3 คือมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินการ ซึ่งคล้ายคลึงกับ (Alastair, อ้างถึงใน ขวัญชัย วงศ์นิติกร 2532 : 18) ซึ่งได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มติด้วยการ คือ

มติที่ 1 คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำอย่างไร

มติที่ 2 คือการมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาการลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ

มติที่ 3 คือการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานและการประเมินผล ทั้งยังให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มนั้นด้วย นอกจากนี้ยังกล่าวถึงเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมว่ามีอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

12. ทวีวงศ์ ศรีบุรี (2539 : 100) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การเปิดโอกาสให้หน่วยงานของภาครัฐบาล ภาคเอกชน องค์กรเอกชน กลุ่มประชาชนหรือประชาชนได้มีโอกาสรับรู้ข่าวสาร รับฟัง และร่วมแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ ต่อการเตรียมการ โครงการหรือกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น การที่มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม ซึ่งมีความหมายทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น องค์กรอิสระ ได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ ในการแสดงความรู้สึก ความต้องการ รวมทั้งประสานสิ่งเหล่านี้ในการวางแผน และการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ตลอดจนได้รับประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมนั้น

13. ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันจะมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเองการที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้ทำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนา บทที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจในว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

14. ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, 6-7) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า หมายถึง กระบวนการรัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์การอาสาสมัครรูปต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน ให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

15. เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527, 272-273) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาของชุมชน เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวบ้านไม่สามารถเข้าใจปัญหาและสาเหตุของ ปัญหาด้วยตนเอง กิจกรรมต่างๆ ที่จะตามมาก็ไร้ประโยชน์และในอีกแง่หนึ่ง ประชาชนเป็นผู้อยู่กับปัญหา ย่อมเป็นผู้ที่รู้ปัญหาดีที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ หากประชาชนไม่ได้เข้าร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ประชาชนก็ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้เองโดยไม่มีผู้ช่วย
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของประชาชนแต่ละคน โดยที่ใครมีทุนก็สามารถช่วยเหลือด้านเงินทุนหากใครไม่มีเงินทุนก็สามารถช่วยในด้านแรงงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นหากประชาชนมีส่วนร่วม ก็คือ จะทราบข้อดีข้อเสียของการดำเนินงานของตนเองได้

16. อนุสรณ์ สุวรรณทิศกร (2549, 23.) ได้กล่าวถึงแนวทางการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. ร่วมคิด คือ ร่วมในการประชุม ปรึกษาหารือในการวางแผนโครงการวิธีการดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบ และการดูแลรักษาเพื่อให้กิจกรรมโครงการได้ผลตามวัตถุประสงค์
2. ร่วมตัดสินใจ คือ ร่วมตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่ดีที่สุด หรือ เหมาะสมที่สุด
3. ร่วมปฏิบัติตามโครงการ คือ ร่วมดำเนินงานตามโครงการ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์

4. ร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ คือ เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ได้มีการดูแลรักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการร่วมกัน

17. นพกาญจน์ เมตตานนท์ (2541, 18.) ได้อธิบายขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนไว้ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพชุมชน วิเคราะห์ปัญหา และหาสาเหตุของปัญหา

2. การมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจว่าควรทำอะไร อย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นขั้นตอนนี้รวมถึงการร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการวางแผนจนถึงสิ้นสุดกิจกรรม ร่วมระบุความต้องการ ตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนา และร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากร

3. การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ โดยร่วมกันบริหารกิจกรรมการใช้ทรัพยากรหรือช่วยสนับสนุนทรัพยากรและการร่วมลงทุน การร่วมลงแรงในกิจกรรมพัฒนา

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทั้งในแง่วัตถุและสังคมในพื้นที่ที่เท่าเทียมกัน

5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อหาข้อดี ข้อเสีย และอุปสรรคของการดำเนินงานแล้วนำมาเป็นบทเรียนหรือประสบการณ์เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของชุมชน

18. ทวนธง ครุฑจ้อน(2528,32.) กล่าวว่า “การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมในการพิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติงานทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการบริหารจัดการ

19. Cohen, J.M. and Uphoff (1984), pp. 219 – 222. กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังนี้”

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)

ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำ ประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใดเช่นการช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือความเห็น (View) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่ได้ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะได้ผลประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

1.2 วิธีการและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ไพร์ตัน เตชะรินทร์ (2527 : 15-17) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน อาจจะตีกรอบได้แตกต่างกัน แต่เดิกรัฐมักจะมีมองในแง่การร่วมสมทบแรงงาน วัสดุ เงิน ร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมกันทำงานหรืออาจจะมองในแง่หนึ่งของการเน้นการมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน และร่วมบำรุงรักษามากกว่าร่วมสมทบ ด้านวัตถุและเงิน แม้ว่าก็ยังจำเป็นอยู่ โดยภาพรวมก็ยังเน้นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นจะต้องเกี่ยวกับประเด็นสำคัญต่อไปนี้

- 1) ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหา สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และความต้องการของชุมชน ตลอดจนร่วมค้นหา สร้างรูปแบบ วิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
- 2) ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดแก้ไข และสนองความต้องการของชุมชน ร่วมปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
- 3) ร่วมปฏิบัตินโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเอง และหน่วยงาน
- 4) ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการกิจกรรมที่ได้ทำไว้

ทั้งภาครัฐบาล และเอกชนให้ใช้ประโยชน์ต่อไป

จอห์น วุฒิกกรรมรักษา (2526) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน คือการมีส่วนร่วมประชุม ร่วมออกเงิน ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมเป็นผู้นำ ร่วมสัมภาษณ์ ร่วมเป็นผู้ชักชวน ร่วมเป็นผู้บริโภค ร่วมเป็นผู้ริเริ่ม ร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้างและร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

John M. Chen and Norman T. Uphoff (1970 : 216) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการตัดสินใจไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการด้วย การตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของผลประโยชน์และการประเมินผลในกิจกรรมการพัฒนาด้วย จะเห็นได้ว่าการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการปฏิบัติการ และผลประโยชน์ก็มาเป็นตัวกำหนดให้มีการประเมินผล ซึ่งต่างก็ได้รับผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้น นอกจากนี้ก็จะมีผลสะท้อนกลับจากการประเมินและปฏิบัติการ ไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย

ชินรัตน์ สมสืบ (2547 : 261) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ระดับดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบเฉยเมย (passive participation) ประชาชนมีส่วนร่วม โดยถูกบอกเล่าว่ามีอะไรเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้น การประกาศต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายจัดการโครงการ ได้ทำเพียงข้างเดียวไม่รับฟังการตอบสนองจากประชาชน ข่าวสารจะได้รับการมีส่วนร่วมเพียงจากผู้ประกอบวิชาชีพจากภายนอก

2. การมีส่วนร่วมในการให้ข่าวสาร (participation in information giving) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตอบคำถามที่ออกมาจากนักวิจัยโดยใช้แบบสอบถามสำรวจหรือแนวทางอื่น ๆ ที่คล้าย ๆ กัน ประชาชนไม่มีโอกาสที่จะมีส่วนในการปฏิบัติตามที่ข้อค้นพบของการวิจัยและไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องและไม่มีส่วนร่วมในการวิจัย

3. การมีส่วนร่วมโดยให้คำปรึกษา (participation by consultation) ประชาชนมีส่วนร่วม โดยถูกปรึกษาและบุคคลภายนอกฟังความเห็นต่าง ๆ นักวิชาชีพจากภายนอกนิยามทั้งปัญหาและแนวทางแก้ไขและอาจจะคิดแปลงตามที่ประชาชนให้ความเห็น แต่กระบวนการปรึกษาหารือเช่นนี้ไม่ยอมให้มีการส่วนร่วมในการตัดสินใจและนักวิชาชีพไม่ได้อยู่ภายใต้ข้อผูกพันที่จะทำตามความเห็นของประชาชน

4. การมีส่วนร่วมด้วยสิ่งจูงใจทางวัตถุ (participation for material incentives) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการให้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น แรงงาน อาหาร เงินสด หรือสิ่งจูงใจทางวัตถุต่าง ๆ การวิจัยหรือทดลองในโรันามักเป็นแบบนี้ โดยเกษตรกรกรให้นำเพื่อการสาธิตแต่ไม่มีส่วนร่วม

ในการทดลองหรือกระบวนการเรียนรู้ โดยปกติแม้จะเรียกว่าการมีส่วนร่วมแต่ประชาชนยังไม่มีส่วนในการดำเนินกิจกรรมที่ยาวนานออกไปเมื่อสิ่งจูงใจนั้นหมดลง

5. การมีส่วนร่วมเชิงหน้าที่ (functional participation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยก่อตั้งกลุ่มที่ริเริ่มจากภายนอกเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ การมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ได้ถูกชักชวนตั้งแต่ขั้นตอนแรกของวงจรโครงการ แต่มีขึ้นหลังจากการตัดสินใจที่สำคัญได้ผ่านไปแล้ว กลุ่มประชาชนนี้จึงขึ้นอยู่กับผู้ริเริ่มและผู้อำนวยความสะดวกจากภายนอก แต่อาจกลายเป็นการขึ้นต่อตนเองได้ในที่สุด

6. การมีส่วนร่วมเชิงปฏิสัมพันธ์ (interactive participation) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ซึ่งนำไปสู่แผนปฏิบัติการและการก่อตั้งสถาบันใหม่ ๆ ในท้องถิ่นหรือสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันที่มีอยู่ มีการใช้วิธีการจากสหวิทยาการที่มีมุมมองหลากหลายและใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีโครงสร้างและเป็นระบบ กลุ่มประชาชนจะควบคุมการตัดสินใจของท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาโครงสร้างและการปฏิบัติ

7. การระดมคน (self – mobilization) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยไม่ขึ้นกับสถาบันภายนอก ประชาชนพัฒนาการติดต่อกับภายนอกเพื่อทรัพยากรต่าง ๆ และคำแนะนำทางวิชาการที่ตนจำเป็นแต่ยังคงควบคุมวิธีใช้ทรัพยากร การระดมความคิดริเริ่มของตนเอง และการทำงานร่วมกันอาจจะเกิดหรือเกิดจากการต่อต้านจากการแจกจ่ายที่ไม่ยุติธรรมของความมั่งคั่งและอำนาจ

8. การเป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลง (catalyzing change) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนผลักดันให้คนอื่น ๆ ในชุมชนริเริ่มการเปลี่ยนแปลง

1.3 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักอนุรักษ์และความสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสร้างความเป็นธรรมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป้องกันและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน และได้มีการวางแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) ปรับปรุงบทบาทของภาครัฐ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน

- ปรับทัศนคติและปรับปรุงขีดความสามารถของหน่วยงานของรัฐให้สามารถร่วมมือและเกื้อหนุนชุมชนในท้องถิ่น

- รมรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนและ
องค์กรชุมชน

- 2) พัฒนาเครือข่ายสารสนเทศทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 3) เพื่อสร้างโอกาสให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

สิ่งนี้นับเป็นนิมิตหมายที่ดีของการสร้างความร่วมมือและร่วมใจกันเพื่อวันนี้และวัน
ข้างหน้า เพราะถึงเวลาแล้วที่ทุกฝ่ายจะต้องเข้ามาร่วมกันทำงาน และเรียนรู้กันด้วยความรักซึ่งทุก
ฝ่ายนี้เราอาจเรียกได้ว่า “เบญจภาคี” อันประกอบด้วย

1) ชุมชน ได้แก่ องค์กรประชาชน สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา อาสาสมัคร
และประชาชนทั่วไป

2) รัฐ ได้แก่ รัฐบาลและหน่วยงานของทางราชการ

3) นักวิชาการ ได้แก่ สถาบันการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชำนาญการ
ต่าง ๆ

4) องค์กรเอกชน ได้แก่ มูลนิธิ สมาคม องค์กร สาธารณประโยชน์ องค์กรพัฒนา
เอกชน องค์กรการกุศล สื่อมวลชน ตลอดจนชมรมและกลุ่มต่าง ๆ

5) องค์กรธุรกิจ ได้แก่ บริษัทห้างร้าน และนักธุรกิจ

1.4 รูปแบบและขอบเขตการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่ามีผลสำคัญและจำเป็นมาก และในการที่จะให้
ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จำเป็นที่ต้องมีการให้ข้อมูลข่าวสารที่แท้จริงและถูกต้อง โดยจะต้อง
มีการกำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมอย่างถูกวิธี และมีประสิทธิภาพ อาจพอจำแนกได้ดังนี้

1) รูปแบบของการสร้าง กฎเกณฑ์ กติกา ของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจน
การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนของตนเอง

2) รูปแบบของการสร้างเครือข่าย เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ไม่สามารถ
จำกัดเขตหรือพรหมแดนได้ เมื่อเกิดปัญหาในที่ใดที่หนึ่งแล้วมักจะขยายอาณาบริเวณของปัญหา
กว้างไกลออกไป ดังนั้นรูปแบบของการสร้างความร่วมมือจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะเป็น
รูปแบบการรวมตัวของกลุ่มตัวแทนประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นองค์กร
ประชาชน หรือเป็นรูปแบบองค์กรเอกชนที่เป็นลักษณะเฉพาะ

3) การจัดตั้งกลุ่มเฉพาะกิจในการศึกษาและติดตามปัญหา ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่คาด
ว่าจะเกิดจากการดำเนินกิจกรรมหรือ โครงการใด โครงการหนึ่ง ที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน

ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ อาจมีการรวมตัวกันและจัดตั้งคณะผู้แทนในการศึกษาและติดตามปัญหาเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการขยับขังปัญหา และให้เกิดพลังอำนาจของข้อมูลข่าวสารในการเจรจาต่อรอง

4) การจัดประชาพิจารณ์ (Public Hearing) กรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในเรื่องที่เกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อประชาชนในท้องถิ่น

1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนควรพิจารณาการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 นัย คือ (John M. Cohen and Norman T. Uphoff, 1970 : 235)

1) มิติการมีส่วนร่วมและบริบทหรือสภาพเงื่อนไขสถานการณ์สิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมสำหรับในแง่บริบท ได้แก่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2) การมีส่วนในกิจกรรมของการมีส่วนร่วม อาจเป็นบุคคลภายในหรือภายนอกหมู่บ้านก็ได้ และประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ลักษณะฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีส่วนร่วม วิธีการเข้าร่วมพิจารณาจากสาเหตุของแรงจูงใจ ลักษณะการร่วม ขอบเขตระยะเวลา หรือลักษณะกิจกรรมที่เข้าร่วม ตลอดจนผลของการเข้าร่วม

1.6 หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

เออร์วิน และ สแตนส์บรี (Irvin and Stansbury อ้างใน ชินรัตน์ สมสืบ 2547 : 264) เสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานภาครัฐ มี 2 ประการ คือ

1. เสนอแนะเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ดูจากเครื่องชี้วัดค่าใช้จ่ายต่ำและเครื่องชี้วัดผลประโยชน์สูง ดังนี้

เครื่องชี้วัดค่าใช้จ่ายต่ำ

- ประชาชนพร้อมที่จะอาสา ร่วมกับ โครงการที่มีผลประโยชน์ต่อชุมชนทั้งหมด
- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นคนสำคัญ ไม่อยู่ห่างไกลกันสภาพตามภูมิศาสตร์สามารถเข้าร่วมได้ง่าย

- ประชาชนมีรายได้เพียงพอ

- ชุมชนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

- เรื่องที่พิจารณาไม่ต้องการตัวแทนที่จะรอบรู้อย่างรวดเร็วในเรื่อง สารสนเทศ
ด้านเทคนิคที่ซับซ้อน

เครื่องชี้วัดผลประโยชน์สูง

- ประเด็นถูกกีดขวางและการเข้าร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อทำลาย
สิ่งกีดขวาง

- มีการต่อต้านตัวแทนรัฐบาลสูง และมีหน่วยงานแสวงหาความมีเหตุผลจาก
สมาชิกของชุมชนเพื่อปฏิบัตินโยบายให้สำเร็จ

- ตัวแทนของชุมชนที่มีอิทธิพลด้านใดด้านหนึ่ง มีความเต็มใจที่จะทำงานในฐานะ
ตัวแทน

- ผู้อำนวยการความสะดวกของกลุ่มได้รับความเชื่อถือจากตัวแทนทุกคน

- ประเด็นได้รับความสนใจสูงจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ อาจมีความเสียหาย

อย่างร้ายแรง หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน

2. เงื่อนไขที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ดูจากเครื่องชี้วัดค่าใช้จ่าย
สูง และเครื่องชี้วัดผลประโยชน์ต่ำ ดังนี้

เครื่องชี้วัดค่าใช้จ่ายสูง

- ประชาชนที่ว่างเฉย

- พื้นที่มีขนาดใหญ่ หรือเป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมประชุม

- มีการแข่งขันระหว่างส่วนต่าง ๆ และกลุ่มทางเศรษฐกิจสังคมต้องการกลุ่มที่มี
ส่วนร่วมที่ใหญ่มาก ๆ

- ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ที่เป็นตัวหลักของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีรายได้ต่ำ

- ประชาชนไม่ตระหนักในประเด็นที่นำมาพิจารณาว่าเป็นปัญหา หรือไม่มี

ศักยภาพที่จะเสนอทางเลือกต่าง ๆ ของนโยบายให้เป็นที่รู้จักของประชาชน

เครื่องชี้วัดผลประโยชน์ต่ำ

- ประชาชนโดยทั่วไปไม่ต่อต้านหน่วยงานของรัฐบาล

- หน่วยงานมีความสำเร็จมาก่อนในการดำเนินนโยบาย โดยไม่มีประชาชนมี
ส่วนร่วม

- ประชาชนมีขนาดใหญ่ ทำให้ยากลำบากในการรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อชักจูง
บางส่วนของประชาชน

- การตัดสินใจของกลุ่มเป็นไปได้ที่จะเหมือนกับการตัดสินใจที่ดำเนินงานโดย
หน่วยงานของรัฐ

1.7 ปัญหาและข้อจำกัดการมีส่วนร่วม

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2526) ได้กล่าวว่า เจ้าหน้าที่และระบบราชการเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ด้าน คือ

1) ปัญหาเกี่ยวกับตัวชนบทถึงความเป็นปัจเจกบุคคล นอกจากนั้นยังอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์หรือพึ่งพาบุคคลภายนอกจนเกินไป ดูถูกฐานะของตนเอง เลือกผู้นำที่สามารถอุปถัมภ์ตนเองได้

2) ปัญหาเกี่ยวกับตัวเจ้าหน้าที่และระบบราชการที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนดังนี้

- นโยบายในระบบราชการมักจะมาจากเบื้องบน
 - การจัดสรรงบประมาณทำมาจากส่วนกลาง คำนึงถึงเฉพาะกิจกรรมที่ส่วนกลางกำหนด
 - ระบบราชการและเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ขาดประสานงานและรับปฏิบัติเฉพาะนโยบายหลักของหน่วยงาน
 - ความสัมพันธ์แบบผู้ใหญ่ ผู้น้อย มักจะเชื่อว่าตัวเองมีฐานะสูงกว่าชนบท
 - เจ้าหน้าที่ของรัฐชอบทำงานในสำนักงาน
 - ระบบราชการใช้การให้คุณให้โทษ ทำตัวให้พอใจแก่ผู้บังคับบัญชา
- มิได้ปฏิบัติงานเพื่อชาวบ้านอย่างแท้จริง

ความล้มเหลวของการพัฒนาทุกอย่างในประเทศไทย ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ไม่ได้กระจายอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบให้แก่ประชาชน โครงสร้างอำนาจทางสังคม การปกครอง และการบริหาร โครงสร้างอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเหล่านี้ล้วนในมือของคน 3 กลุ่ม คือ ทหาร (ระดับสูง) นายทุน และข้าราชการ ซึ่งตราบใดที่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขโครงสร้างที่มีลักษณะผูกขาด การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจะเกิดขึ้นยาก เนื่องจากประชาชนไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมนั่นเอง

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันรัฐบาลได้เห็นความสำคัญของการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงได้กำหนดนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 เป็นต้นมา แนวทางที่มุ่งหวังคือการผนึกกำลังของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และให้มีการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติใหม่โดยสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ธรรมชาติ

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักอนุรักษ์และความสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสร้างความเป็นธรรมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เปิดโอกาสให้ประชาชนองค์กรเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับปัจจุบันนี้จัดได้ว่าได้ให้ความสำคัญกับประชาชนท้องถิ่น และองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาของตนเองมากกว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับใด ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายดังกล่าว ยุทธศาสตร์การพัฒนา 3 ประการ ได้ถูกกำหนดไว้คือ

- (1) การฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน
- (3) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในยุทธศาสตร์ที่ (2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนได้มีการวางแผนการดำเนินงานดังนี้

- (1) ปรับปรุงบทบาทของภาครัฐ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน โดย
 - ปรับทัศนคติและปรับปรุงขีดความสามารถของหน่วยงานของรัฐ ให้สามารถร่วมมือและเกื้อหนุนชุมชนท้องถิ่น
 - รมรณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนและองค์กรชุมชน

(2) พัฒนาเครื่องมือข่าวสารสารสนเทศทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(3) สร้างโอกาสให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

สิ่งนี้นับเป็นนิมิตหมายที่ดีของการสร้างความร่วมมือและร่วมกันในวันนี้เพื่อวันนี้และวันข้างหน้าเพราะถึงเวลาแล้วที่ทุกคนทุกฝ่ายจะต้องมาร่วมกันทำงานและเรียนรู้กันด้วยความรักซึ่งทุกฝ่ายนี้เราอาจเรียกได้ว่าเป็น “เบญจภาคี” อันประกอบด้วย

1. ชุมชน ได้แก่องค์กรประชาชน สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา อาสาสมัคร และประชาชนทั่วไป
2. รัฐ ได้แก่รัฐบาลและหน่วยงานของทางราชการ
3. นักวิชาการ ได้แก่สถาบันการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชำนาญการต่าง ๆ
4. องค์กรเอกชน ได้แก่มูลนิธิ สมาคม องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรการกุศล สื่อมวลชน ตลอดจนชมรมและกลุ่มต่าง ๆ
5. องค์กรธุรกิจ ได้แก่บริษัทห้างร้านและนักธุรกิจนั่นเอง

ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ได้มีการกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในมาตรา 6,7 โดยเน้นถึงสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่อาจได้รับตามกฎหมายข้อยกเว้นของสิทธิและหน้าที่ในส่วนมาตรา 7 และ 8 ได้กล่าวถึงสิทธิขององค์กรเอกชนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ซึ่งในแต่ละมาตราเหมือนจะยังมีข้อจำกัดอีกมากมาย ในมาตรา 6 (1) ได้ระบุสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางราชการในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่ขณะเดียวกันก็ได้สงวนสิทธิเป็นข้อยกเว้นไว้โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจในการให้ข้อมูลข่าวสาร อีกรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม โดยอยู่ในรูปขององค์กรเอกชน ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ซึ่งได้มีการระบุไว้ในมาตรา 7 ของพระราชบัญญัตินี้ว่า “เพื่อเป็นการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้องค์กรเอกชนซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายต่างประเทศมีกิจกรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

2.2 รูปแบบและขอบเขตการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการพิทักษ์และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่ามี ความสำคัญและจำเป็นมาก และในการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จำเป็นที่จะต้องมีการให้

ข้อมูลข่าวสารที่แท้จริงและถูกต้อง โดยจะต้องมีการกำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมอย่างถูกวิธี และมีประสิทธิภาพรูปแบบในการมีส่วนร่วมพิทักษ์รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาจพอจำแนกได้ ดังนี้

1. รูปแบบการสร้าง กฎเกณฑ์ กติกา ของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและชุมชนของตนเอง เช่น ป่าชุมชน ระบบเหมืองฝาย การจัดเก็บสิ่งปฏิกูล การดูแลไฟฟ้า ฯลฯ ในชุมชนขนาดเล็กที่มีผู้นำโดดเด่น และมีความสามัคคีของประชาชน กติกาชุมชนจะเป็นสิ่งที่มีค่ายิ่ง และสามารถเฝ้าระวังให้อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

2. รูปแบบของการสร้างเครือข่าย เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ ไม่สามารถที่จะจำกัดเขตหรือพรหมแดนได้ เมื่อเกิดปัญหาที่ใดที่หนึ่งแล้ว มักจะขยายอาณาบริเวณของปัญหา กว้างไกลออกไป ดังนั้นรูปแบบของการสร้างความร่วมมือ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ การรวมตัวของกลุ่มตัวแทนประชาชน ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นองค์กรประชาชนหรือรูปแบบองค์กรเอกชนที่เป็นลักษณะเฉพาะมากขึ้นก็ตาม เช่น เครือข่ายต้นน้ำ เครือข่ายกลุ่มเกษตรภาค คณะกรรมการพัฒนาและฟื้นฟูลุ่มน้ำ ฯลฯ

3. การจัดตั้งกลุ่มเฉพาะกิจในการศึกษาและติดตามปัญหาสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดจากการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการใด โครงการหนึ่งนี้อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ อาจมีการรวมตัวกัน และจัดตั้งคณะผู้แทนในการศึกษาและติดตามปัญหา เพื่อแสวงหาความร่วมมือในการขยับขังปัญหา และให้เกิดพลังอำนาจของข้อมูลข่าวสารในการเจรจาต่อรองอีกด้วย

4. การจัดประชาพิจารณ์ กรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในเรื่องที่เกี่ยวกับนโยบาย หรือโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น เช่น โครงการย้ายชุมชนออกจากป่า โครงการสร้างรถไฟฟ้า โครงการสร้างเขื่อน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ประชาชนควรมีสิทธิในการร่วมตัดสินใจด้วย เพราะจะเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดเวทีแสดงความคิดเห็น ที่เรียกว่าประชาพิจารณ์ หรือที่บางท่านเรียกว่า ใต้สวนสาธารณะ ในการจัดประชาพิจารณ์ที่ดีควรมีลักษณะที่ “เป็นกลางและมีเหตุผล” ควรมีการเตรียมข้อมูลโดยองค์กรที่เป็นกลางที่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ สังคม และเศรษฐกิจจะต้องให้การสนับสนุนด้านข้อมูลและเปิดเผยข้อมูลด้วยความโปร่งใส และให้เวลาทุก ๆ ฝ่ายอย่างเพียงพอ

2.3 กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน

การสร้างกลไกให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการและผลกระทบที่เกิดขึ้น

2. เพื่อช่วยในการชี้ประเด็น และคุณค่าต่าง ๆ ของสิ่งแวดล้อม

3. เพื่อแสดงความเห็นอันอาจจะเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา

4. เพื่อช่วยในการให้ข้อมูลย้อนกลับ และช่วยในการวิเคราะห์ผลกระทบต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนดำเนินงานและการตรวจเฝ้าระวัง

5. เพื่อขจัดปัญหาความขัดแย้ง และเพื่อสร้างการตกลงร่วมกัน

วัตถุประสงค์ของการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมที่แตกต่างกัน ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันหรือครบทั้ง 5 วัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ จะขึ้นอยู่กับประเด็นปัญหาผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ประชาชนที่จะมีส่วนร่วมก็มีหลายลักษณะด้วยกันขึ้นอยู่กับลักษณะของประชาชน หรือกลุ่มประชาชนนั้น ทั้งระดับการศึกษา ระดับทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับผลกระทบที่มีต่อประชาชนกลุ่มนั้น ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับที่อยู่อาศัย สถานประกอบการวิชาชีพ ลักษณะและความรุนแรงของผลกระทบ โดยในกรณีการมีส่วนร่วมของประชาชนจะสามารถจัดแบ่งกลุ่มประชาชนได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากโครงการ

2. กลุ่มประชาชน โดยรอบ โครงการที่อาจมีทั้งผลดีและผลเสียของโครงการ

3. กลุ่มประชาชนในท้องถิ่นที่อาจได้รับผลประโยชน์จากโครงการ

เจ้าของโครงการหรือกิจกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องนำเอาปัจจัยต่าง ๆ

ดังกล่าวข้างต้นมาประกอบการพิจารณาว่าจะต้องการให้ประชาชนในกลุ่มใดมีส่วนร่วมเพื่อวัตถุประสงค์อะไรจึงจะสามารถเลือกใช้เทคนิค หรือวิธีที่เหมาะสม เช่นการจัดให้มีประชาพิจารณ์ของประชาชนอาจทำให้สามารถชี้ประเด็นและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมได้สะดวกยิ่งขึ้น และยังทำให้เป็นการได้รับข้อมูลย้อนกลับอีกด้วย ส่วนการจัดประชุมร่วมกับประชาชนจะทำให้เจ้าของโครงการหรือกิจกรรมและหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถให้การประชุมนี้เป็นการให้ข้อมูลหรือความรู้กับประชาชนได้อีกด้านหนึ่งด้วย

สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญและจำเป็นต่อมนุษย์อย่างมากเพราะเป็นแหล่งให้อาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย พลังงาน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความสะดวกสบาย ในทางตรงกันข้ามสิ่งแวดล้อมบางประเภทสามารถให้พิษภัยต่อมนุษย์ได้อีกเช่นกัน อันได้แก่ ของเสียและมลพิษทั้งที่เป็นขยะ น้ำเสีย อากาศเสีย เสียงดัง ความสั่นสะเทือน แสงสว่าง ความร้อนและกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นต้น กิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อการดำรงชีวิตมีความสำคัญและจำเป็นต้องควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมเพอร์เฟกต์ ด้วยเหตุดังกล่าว

ทุก ๆ ประเทศจึงต้องมีหน่วยงานกำกับกับการดำเนินงานทุก ๆ กิจกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยก็เช่นกันที่มีหน่วยงานที่กำกับสิ่งแวดล้อมเฉพาะด้าน เช่น ทรัพยากรป่าไม้โดยกรมป่าไม้ ทรัพยากรประมงโดยกรมประมง ทรัพยากรน้ำโดยกรมทรัพยากรน้ำ มลพิษสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ นโยบายสิ่งแวดล้อมโดยสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

ในฐานะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนและสิ่งแวดล้อมในทุก ๆ ด้าน ฉะนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยกฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ ดังนี้ พระราชบัญญัติสภาพาลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (7) คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นจะมีที่มาจากทฤษฎีและแนวคิดที่สำคัญ 2 ประการ คือ ทฤษฎีสติธิในสิ่งแวดล้อม และแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. ทฤษฎีสติธิในสิ่งแวดล้อม (The Environmental Right Theory)

ทฤษฎีนี้มีหลักเกณฑ์สำคัญว่า “สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์และบุคคลแต่ละคนเป็นผู้ทรงสิทธิที่จะสงวนรักษาและควบคุมคุณภาพของสิ่งแวดล้อมเพื่อความสุขสบายของตนเองได้ เมื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมถูกคุกคามเนื่องจากมลพิษก็สามารถบังคับตามวัตถุประสงค์นี้ได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าได้เกิดความเสียหายหรืออันตรายเกิดขึ้นกับชีวิตทรัพย์สิน และสุขภาพอนามัยของผู้คนมากน้อยเพียงใดหรือไม่”

หลักการแห่งสิทธิในสิ่งแวดล้อมไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าเกิดขึ้นเมื่อใด แต่เหตุที่ทำให้หลักการนี้แพร่หลายออกไปก็เพราะเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาทำลายสภาวะแวดล้อมของโลกจนถึงขั้นวิกฤตทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกหวั่นวิตกและกลัวว่าสิ่งแวดล้อมอาจถูกทำลายหมดสิ้นไปได้ จึงเกิดความรักและหวงแหนในสิ่งแวดล้อมเพื่อที่จะให้สิ่งแวดล้อมคงอยู่ในโลกได้นาน ๆ จึงเป็นที่มาของแนวคิดที่ว่าสิ่งแวดล้อมน่าจะเป็นสมบัติของทุกคนมิใช่เป็นของคนใดคนหนึ่ง ดังนั้น ทุกคนจึงน่าจะมีสิทธิที่จะปกป้องรักษาให้สภาพแวดล้อมของโลกดำรงอยู่เพื่อมวลมนุษย์ตลอดไป รวมถึงเรียกร้องมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดมาทำลายสิ่งแวดล้อมและสภาวะแวดล้อมเสียไปด้วย

การพัฒนาประเทศเป็นต้นเหตุสำคัญแห่งปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่เราก็ไม่อาจจะหยุดยั้งไม่ให้มีการพัฒนาต่อไปได้ ทั้งนี้เนื่องจากเป้าหมายหลักของการพัฒนาก็เพื่อให้สภาวะ

เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมุ่งเน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม แต่โดยเหตุที่ผลผลิตจากอุตสาหกรรมล้วนแล้วแต่มาจากวัตถุดิบที่เป็นทรัพยากรภายในประเทศ จึงทำให้เกิดปัญหาการทำงานและการลดของทรัพยากรตามมา ทำให้หลายประเทศที่พัฒนาแล้วเกิดความคิดและตระหนักว่า หากไม่มีมาตรการใดที่จะนำมาใช้กับทุกประเทศทั่วโลกเพื่อหยุดยั้งหรือยุติการทำลายทรัพยากรโลกและก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมแล้ว จะก่อให้เกิดผลกระทบทั้งประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดปัญหาและประเทศอื่น ๆ ด้วย ในลักษณะของปัญหามลพิษข้ามพรมแดน และในที่สุดก็จะกระจายไปทั่วทุกประเทศทั่วโลก ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการดำเนินการในทางระหว่างประเทศต่าง ๆ ในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม และคุ้มครองทรัพยากรโลก จึงส่งผลให้มีการวางแผนความคิดหลักไว้ว่า การพัฒนาประเทศยังคงมีความจำเป็นที่จะให้คงไว้ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย แต่การพัฒนาประเทศจะต้องควบคู่ไปกับการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการคุ้มครองทรัพยากร แนวความคิดนี้จึงได้นำมาซึ่งการนำเอาหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาใช้ (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม, หน้า 20 – 21)

หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นหลักการที่มีมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ยังไม่มีการให้ความสำคัญต่อหลักการนี้อย่างชัดเจน จนกระทั่งเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศและอุบัติเหตุร้ายแรงที่เป็นโศกนาฏกรรมทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในทุกภูมิภาคทั่วโลก อันเป็นการตอกย้ำให้ประชาคมโลกหันมาตระหนักและเข้าจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมตามแนวความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในลักษณะจริงจึงเป็นรูปธรรมที่เด่นชัด โศกนาฏกรรมที่ว่านั้นเริ่มจากเหตุการณ์ The Torrey Canyon Oil Spill Incident

ประเทศไทยโดยอิทธิพลจากการตื่นตัวของนานาประเทศในการเรียกร้องสิทธิในสิ่งแวดล้อมประกอบกับการที่ประเทศต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นระยะ ๆ ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก รัฐบาลในอดีตจึงหันมาสนใจต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ได้มีการนำเอาเรื่องสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยเริ่มบัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 รัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มาคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 ก็ได้บัญญัติเรื่องสิ่งแวดล้อมไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 ได้นำเอาแนวความคิดในเรื่องสิทธิในสิ่งแวดล้อมมาตราไว้ในมาตรา 74 ว่า “รัฐพึงบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม ความสมดุลของธรรมชาติและสิ่งทดแทน และพึงป้องกันและขจัดมลพิษ และวางแผนการใช้ที่ดินและน้ำให้เหมาะสม” ภายหลังจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้รัฐได้ผลักดันให้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ และได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ด้วย

ต่อมาพัฒนาการด้านสิทธิในสิ่งแวดล้อมของไทยได้ก้าวไปจากเดิมมาก เพราะเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้มีการนำเอาแนวความคิดในเรื่องสิทธิในสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้รวมเอาทั้งสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานกับสิทธิในสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน โดยมีจุดมุ่งหมายหลักคือทำให้สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่แก่ประชาชนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยได้บัญญัติรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมของบุคคลในการมีชีวิตท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ดีมีคุณภาพ และมีส่วนร่วมร่วมกับรัฐและชุมชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ (มาตรา 56 วรรคแรก) และได้กำหนดภาระหน้าที่ให้กับรัฐที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน (มาตรา 79) ปัจจุบันมีรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกไม่ต่ำกว่า 50 ประเทศ ที่ให้การรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมนี้ (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2540 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิบูลย์การพิมพ์, 2540 : 334)

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้ให้การรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมไว้เช่นนี้ เท่ากับเป็นการรับรองสิทธิของปวงชนชาวไทยที่จะมีชีวิตอยู่อย่างปกติสุขภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ อนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ดังนั้น หากการดำเนินกิจการของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมได้ก่อให้เกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตหรือคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ถือไว้ว่าเป็นการใช้สิทธิของตนรุกเข้าไปในสิทธิของผู้อื่น เนื่องจากว่ามลพิษที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือความเสื่อมโทรมแก่ทรัพยากรธรรมชาติ นั้น ถือว่าประชาชนทุกคนเป็นผู้ได้รับความเสียหาย การที่โรงงานอุตสาหกรรมก่อให้เกิดมลพิษในสิ่งแวดล้อมจึงเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลอื่นที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข ประชาชนมีสิทธิที่จะปกป้องไม่ให้สิ่งแวดล้อมที่ดีนั้นถูกทำลายไป และมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมรับผิดชอบในกรณีมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมนั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมได้

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 85 กำหนดไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้ คือ จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบและเกิด

ประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

2.4. ความรู้พื้นฐานและแนวคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีลักษณะคล้ายคลึงกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่แตกต่างกันตรงที่การอนุรักษ์เป็นการปฏิบัติและรักษาให้คงเดิมคล้ายกับเป็นทฤษฎีหรือหลักการแต่เน้นการทำให้จริง ส่วนการจัดการเป็นแนวทางปฏิบัติที่มีแผนการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่เป็นระบบและชัดเจน สอดรับกับนโยบาย มาตรการ และโครงการ การจัดการจะต้องทำแบบผสมผสานและทั้งระบบ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องต่อไปนี้

1. กลไกทางสิ่งแวดล้อม หมายถึงสิ่งแวดล้อมที่แสดงบทบาทหรือตัวจักรการเปลี่ยนแปลงหรือตัวกระตุ้น ที่มีผลทำให้สภาพแวดล้อมหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปอีกสภาพแวดล้อมหนึ่ง ก่อให้เกิดผลกระทบเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ ทั้งในระบบและนอกระบบ โดย “กลไก” มีบทบาทอันหนึ่งอันใดต่อไปนี้

1.1 ตัวแปรสภาพจากสิ่งแวดล้อมหนึ่งไปสิ่งแวดล้อมหนึ่ง

1.2 ตัวสร้างแรงผลักดันด้วยการบังคับหรือควบคุม

1.3 ตัวเชื่อมประสานมากกว่าสอง (สิ่งแวดล้อม)

1.4 ตัวปลดปล่อย / แรงผลักดันสารให้เกิดกระบวนการสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นกลไกทางสิ่งแวดล้อมอาจเป็นได้ทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต เป็นเทคโนโลยีหรือเครื่องจักรกลก็ได้ การจัดการจะเป็นตัวควบคุมให้กลไกต่าง ๆ ที่ต้องการมีระบบระเบียบมากขึ้นและส่งผลดีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการประยุกต์วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้ง 5 วิธี การใช้ การกักเก็บ การรักษา/ซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกัน การสงวน การแบ่งเขต รวมทั้งการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมของแต่ละวิธีของการอนุรักษ์มาดำเนินการด้วยลักษณะและรูปแบบเฉพาะของแต่ละทรัพยากรอย่างรอบคอบและมีวิสัยทัศน์ เพื่อให้ได้สิ่งที่มนุษย์ต้องการอย่างยั่งยืนตลอดไป

3. ลักษณะการใช้ทรัพยากร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถนำมาใช้ได้ทั้งจากระบบสิ่งแวดล้อมโดยอ้อม ที่สมบูรณ์และระบบสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม แต่ต้องนำมาใช้/เลือกใช้อย่างถูกต้องตามหลักวิธีการ ซึ่งเกษม (2540) ได้ให้ข้อพิจารณาลักษณะการใช้ทรัพยากรไว้ดังนี้

3.1 ทรัพยากรที่นำออกมาใช้ในระบบสิ่งแวดล้อม เช่น ป่าไม้ แร่ธาตุ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น จะต้องคำนึงถึงการทดแทนแบบมีให้ใช้ตลอดไปหรือแบบยั่งยืน กล่าวคือความสามารถในการมีผลผลิตทดแทนในทุก ๆ รุ่นอายุ โดยเทคโนโลยีที่นำมาใช้กับทรัพยากรจะต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาในระบบทรัพยากรนั้น ๆ เช่น ปัญหาด้านการทดแทนหรือเพิ่มพูนและปัญหาด้านการสูญเปล่าของทรัพยากร เป็นต้น

3.2 ทรัพยากรที่นำเข้ามาใช้ในระบบสิ่งแวดล้อม บางครั้งมีผลทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ และ/หรือเกิดการปนเปื้อนของสารพิษในสิ่งแวดล้อม เช่น การนำสารเคมีทางการเกษตรมาใช้ในระบบเกษตรกรรม การนำเข้าของเทคโนโลยี การนำก๊าซและน้ำมันมาใช้ในสังคมเมืองและชุมชน การนำสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์จากต่างประเทศเข้ามา เป็นต้น

3.3 สมรรถนะการยอมรับได้ (carrying capacity) ของระบบสิ่งแวดล้อม ขึ้นอยู่กับชนิด สัดส่วน ปริมาณ และการกระจายขององค์ประกอบทางเคมีและชีวภาพในระบบสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ จะต้องไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป และรวมไปถึงองค์ประกอบทางด้านกายภาพได้แก่ความสูงต่ำของพื้นที่ ชนิดหินและดิน ลักษณะอากาศ เป็นต้น สมรรถนะการยอมรับได้ของระบบสิ่งแวดล้อมสามารถปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงได้ แต่ต้องใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น แม่น้ำลำคลองจะมีสมรรถนะการยอมรับได้ต่อการรองรับของเสียแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับชนิด ปริมาณของของเสีย และตามฤดูกาล แผ่นดินจะมีสมรรถนะการยอมรับได้ต่อการเลื่อนไหลแตกต่างกันตามลักษณะพืชพรรณ ความลาดชัน ปริมาณน้ำฝน และชนิดของหินและดินในพื้นที่นั้น ๆ

3.4 ความสามารถในการฟื้นฟูสภาพเดิมของสิ่งมีชีวิต (biotic potential) หรือไม่มีชีวิตหรือความสามารถในการฟื้นฟูระบบ ความสามารถในการฟื้นฟูจะเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ลักษณะภูมิอากาศ เวลา และปัจจัยสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น การฟื้นฟูสภาพป่าที่ถูกทำลายจะเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับความสามารถในการขึ้นทดแทนของสังคมพืช สภาพพื้นที่ ชนิดของดิน การฟื้นคืนสภาพของแม่น้ำที่เน่าเสียจะเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับอัตราการปล่อยน้ำเสีย เวลา การใช้เทคโนโลยีในการบำบัด เป็นต้น

3.5 ความยืดหยุ่นทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิต (biotic magnification) หรือไม่มีชีวิตหรือของระบบ จะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความแตกต่างของความต้านทานทางสิ่งแวดล้อมขององค์ประกอบหรือระบบนั้น ๆ เช่น ความต้านทานต่อปริมาณและความเข้มข้นของสารพิษในสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิดแตกต่างกัน

3.6 องค์ประกอบของทรัพยากร / สิ่งแวดล้อมที่อยู่ในระบบว่ามีปริมาณมากน้อยเท่าใด และพฤติกรรมเป็นอย่างไร รวมทั้งความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ เพื่อนำมา

พิจารณาในการวางแผนการใช้ทรัพยากรก่อนหลัง โดยคำนึงถึงการป้องกันและกำจัดของเสียหรือมลพิษต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งผลกระทบเชื่อมโยงจากการใช้ทรัพยากรแต่ละอย่างเพื่อให้ระบบสิ่งแวดล้อมนั้นอยู่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

2.5 แนวคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติชนิดหนึ่งนั้นจะต้องคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติชนิดอื่นไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งหมายถึงต้องเข้าใจระบบสิ่งแวดล้อมไม่ควรพิจารณาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเพราะทรัพยากรทุกอย่างต่างมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
2. ในการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม จะต้องไม่แยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือทางวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมและสังคมมนุษย์ได้พัฒนาตัวเองไปพร้อม ๆ กัน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของสังคมนั้น
3. โครงการพัฒนาทุกโครงการ ย่อมมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเศรษฐกิจต้องใช้ทรัพยากร ผู้ดำเนินการตามโครงการจึงต้องมีความรอบรู้และรู้จักวิธีการจัดการอย่างชาญฉลาดเพื่อทำให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด
4. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นฐานสำคัญของการจัดการ เมื่อมีการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมจึงต้องคำนึงถึงหลักการอนุรักษ์ควบคู่กันไป
5. การจัดการทุกครั้งจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกเพศ ทุกวัย และทุกกลุ่มบุคคลทำงานและมีส่วนเกี่ยวข้อง การจัดการจึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน จึงควรสนับสนุนให้องค์กรท้องถิ่นเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ชุมชนและเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมากขึ้น
6. ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นสิ่งสำคัญในด้านการแสดงออกซึ่งความเจริญทางวัฒนธรรมและความมั่นคงสมบูรณ์ของประเทศ และบ่งบอกถึงนิสัยของคนในชาติ
7. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยวิธีการและเหตุผลใดก็ตามย่อมเป็นการทำลายมรดกของมนุษยชาติไปด้วย
8. มนุษย์ไม่สามารถสร้างทรัพยากรบางชนิดขึ้นมาได้ในเวลาสั้น ๆ แม้ว่ามนุษย์จะมีมันสมองอันชาญฉลาดในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมบางอย่างได้ล่วงหน้าก็ตาม

9. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากจะเพื่อความกินดีอยู่ดีของมนุษย์แล้ว ยังมีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกายและจิตใจของบุคคลในชุมชนและประเทศชาติ

10. เมื่อค้นพบว่ามีการทรัพยากรเกิดขึ้นที่ใด ย่อมมีการทำลายเกิดขึ้นที่นั่นด้วย ในการจัดการจึงต้องคำนึงถึงการดำเนินการที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์มากที่สุดและทำให้เกิดผลเสียน้อยที่สุดด้วยซึ่งบางครั้งอาจใช้มาตรการทางกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง

11. ประชากรในชาติหรือในโลกเพิ่มขึ้นทุกขณะโดยที่ทรัพยากรได้ลดลงเรื่อย ๆ ทุกขณะ เช่นกัน หากทุกคนไม่เริ่มต้นที่จะอนุรักษ์และจัดการสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นในวันนี้ อนาคตข้างหน้าย่อมเกิดความยากลำบากในการที่จะทำให้เกิดหรือคงอยู่ของทรัพยากร

12. การทำงานใด ๆ โดยขาดการทำความเข้าใจและการยอมรับจากคนทั่วไปแล้วมักมีปัญหาและไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร จึงต้องทำการชี้แจงปลุกฝังให้สถาบันครอบครัวและชุมชนเกิดความรักในท้องถิ่นของตนด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างความคิดและจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่ตนอยู่ โดยชี้ให้เห็นความสำคัญ คุณค่าของการดูแลรักษา การรับประโยชน์ ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสุขอนามัยที่จะได้รับจากผลของการจัดการที่ไม่ดี จะทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ย่ำแย่ขึ้น

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1 พัฒนาการบริหารจัดการขององค์กรบริหารส่วนตำบล

เป็นที่ทราบโดยทั่วกันแล้วว่า การมีองค์กรบริหารส่วนตำบลเกิดจากความพยายามเพื่อแก้ปัญหาด้านประสิทธิภาพของสภาตำบลตามกฎหมายเดิม การเกิดองค์กรบริหารส่วนตำบลยังเป็นการเกิดขึ้นตามกระแสเรียกร้องการพัฒนาประชาธิปไตยและการปกครองตนเองโดยการกระจายอำนาจสู่ระดับล่างมากขึ้น ดังนั้นรัฐบาล จึงมีเจตนารมณ์ที่จะจัดตั้งองค์กรบริหารส่วนตำบล แต่การจัดตั้งองค์กรบริหารส่วนตำบลหรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า อบต. ได้จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2538 ที่มีความสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ 1) เพื่อกระจายอำนาจในการตัดสินใจแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในตำบล 2) เพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้มีโอกาสปกครองตนเอง และรัฐบาลได้มอบให้ทำหน้าที่และกิจกรรมเพื่อพัฒนาและบริหารตามความจำเป็น และ 3) เป็นการเสริมสร้างแนวคิดในประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

บริหารงานรวมถึงการเสนอแนวปัญหาและตรวจสอบการปฏิบัติงานอีกด้วย (กองราชการส่วน
ตำบล กรมการปกครอง, 2540)

การเกิดขึ้นขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการผสมผสานแนวคิดตามแนวทฤษฎี
ดั้งเดิมและแนวทฤษฎีสสมัยใหม่ของการกระจายอำนาจ คือ การกระจายอำนาจทางการบริหาร
(Administrative decentralization) ที่ครอบคลุมการมอบอำนาจหน้าที่ (Delegation) การโอน
อำนาจหน้าที่ (Transfer of authority) การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ
ในการดำเนินการได้ด้วยตนเอง และการกระจายอำนาจที่แท้จริง (Devolution) รวมถึงการให้
เอกชนเข้าร่วมรับผิดชอบกิจการสาธารณะแทน (Privatization) และกระจายอำนาจทางการเมือง
(Political decentralization) ให้ประชาชนสามารถเลือกผู้บริหารท้องถิ่นและตัดสินใจบริหาร
กิจกรรมสาธารณะในท้องถิ่นได้ด้วยตนเองภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติคือ

- 1) มีการกำหนดเขตแดนและจำนวนประชากรที่ชัดเจน
- 2) มีการกำหนดกิจการให้ดำเนินกิจกรรม
เพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นตามที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการแทนรัฐในบางประการ
- 3) ให้ความเป็นอิสระในด้านการมีบุคลากรของตนเอง การมีรายได้ของตนเอง การมีฐานะเป็นนิติ
บุคคล และการควบคุมกำกับโดยองค์กรส่วนกลางตามตัวบทกฎหมาย (พรชัย รัชมิแพทย์, 2530)
โดยมีเครื่องมือหลักในการกระจายอำนาจขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ที่ประกอบด้วยระบบ
การคลัง ระบบงบประมาณ ระบบการบริหาร ระบบการวางแผน และระเบียบและกฎหมาย
(โหมยิต ปันเปี่ยมรัชฎ์, 2534) การบริหารจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการได้โดยเลือกที่มี
หน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่นที่มีอำนาจและความรับผิดชอบที่ปราศจากการควบคุมของหน่วย
บริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บท
บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศมิได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด ซึ่งหน่วยการปกครอง
เหล่านี้อาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่ ใน
ขณะเดียวกันก็มีอำนาจที่แตกต่างกันไปตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชน
ในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ ดังนั้น หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal rights)
ในการบริหารจัดการตนเองซึ่งประกอบด้วย การมีสิทธิตรากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อ
ประโยชน์ในการบริหารหน้าที่ และใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นและอีกประการหนึ่งที่สำคัญ
คือ การมีอำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารจัดการตามอำนาจหน้าที่ได้กำหนดมาใน
กฎหมาย การใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการจึงมีองค์กรเกิดขึ้นอยู่สองฝ่ายคือ ฝ่ายบริหารและ
ฝ่ายนิติบัญญัติ

การที่จะบริหารจัดการได้ประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่น
นั้น การบริหารจัดการจะต้องอยู่บนพื้นฐานการกระจายอำนาจและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและ

ความต้องการของชุมชน รวมทั้งชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมตามจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง ทั้งในรูปแบบแก้ไขปัญหา การพัฒนา การร่วมปฏิบัติ การตรวจสอบ และการร่วมรับผลประโยชน์ ด้วย (Mongtagu, 1984 อ้างถึงใน โกวิทช์ พวงงาม, 2542) ดังนั้น ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงประกอบด้วยหลักการที่สำคัญอยู่ 8 ประการด้วยกันคือ 1) การมีสถานะตามกฎหมาย (Legal status) ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ได้ชัดเจนว่า ประเทศไทยนั้นมีนโยบายการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง 2) การมีพื้นที่และระดับเป็นแนวทางในการ กำหนดรูปแบบหรือวิธีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังเช่นการมีประชากรไม่ต่ำกว่า 50,000 คน การคำนึงถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การมีรายได้องค์การบริหารส่วนตำบล การ บุคลากร ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำคัญในการปกครองตนเอง 3) การกระจายอำนาจและหน้าที่จะต้องเป็นไปตามนโยบายทางการเมืองและการปกครองของ รัฐบาลเป็นสำคัญ 4) การเป็นองค์กรนิติบุคคลในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับเพื่อ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล 5) มีการเลือกตั้งจากประชาชน ในท้องถิ่นเพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือก ผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง 6) มีอิสระในการปกครองท้องถิ่นและบริหารจัดการตามกฎหมายที่ กำหนดทั้งนี้จะไม่อยู่ในสายบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ และสามารถปฏิบัติการกิจโดย ใช้ดุลพินิจของตนเองในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง 7) การมีงบประมาณเป็นของตนเอง และสามารถบริหารจัดการรายได้เพื่อการทำนุบำรุง ท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป 8) มีการกำกับดูแลจากภาครัฐในการฝ่ายออกกฎหมายเพื่อการ บริหารจัดการท้องถิ่น

การเกิดขึ้นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใด ๆ ก็ตามจึงมีการกำหนดขึ้น บนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่มุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและการปกครองตนเองที่มีอำนาจอิสระ มีการเลือกตั้งมีองค์กรเป็นของตนเองและที่สำคัญคือประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง อย่างกว้างขวาง (อุทัย หิรัญโต, 2523) มีความสอดคล้องในการบริหารจัดการขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีการกิจหลักในการดำเนินการคือการถ่ายโอนบริการสาธารณะบางประการมาให้ ท้องถิ่นบริหารจัดการ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นการกระจายอำนาจการบริหาร อาทิเช่น ระบบสาธารณสุขไปรษณีย์ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม การดูแลชีวิตและทรัพย์สิน และการ จัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (โกวิทช์ พวงงาม, 2542)

เมื่อมองผ่านแนวคิดและทฤษฎีทางการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นจะ พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีจุดมุ่งหมายในอันที่จะส่งเสริมฐานรากของสังคมที่อยู่ในระดับ

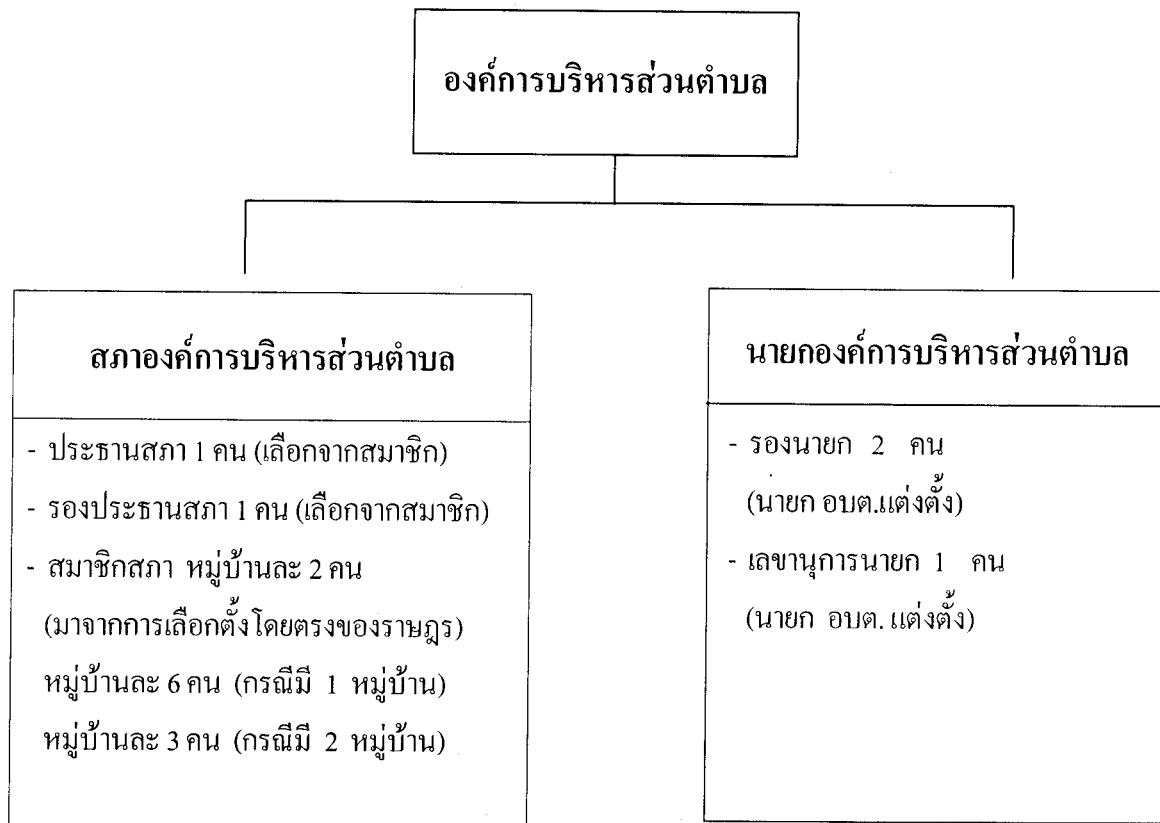
หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ให้มีความเข้มแข็งด้วยการมีแนวคิดและระเบียบวิธีที่จะได้มีการบริหารจัดการตนเองในอันที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน อย่างไรก็ตาม ความพยายามของประเทศไทยในการที่จะพัฒนาแนวคิดนี้ให้มีความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้นนั้น นับได้ว่าเป็นความพยายามในการพัฒนาประเทศโดยผ่านการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นทั้งนี้จึงได้ให้ความสำคัญในเรื่องของความค้อยประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการในรูปแบบหรือวิธีการเดิมที่อยู่ในรูปของสภาตำบลที่ไม่อำนาจแต่ประการใด กล่าวคือ รูปแบบการบริหารจัดการของสภาตำบลยังไม่เป็นนิติบุคคลนั่นเอง การปรับเปลี่ยนฐานการบริหารงานของสภาตำบลก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 นั้น ได้นำเอาเรื่องรายได้ที่ไม่รวมเงินอุดหนุนมาพิจารณาหรือมาเป็นเกณฑ์ในการบริหารจัดการเพื่อที่จะยกฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 6,745 แห่ง และสภาตำบล จำนวน 219 แห่ง (กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2543) การขยายตัวที่มีจำนวนมากขึ้นขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่กำหนดว่าท้องถิ่นใดที่มีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิได้รับการตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยให้มีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และการมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยอยู่บนพื้นฐานการกระจายอำนาจที่สอดคล้องและสัมพันธ์กันระหว่างรัฐและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การปกครองท้องถิ่นด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง, 2542)

การประกาศใช้พระราชบัญญัติของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 นั้น มีรูปแบบวิธีการคล้ายคลึงกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา การวิเคราะห์ถึงการดำเนินการตามพระราชบัญญัติในด้านการกำหนดเขตแดนและจำนวนประชากรนั้น ยังคงอาศัยรูปแบบเดิมตามขอบเขตของการแบ่งการบริหารส่วนราชการส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบตำบลและหมู่บ้าน การวางกรอบแนวทางเพื่อการบริหารจัดการก็ยังคงใช้วิธีการบริหารจัดการจากฐานข้อมูลทางสภาพสังคม เศรษฐกิจ และประชากร ตามอาณาเขตของตำบล จึงทำให้การบริหารจัดการมีความสะดวกและง่ายขึ้นเมื่อก่อตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สภามอบองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งสมาชิกมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน หากมีเพียงหมู่บ้านเดียว ให้มีสมาชิก 6 คน ถ้ามี 2 หมู่บ้านให้มีสมาชิก

หมู่บ้านละ 3 คน ส่วนฝ่ายนิติบัญญัติมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งราษฎรเลือกตั้งเป็นหัวหน้าและมีรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการแต่งตั้งของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่เกิน 2 คน ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในแต่ละคราว 4 ปี

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) นอกจากที่กล่าวไว้ ก็ยังมีฝ่ายประจำที่เป็นกลไกช่วยบริหารและดำเนินการ นั่นก็คือ มีพนักงานส่วนตำบล (ตามพระราชกฤษฎีกา) และอาจจัดแบ่งการบริหารออกเป็น 1) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 2) ส่วนต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น

3.2.1. พนักงานส่วนตำบล

พนักงานส่วนตำบล ก็คือ บุคลากรหลักที่ทำงานให้ อบต. ถือเป็นข้าราชการประจำของ อบต. จัดเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น คล้ายพนักงานเทศบาล นอกจากนั้นจะเป็นลูกจ้างของ

อบต. ซึ่งมีทั้งลูกจ้างประจำและพนักงานจ้างตามภารกิจทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของระเบียบกระทรวงมหาดไทย

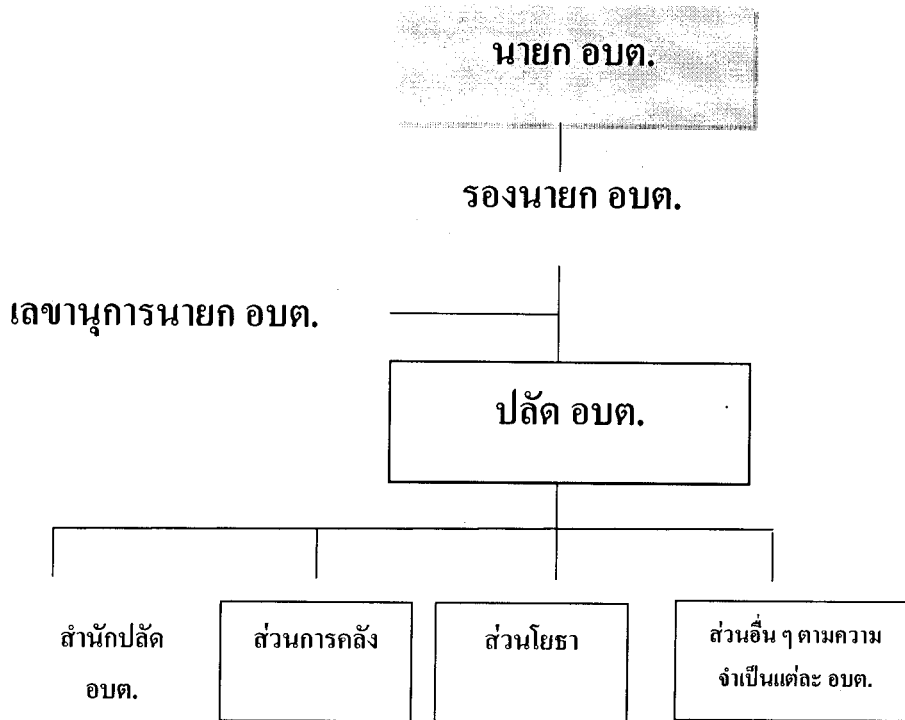
นอกจากนั้น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน อบต. อาจขอให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการของ อบต. เป็นการชั่วคราวได้ โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม ทั้งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็นและในกรณีที่เป็นข้าราชการ ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง

3.2.2. โครงสร้างการแบ่งส่วนบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล

การแบ่งส่วนบริหารใน อบต. ขึ้นอยู่กับขนาดของ อบต. ซึ่งกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดขึ้นเพื่อความเหมาะสมกับภารกิจ โดยได้แบ่งส่วนบริหารใน อบต. ออกเป็น 3 ส่วน คือ

สำนักปลัด อบต. ซึ่งจะต้องมีตำแหน่งปลัด อบต. ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสำนักงาน อบต.

ส่วนการคลัง ซึ่งจะต้องมีหัวหน้าส่วนการคลัง หรือเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ส่วนโยธา ซึ่งจะต้องมีหัวหน้าส่วนโยธา หรือนายช่างโยธา เป็นต้น (โกวิท

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.3 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

3.3.1 องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมตามมาตรา 66

3.3.2 อำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบังคับให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ที่ต้องทำตาม มาตรา 67 มีดังนี้

- (1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัด มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (5) ส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม
- (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- (7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

3.3.3 อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล อาจทำได้ตามมาตรา 68 มีดังนี้

- (9) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร
- (10) ให้มีและบำรุงรักษาไฟฟ้า หรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
- (11) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (12) ให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- (13) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- (14) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (15) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (16) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
- (17) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (18) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (19) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

3.3.4 ขอบเขตในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีหน้าที่หลักในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งกฎหมายได้กระจายอำนาจหน้าที่ให้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าสภาตำบล โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบังคับให้ทำและอำนาจหน้าที่ที่อาจทำได้เหมือนกับเทศบาล ฉะนั้นในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ องค์การบริหารส่วนตำบลย่อมมีอำนาจในการตราข้อบังคับหรือดำเนินการตามกฎหมายได้อย่างมีอิสระคล่องตัวมากกว่าสภาตำบล ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงสามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้ เช่น การออกข้อบังคับตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกกฎข้อบังคับเพื่อใช้บังคับในตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย หรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับไม่เกิน 500 บาท ร่างข้อบังคับตำบลจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะกรรมการบริหาร หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายอำเภอเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบลแล้ว กฎหมายกำหนดให้ประธานกรรมการบริหารลงชื่อประกาศใช้เป็นข้อบังคับได้ต่อไป

ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ตำบลในเขตที่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือร่วมกับสภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ

หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นใด เพื่อทำกิจการร่วมกันได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลของตน

ในการดำเนินกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความคล่องตัวมีประสิทธิภาพในการบริหารงานนั้น กระทรวงมหาดไทยจะออกระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานได้ดี โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล จึงมีอิสระในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลรวมถึงอิสระในการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งในส่วนของประชาชนก็สามารถติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงาน สามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น ติดตามการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างสม่ำเสมอ ติดตามการดำเนินงานและความเคลื่อนไหวของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คัดค้านการดำเนินงานที่ไม่ถูกต้องขององค์การบริหารส่วนตำบล หรืออาจยื่นหนังสือร้องเรียนนายอำเภอท้องที่ ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลบริหารงานไม่โปร่งใส

ส่วนนายอำเภอก็มีอำนาจในการดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับของทางราชการ มีอำนาจเรียกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมาชี้แจงข้อเท็จจริงได้เรียกตรวจสอบเอกสาร รายงาน หรือเอกสารด้านอื่นได้ และสามารถเสนอแนะปลดพนักงานให้พ้นตำแหน่งแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้หากกระทำผิดกฎหมายและฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยและสวัสดิภาพของประชาชน หรืออาจเสนอแนะยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้หากกระทำผิดกฎหมายและละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัติไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่หรือสวัสดิภาพของประชาชน

3.4 การแบ่งส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีพนักงานส่วนตำบลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดและอาจจัดแบ่งการบริหารงาน ออกเป็น

- 1) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

2) ส่วนต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์แก่กิจการของ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของหน่วยงานราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น อื่น ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราวโดยไม่ขาด จากต้นสังกัดเดิม ทั้งนี้ กฎหมายให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความ จำเป็นและในกรณีที่เป็นการจ้างข้าราชการซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นหน้าที่ของ กระทรวงมหาดไทยที่จะต้องทำความตกลงหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง สำหรับพนักงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นพนักงานประจำนั้น การบรรจุแต่งตั้ง การบำเหน็จความดี ความชอบ การลงโทษ รวมทั้งการสอบคัดเลือก สอบแข่งขันหรือคัดเลือก จะเป็นไปตามระเบียบ พนักงานส่วนตำบลที่ตราขึ้นเป็น “พระราชกฤษฎีกา”

3.5 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้หลัก 4 ประการ คือ

- 1) ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรการฆ่าสัตว์ ซึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง
- 2) รายได้ซึ่งหน่วยงานมีหน้าที่จัดเก็บ จัดสรรให้จากภาษีและค่าธรรมเนียม
- 3) รายได้ซึ่งหน่วยงานอื่นเก็บให้จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในตำบล เช่นจาก การสัมปทานรังนกนางแอ่น ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล การประมง การป่าไม้ การจดทะเบียน และ นิติกรรมที่ดินอุทยานแห่งชาติ ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม
- 4) รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนด เงินและทรัพย์สินที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ให้ เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์กรหรือนิติบุคคลต่าง

3.6 รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายจ่าย ดังต่อไปนี้

- 1) เงินเดือน
- 2) ค่าจ้าง
- 3) เงินค่าตอบแทนอื่น ๆ
- 4) ค่าใช้สอย
- 5) ค่าวัสดุ
- 6) ค่าครุภัณฑ์
- 7) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่น ๆ
- 8) ค่าสาธารณูปโภค

9) เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น

10) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพันหรือตามที่กฎหมายหรือระเบียบของ
กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

เงินรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องจัดทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เสนอขอความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายอำเภอพิจารณาอนุมัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสร็จเรียบร้อยทุกชั้นตอนแล้วจึงจะนำไปใช้จ่ายได้

4. มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม

4.1 ความหมายของค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อม

ค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อม หมายถึง สถานภาพสิ่งแวดล้อมที่มีศักยภาพของการมีสมรรถนะความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม คำนิยามนี้ชี้ให้เห็นว่า ค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อม เป็นค่าของตัวดัชนีที่ใช้ตรวจวัดบ่งชี้คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นตัวกำหนดให้เป็นมาตรฐานที่ไม่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์เป็นสำคัญ รองลงไปคือ สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ การกำหนดค่ามาตรฐานจึงเป็นงานที่สำคัญและต้องดำเนินการแบบผสมผสานทั้งหลากหลายตัวดัชนีและหลายสาขาวิชาเพื่อการยอมรับของทุกฝ่าย

4.2 ลักษณะของมาตรฐาน

4.2.1 มาตรฐานของโครงสร้างหรือองค์ประกอบ เป็นการกำหนดค่ามาตรฐานทางด้าน ชนิดของสรรพสิ่งในระบบ ปริมาณแต่ละชนิด สัดส่วนระหว่างชนิด และการกระจาย (ความหนาแน่น) ของแต่ละชนิด ดังนี้

- 1) ชนิดของสรรพสิ่งใช้ค่า “จำนวน” เป็นตัวกำหนดค่ามาตรฐาน เช่น ป่าธรรมชาติ ประกอบด้วย พันธุ์ไม้ชนิดใดบ้างกี่ชนิด
- 2) ปริมาณแต่ละชนิด ใช้ค่าแสดงขนาดที่เป็น น้ำหนัก พื้นที่ จำนวน ฯลฯ เช่น แต่ละชนิดพันธุ์ที่พบในป่าธรรมชาติมีกี่ต้น มีปริมาตรเท่าใด
- 3) สัดส่วนระหว่างชนิดใช้ค่าอัตราส่วน หรือสัดส่วน เช่น การเปรียบเทียบว่า พันธุ์พืชทุกชนิดที่พบในป่าธรรมชาติคิดเป็นอัตราส่วนที่พบเท่าใด
- 4) การกระจายของแต่ละชนิด ใช้ค่าความหนาแน่น ปริมาณต่อพื้นที่น้ำหนักต่อพื้นที่ เช่น ความหนาแน่นของพันธุ์ไม้ชนิดหนึ่งที่พบในป่าธรรมชาติต่อพื้นที่ป่าธรรมชาตินั้น

4.2.2 มาตรฐานของบทบาทหน้าที่

มาตรฐานบทบาทหน้าที่ซึ่งเป็นตัวแสดงศักยภาพสิ่งแวดล้อมในเชิง
“ การเคลื่อนที่ ” “ ผลผลิต ” “ การสืบพันธุ์ ” และ “ การเพิ่มจำนวน ” ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) การเคลื่อนที่ใช้อัตราเร็ว ระยะทางต่อเวลา จำนวนเวลาทั้งหมด
- 2) ผลผลิตใช้ค่า จำนวนต่อพื้นที่ต่อเวลา น้ำหนักต่อพื้นที่ต่อเวลา ปริมาตรต่อพื้นที่ต่อเวลา
- 3) การสืบพันธุ์ใช้ค่าจำนวนการเกิดต่อเวลา อัตราการเกิด อัตราการตาย อัตราของสมรรถนะการสืบพันธุ์
- 4) การเพิ่มจำนวนใช้ค่าอัตราเพิ่มจำนวนที่เพิ่มต่อพื้นที่ต่อเวลา อัตราการขยายตัว (ประชากร เมือง ถนน ฯลฯ)

4.3 หลักการกำหนดค่ามาตรฐาน

การกำหนดค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อมเป็นการกำหนดเพื่อให้ผู้ที่ทำการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นทราบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมที่กำลังจัดการอยู่ในสภาวะมาตรฐานหรืออยู่ในสภาวะที่ก่อให้เกิดปัญหา เพื่อนำไปสู่วิธีการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ โดยกำหนดเป็น 4 มิติ คือ มิติทรัพยากร มิติเทคโนโลยี มิติของเสียงและมลพิษ และมิติสังคม อยู่ภายใต้หลักการต่อไปนี้

1. ค่ามาตรฐานของแต่ละตัวดัชนีต้องศึกษาวิจัย และค้นคว้าอย่างดีก่อนจะกำหนดและต้องเป็นค่าที่ปกป้องสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
2. เป็นค่าที่กำหนดขึ้นเพื่อปกป้องและไม่เป็นพิษภัยต่อมนุษย์โดยตรงและทางอ้อม
3. ค่าที่กำหนดต้องไม่เป็นพิษร้ายต่อสิ่งแวดล้อมมนุษย์
4. ค่าที่กำหนดต้องไม่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในสภาวะขัดสนและเร่งด่วน
5. ค่าที่กำหนดต้องอยู่ในระดับที่ปกป้องศิลปวัฒนธรรม

4.4 วิธีการหาค่ามาตรฐาน

4.4.1 วิธีการศึกษาสภาพธรรมชาติ เป็นการทดลองหลายครั้งจนแน่ใจว่า ไม่สร้างผลกระทบต่อดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น การสำรวจทรัพยากรป่าไม้ในธรรมชาติ เพื่อให้ทราบค่ามาตรฐานที่เหมาะสมของสังคมพืชชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

4.4.2 วิธีการศึกษาค้นคว้า โดยตั้งสมมติฐานแล้วหาทางพิสูจน์ว่าค่าที่กำหนดไม่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ทดลองเลี้ยงปลาในอ่างน้ำที่มีค่าออกซิเจนละลายในน้ำต่างกันจนได้ค่าออกซิเจนละลายในน้ำ 4 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นค่ามาตรฐาน

4.4.3 วิธีการสังคมกำหนด อาจจำเป็นต้องให้สังคมเป็นผู้กำหนดเองว่าต้องการค่าตัว
ดัชนีแต่ละตัวเท่าไรจึงจะทำให้สังคมอยู่ได้อย่างผาสุก เช่น ประเทศไทยต้องการมีพื้นที่ป่าไม้ปก
คลุมประเทศร้อยละ 40 ของพื้นที่เกษตร ชลประทานร้อยละ 25 เป็นต้น

4.5 การกำหนดค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

จากความหมายของ “ค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อม” ดังได้กล่าวแล้วว่า มาตรฐาน
สิ่งแวดล้อมมีหลักการและวิธีการสร้างได้อย่างไร และได้กำหนดในรูปของพระราชบัญญัติ
กฎกระทรวง ระบบปฏิบัติ หรือประกาศของหน่วยงานราชการ อย่งไรก็ดีประเทศไทยได้
กำหนดค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อม โดยยึดค่าของ (WHO: World Health Organization) องค์การ
อนามัยโลก และองค์กรที่กำหนดค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อม คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ยังมีกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องในการกำหนดค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อมอีกหลาย
หน่วยงาน เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมทางหลวง กรมประมง กรมชลประทาน กรมอุทก
ศาสตร์ กรมผังเมือง สำนักงานอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมทรัพยากร
ธรณี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฯลฯ

4.6 การใช้ตัวชี้วัดกำหนดค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อม

การกำหนดค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อมขึ้นอยู่กับมิติสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
ของสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ซึ่งต้องเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นสำคัญ โดยเฉพาะปัจจัย
การดำรงชีวิตทางด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม พลังงาน ความปลอดภัยใน
ชีวิตและทรัพย์สิน และความสะอาดสบาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อากาศ เป็นปัจจัยที่ใช้แล้วไม่หมดสิ้นและจำเป็นต่อการหายใจ ต้องควบคุมมิให้มี
การปนเปื้อนของก๊าซพิษ ฝุ่นละออง และสิ่งเจือปนอื่น ๆ ไม่มากเกินไปเกินความสามารถของร่างกายจะ
ขับถ่ายได้

2. น้ำเป็นปัจจัยอุปโภคบริโภค คือ ใช้ดื่ม ประกอบอาหาร เกษตร ฯลฯ
ค่ามาตรฐานจะมีตัวดัชนีทั้งสามกลุ่ม คือ ทางกายภาพ เคมี และ ชีววิทยา

3. น้ำเสีย เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดผลกระทบทางลบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
ตัวดัชนีใช้เช่นเดียวกับน้ำ

4. ดิน เป็นปัจจัยในการผลิตพืชอาหาร เลี้ยงสัตว์

5. พืช มีบทบาททั้งการเป็นอาหารและปกป้องสิ่งแวดล้อมโลก ไม่มีค่ามาตรฐาน
แต่ทางวิชาการแล้วควรมีให้มากที่สุด

6. หินและแร่ เป็นทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่เสริมสร้างความสะดวกสบายต่อมนุษย์ เช่น เครื่องประดับ พลังงาน เป็นต้น ไม่มีค่ามาตรฐานเฉพาะ แต่มีมาตรฐานควบคุมการทำเหมืองแร่ ดัชนีเสียง ความสั่นสะเทือน ฝุ่นและน้ำเสียที่ไม่สร้างปัญหาต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

7. เสียง ปกติความดังของเสียงที่ไพเราะเป็นเพลงที่ฟังแล้วมีความสุขอยู่ระหว่าง 40-50 เดซิเบล ถ้าเกิน 70 เดซิเบลแล้วจะก่อให้เกิดความรำคาญ

8. ความสั่นสะเทือน เกิดจากฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ระเบิด

9. ขยะมูลฝอย เป็นของเสียที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย เป็นตัวก่อโรคและส่งกลิ่นเหม็น ไม่มีค่ามาตรฐานแต่ต้องกำหนดให้หมดฤทธิ์ทำลาย รวมทั้งต้องใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

10. ขยะอันตราย ขยะติดเชื้อและก๊าซสารพิษ ต้องกำจัดพิษให้หมดไปโดยการเผาที่ อุณหภูมิสูงกว่า 650 องศาเซลเซียส สำหรับขยะติดเชื้อจากสถานพยาบาล ส่วนก๊าซสารพิษอันตรายที่เกิดจากอุตสาหกรรมหรือกิจการอื่น ถ้าจะดำเนินการทำเป็นกลางแล้วทำเป็นก้อน พันด้วยพลาสติกแห้งเร็วแล้วหุ้มด้วยแผ่นยางจีโอเทคเทส นำไปฝังกลบแบบปลอดภัยในหลุมดินบนเนินลึกลับประมาณ 2-3 เมตรล้อมรั้ว

11. แหล่งศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ โบราณสถาน สถานที่ประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน อาคารโบราณ แหล่งสถาปัตยกรรม พระราชวัง ฯลฯ ไม่มีมาตรฐาน แต่มีข้อห้ามเฉพาะในการที่จะ บดบังความสง่างาม ความโดดเด่น และความเป็นนิรันดร์

12. แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำ เป็นระบบสิ่งแวดล้อมที่ต้องอนุรักษ์ไว้มีกฎหมาย ระเบียบควบคุมชัดเจนมิให้สร้างการปนเปื้อนหรือมีผลกระทบทางลบเกิดขึ้น จึงได้สร้างมาตรฐาน ในรูปลักษณะของการมีพื้นที่กันชนรอบ ๆ มิให้กรรมสิทธิ์ต่อผู้ใดทั้งสิ้น ใช้เพื่อการสาธารณะ เท่านั้น

13. เมือง เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ทำการค้า อุตสาหกรรม กิจการสาธารณสุข การศึกษา กิจการของราชการ ฯลฯ มีหลักการวิธีการในการกำหนดแหล่งถนน ทางระบายน้ำเสีย - น้ำดี ที่ กำหนดขยะ ฯลฯ มีค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ชัดเจนก็คือ กำหนดระยะถอยร่นเพื่อการสร้างอาคารริม ถนน กำหนดพื้นที่ว่างเปล่าในบริเวณก่อสร้างอาคาร กำหนดจำนวนห้องแถวที่ก่อสร้างต่อเนื่องกัน กำหนดความสูงในบางจุดบางที่ ฯลฯ

14. ชายหาด เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจทางทะเล มีการกำหนดระยะถอยร่นในการ ก่อสร้างไว้ชัดเจน ทุกคนต้องปฏิบัติ

15. เกาะ เป็นพื้นดินที่ล้อมรอบด้วยน้ำ มีกฎหมายระบุไว้ชัดเจนมิให้มีผู้ใดจับจอง บริเวณพื้นดินที่สูงชัน ทั้งนี้เพื่อเก็บไว้เป็นต้นน้ำลำธาร แหล่งท่องเที่ยว ป้องกันสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

16. แหล่งเสียงภัย ได้แก่ พื้นที่ที่มีดินถล่มง่าย มีโอกาสเกิดน้ำท่วมฉับพลัน แหล่งเกิดแผ่นดินไหว ภูเขาไฟที่ยังมีโอกาประทุได้ ฯลฯ

17. งานประเพณี เป็นสิ่งที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับวัฒนธรรมความเชื่อและศาสนา เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง การทำบุญบั้งไฟ เข้าพรรษา ไหว้ครู ฯลฯ เป็นมาตรการทางบวกที่ทุกคนควรปฏิบัติแต่ไม่ได้บังคับ

4.7 รูปแบบการบูรณาการงานการจัดการสิ่งแวดล้อม

การจัดการสิ่งแวดล้อมหรือระบบสิ่งแวดล้อมให้มีบทบาทหน้าที่ที่ยั่งยืน หมายความว่าต้องจัดให้โครงสร้างของสิ่งแวดล้อมหรือระบบสิ่งแวดล้อมมีความปกติทั้งด้านจำนวนสิ่งแวดล้อม ปริมาณแต่ละชนิดสิ่งแวดล้อม สัดส่วนระหว่างชนิดสิ่งแวดล้อม หรือแม้แต่ภายในชนิดเดียวกัน และการกระจายของแต่ละชนิดต้องเป็นไปตามธรรมชาติหรือใกล้เคียงกับค่ามาตรฐาน และต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพต่อการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การกำจัด/บำบัดของเสีย/มลพิษต้องให้ได้ระดับมาตรฐาน สุดท้ายการควบคุมต้องดำเนินไปทางบวก คือ ให้การศึกษา การสร้างประเพณี และการสร้างเทคโนโลยีควบคุมและทางลบคือ การสร้างกฎหมายหรือกฎระเบียบต่อการใช้ทรัพยากร การกำจัด บำบัดของเสีย มลพิษอย่างเคร่งครัดเช่นกัน

4.8 แนวทางปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบุคลากรทางด้านสิ่งแวดล้อมจำกัด และยังขาดประสบการณ์การทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่จะดำเนินการในเรื่องการกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสียเท่านั้น ฉะนั้นจึงควรกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบและวางแผนการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจงาน
2. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ
3. การสร้างแผนดำเนินงาน
4. การดำเนินงาน
5. การสร้างแผนติดตามตรวจสอบ
6. การทำรายงาน

5. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสิ่งแวดล้อม

5.1 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป

โลกซึ่งเป็นระบบสิ่งแวดล้อมที่ใหญ่ที่สุดของมนุษย์ ประกอบด้วยดิน น้ำ อากาศ และทรัพยากรแร่ธาตุ พลังงาน และเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ สัตว์และพืชนั้น อาจเรียกชื่อว่า ชีวาลัย (Biosphere) ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ปัญหาประชากร ปัญหาพลังงาน ปัญหาการขาดแคลนอาหารปัญหาภาวะมลพิษ ฯลฯ นั่นก็คือ สิ่งคุกคามความอยู่รอดของชีวาลัย ซึ่งถ้าเปลี่ยนชีวาลัยเป็นระบบนิเวศน์ก็เป็นระบบนิเวศน์ที่มีความซับซ้อนหลากหลาย และบอบบางง่ายต่อการถูกทำงานหรือเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากพฤติกรรมมนุษย์

ปัญหาสิ่งแวดล้อมอาจจะเกิดขึ้นจากสาเหตุหลัก 2 ประการ ประการแรกคือ การเพิ่มจำนวนประชากรซึ่งเพิ่มในลักษณะพอกพูน (Exponential) โดยในขณะนี้ประเทศไทยมีประชากรประมาณ 56 ล้านคน (พ.ศ.2532) เพิ่มจาก 8.26 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2453 เป็น 26.25 ล้านคนในปี พ.ศ.2503 และคาดว่าจะเพิ่มเป็น 64-68 ล้านคน ในปี พ.ศ.2543 การเพิ่มขึ้นของประชากรในลักษณะนี้ ก็หมายถึงการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติจะต้องเพิ่มขึ้นในลักษณะพอกพูนเช่นกัน และอีกประการก็คือ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จะส่งผลให้มาตรฐานการดำรงชีวิตและการบริโภคสูงขึ้น ในขณะเดียวกันก็จะก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น จึงเป็นตัวเร่งให้มีการใช้หรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น ประชากรในกรุงเทพฯ มีอัตราการบริโภคกระแสไฟฟ้าและน้ำมันสูงกว่าประชากรในชนบท ในขณะเดียวกันสารมลพิษและของเสียในกรุงเทพฯ จะมากกว่าในชนบทและด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทำให้คนสามารถตัดต้นไม้ทำลายป่าได้อย่างรวดเร็วกว่าคนในสมัยก่อนหลายเท่า

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้นได้ก่อให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งอาจสรุปได้คือ ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำมาใช้หมดสิ้นลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ แม้ว่าทรัพยากรธรรมชาติบางประเภท เช่น ป่าไม้ สัตว์น้ำสามารถฟื้นฟูสภาพตัวเองได้ แต่อัตราการเกิดไม่ทันกับการบริโภคของประชากร ก็ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติประเภทนี้ร่อยหรอลงไปได้เช่นเดียวกัน และในระยะยาวหากไม่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรประเภทนี้อย่างเหมาะสม ก็อาจจะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติหมดสิ้นไปได้ เช่น การสูญพันธุ์ของพืชและสัตว์บางชนิดและการที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ได้ลดลงในเชิงปริมาณ แต่คุณภาพได้ด้อยค่าลงไปจนไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น การเกิดภาวะน้ำเน่าเสีย อากาศเป็นพิษ ดินขาดธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อการเกษตรหรือ

คุณภาพทางกายภาพไม่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ประโยชน์ นอกจากนั้นยังหมายรวมถึง การเสื่อมคุณภาพของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางนามธรรม เช่น สุนทรียภาพ ศิลปวัฒนธรรม คุณภาพชีวิต และสุขอนามัยของมนุษย์เป็นต้น

5.2 นโยบายของรัฐเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

นโยบายของรัฐเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรากฏชัดอยู่ในกฎหมายแม่บทนับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517 มาตรา 78 บัญญัติว่า “รัฐพึงส่งเสริมการค้นคว้าหาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับประชาชนชาวไทยโดยไม่ขัดกับหลักการอนุรักษ์กรรม” เป็นลำดับจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2535 มาตรา 74 บัญญัติว่า “รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อม ความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทดแทน และพึงป้องกันและขจัดมลพิษ และวางแผนการใช้ที่ดิน และน้ำให้เหมาะสม”

จากแนวนโยบายตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 ขึ้น และรัฐบาลได้อนุมัตินโยบายและมาตรการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในปี พ.ศ.2524 ซึ่งได้กำหนดทั่วไปรวมทั้งนโยบายและมาตรการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ดิน การใช้ที่ดิน น้ำ แร่ธาตุ ทรัพยากรทางทะเล และป่าชายเลน นโยบายและมาตรการควบคุมมลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน ขยะมูลฝอย และสารเป็นพิษตลอดจนนโยบายและมาตรการด้านการกระจายตัวประชากร และการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ การอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรม และการส่งเสริมการศึกษา และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม ในช่วงต้นนั้นนโยบายของรัฐในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับนโยบายด้านการพัฒนาประเทศไม่สอดคล้องกันนัก ทั้งนี้ปรากฏอยู่ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2521 ให้คำจำกัดความของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไว้ว่าเป็น “การขยายกำลังและเพิ่มผลการผลิตของชาติ ทุกระดับทั่วทุกท้องถิ่นและแจกแจงรายได้อย่างเป็นธรรม การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การทำให้ดีขึ้นโดยทั่วถึงและทัดเทียมกัน ซึ่งภาวะการศึกษาอนามัยที่อยู่อาศัย โภชนาการ และสวัสดิการอื่นของประชาชน ตลอดจนกิจการที่เกี่ยวข้องกับการนั้น” ซึ่งจะเห็นได้ว่าไม่ได้มุ่งที่การรักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติและดูแลสภาพของสิ่งแวดล้อมมากนัก

ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515 – 2519) จึงเริ่มมีการชี้ให้เห็นปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ซึ่งต้องการแก้ไขให้ได้ผลจริงจังและในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 ได้ชี้ให้เห็นปัญหาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มุ่งการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินไปทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยยังไม่มีแนวทางการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นระบบอย่างชัดเจน ทั้งนี้กลยุทธ์ในการพัฒนาจะมุ่งที่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการยกฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกร จนกระทั่งถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 นโยบายของรัฐในด้านการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เริ่มมีทิศทางที่ชัดเจนขึ้นซึ่งเป็นผลจากการชี้แนะในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 ในช่องแผนฯ 5 นั้น แนวนโยบายหลักเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรธรรมชาติจะได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตรวมทั้งการกระจายความเจริญไปสู่ชนบท ในขณะเดียวกันก็เริ่มมีการคำนึงถึงภาพรวมของการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาพื้นที่เฉพาะต่าง ๆ และโครงการขนาดใหญ่ เช่น การพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา การพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การพัฒนาเมืองหลัก และโครงการเขื่อนและอ่างเก็บน้ำเป็นต้น มีการชี้แจงนโยบายการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจนและแยกเป็นบทเฉพาะในแผนพัฒนา โดยนโยบายในช่วงนี้ จะมุ่งเน้นที่การปรับปรุงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติให้ได้ผลมากขึ้นเพื่อการจ้างงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกป่าเอกชน การอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในน่านน้ำไทย และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแหล่งน้ำนอกจากนั้นยังวางพื้นฐานการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติโดยการส่งเสริมการสำรวจและจัดทำแผนที่ การปรับปรุงมาตรฐานและกฎหมาย ตลอดจนระบบการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม

แนวทางการพัฒนาที่เริ่มปรับแนวความคิดโดยการยอมรับ ปัญหาความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ละชนิด และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการใช้ประโยชน์ในอนาคตและเน้นการจัดระบบการบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัดในลักษณะที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น และประชาชนอย่างกว้างขวางให้ความสำคัญต่อการระดมทุนเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแนวทางที่ดำเนินการในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6-7 (พ.ศ.2530-2539) รัฐบาลนับแต่ในสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ.2529 โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ 4 ประการคือ 1) จะระดมสรรพกำลังจากทุกฝ่ายเพื่อรวมกันอนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีระบบและต่อเนื่องรวมทั้งจะสนับสนุนให้ภาคเอกชน มีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 2) จะประสาน และปรับปรุงระบบการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม และคุณภาพชีวิตของ

ประชาชน 3) จะปรับปรุงองค์กรด้านการพลังงานเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและจะส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัด พัฒนาพลังงานทุกรูปแบบภายในประเทศ กระตุ้นการลงทุนของภาคเอกชนในสาขาพลังงานรวมทั้งจะกำหนดอัตราค่าพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ทุกชนิดให้เหมาะสมกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและ 4) จะส่งเสริมและผลักดันการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างจริงจังเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าการเกษตร การพลังงานตลอดจนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และสำหรับรัฐบาลชุดถัดมาก็ได้ดำเนินนโยบายการอนุรักษ์ธรรมชาติและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจนเช่น การประกาศยกเลิกสัมปทานป่าไม้ การสนับสนุนให้ พ.ศ.2532 เป็นปีแห่งการพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญหลายโครงการ

6. ประวัติของอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

6.1 ข้อมูลทั่วไป

ประวัติความเป็นมา

อำเภอปากพนัง ในอดีตเป็นหัวเมืองชั้นหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นหัวเมืองชายทะเล มีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ ด้วยเหตุผลของทำเลและที่ตั้งเหมาะสมในการเป็นเมืองท่า เอื้ออำนวยต่อการคมนาคมขนส่งทางน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำ และความอุดมสมบูรณ์ของที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนาข้าว

อำเภอปากพนัง เดิมชื่อว่า “อำเภอเบ็ช้ชด” ตั้งขึ้นโดยการรวมแขวงหรือหัวเมือง 4 แห่ง คือ เมืองพนัง เมืองหิเชียร ที่เบ็ช้ชด ที่ตรง ตั้งเป็นอำเภอเมื่อ ร.ศ.116 (พ.ศ.2440) นายอำเภอคนแรก คือ หลวงพิบูลย์สมบัติ เมื่อ ร.ศ. 124 (พ.ศ.2448) จึงได้ตั้งอำเภอถาวรขึ้นที่ริมคลองบางฉนวน ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของกองกำกับการตำรวจน้ำ และเมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ.2460 ได้เปลี่ยนชื่อจาก “อำเภอเบ็ช้ชด” เป็น “อำเภอปากพนัง”

อำเภอปากพนัง ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 ตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก

ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดนครศรีธรรมราช ห่างจากศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช 36 กิโลเมตร

อาณาเขต มีเนื้อที่ประมาณ 459.91 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 4.52 ของพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ จด ทะเลอ่าวไทย

ทิศใต้ จด เขตอำเภอหัวไทรและอำเภอเชียรใหญ่

ทิศตะวันออก จด ทะเลอ่าวไทย

ทิศตะวันตก จด เขตอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

การแบ่งเขตการปกครอง

อำเภอปากพนังมีเขตการปกครอง ประกอบด้วย 1 เทศบาลเมือง และ 16 องค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 107,631 คน

ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอปากพนัง

อำเภอปากพนังตั้งอยู่ในเขตร้อน แต่เนื่องจากตั้งอยู่ริมทะเลประกอกับพื้นที่ทั่วไปตั้งอยู่ในที่โล่ง มีลมบกลมทะเลพัดคอยู่เสมอจึงทำให้อากาศไม่ร้อนจัด อุณหภูมิเฉลี่ย 27 องศาเซลเซียส มี 2 ฤดู คือ ฤดูแล้งและฤดูฝน ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและดีเปรสชันจากทะเลจีนใต้ จึงทำให้มีฝนตกในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคมของทุกปี

สมัยรัชกาลที่ 5 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้จัดการปกครองท้องถิ่นให้มีมณฑลเทศาภิบาล ในร.ศ. 114 อำเภอปากพนังมีชื่อว่า “อำเภอเบ็ช้ซัด” หมายความว่าที่ซึ่งคลื่นซัดเอาเปลือกหอย หรือเบ็ช้หอยจากท้องทะเลขึ้นตรงนั้นนั้น เบ็ช้ในสมัยโบราณใช้เงินตรา คือสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า แต่เบ็ช้ที่ซัดขึ้นมาจากท้องทะเลเป็นเปลือกหอยชนิดหนึ่งที่มีความทนทานและสวยงาม ซึ่งหาได้ไม่ถ่ยนัก ผู้คนจึงนำไปใช้เป็นเงินตราได้มากขึ้น ที่เรียกว่า “ที่เบ็ช้ซัด” จึงเรียกตามนามอำเภอว่า “อำเภอเบ็ช้ซัด” มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มไม่มีภูเขาหรือเนินสูง มีลำน้ำที่สำคัญ ได้แก่แม่น้ำปากพนังซึ่งเป็นต้นกำเนิดจากภูเขาหลวงที่อยู่ติดกันเป็นแนวเดียวกันกับเทือกเขาบรรทัด สำหรับการคมนาคมทางบก ถนนสายที่สำคัญได้แก่ทางหลวงหมายเลข 4015 อำเภอปากพนังมีประชากรทั้งสิ้น 107,631 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ทำนา ทำสวนต่าง ๆ (สวนส้มโอแสงวิมาน ของหมู่ที่ 13 ตำบลคลองน้อย) การประมง ทั้งประมงทะเล ประมงชายฝั่งขนาดเล็ก ประมงน้ำจืด และการเพาะเลี้ยงกุ้ง

เมืองปากพนังเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต เพราะสภาพภูมิศาสตร์และท้องถิ่นอำเภอปากพนังเป็นจุดรวมอำเภอใกล้เคียงถือเป็นแหล่งรวมในการขนส่งสินค้าทางเรือ การประมง มีเรือเดินทะเล รับ - ส่งผู้โดยสารจากปากพนังไปต่างประเทศถึงรัฐลังกา เรือเดินทะเลค้าขายระหว่างปากพนังกับกรุงเทพฯ สินค้าจากอำเภอใกล้เคียงที่จะส่งไปต่างประเทศหรือกรุงเทพฯ ต้องผ่านปากพนังทั้งสิ้น

อาชีพส่วนใหญ่คือการทำนา ทำเรือประมง ทำนากุ้ง และอาชีพอื่น ๆ โดยเฉพาะเรือประมงนั้น ปากพนังมีมากที่สุดในบรรดาหัวเมืองชายฝั่งทะเลด้วยกัน มีโรงงานอุตสาหกรรม แข็งแรงสัตว์น้ำขนาดใหญ่ สะพานปลาและกุ้งกุลาดำ ทำให้เกิดธุรกิจต่อเนื่องไปอย่างมากมาย ใน

อดีตลุ่มน้ำปากพนังมีความอุดมสมบูรณ์ทางการเกษตรกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ ซึ่งเปรียบเสมือนอู่ข้าว อู่น้ำของเมืองนครศรีธรรมราช และยิ่งไปกว่านั้นปากพนังเป็นเมืองท่าของจังหวัดนครศรีธรรมราชและมีท่าจอดเรือ มีเรือต่างประเทศเข้ามาค้าขาย เมืองปากพนังถือได้ว่าเป็นเส้นทางลำเลียงสินค้าออกสู่ทะเลเพื่อติดต่อกับเมืองต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศ อำเภอปากพนังมีสัตว์น้ำทะเลที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งกุ้ง หอย ปู ปลา เป็นจำนวนมากในบริเวณอ่าวปากพนังและป่าชายเลน จึงมีการประกอบอาชีพทำประมงชายฝั่ง และสินค้าที่ทำรายได้ให้กับอำเภอปากพนังในปัจจุบันคือ “รังนกนางแอ่น” นกนางแอ่นที่พบที่อำเภอปากพนังเป็นพันธุ์สวิฟต์ (Swifts) อยู่ในวงศ์เผ่าพันธ์ Family Hirundinidae มีตัวเล็กมากขนาด 7 – 10 เซนติเมตร ขนสีดำหรือน้ำตาลเข้ม ท้องมีสีเทาหรือสีดำ บินได้รวดเร็วมาก หางมีแฉก สำหรับรังนกนางแอ่นที่เก็บมาได้ ราคาของรังนกที่ยังไม่ได้ทำความสะอาด ราคาโดยประมาณกิโลกรัมละ 50,000 – 70,000 บาท และรังนกที่ทำความสะอาดแล้วพร้อมจะนำไปปรุงเป็นอาหาร ซึ่งอยู่กับเส้นใยของรังที่ขาวใส สะอาด ราคาประมาณกิโลกรัมละ 70,000 - 80,000 บาทขึ้นไป (ราคาขายที่อำเภอปากพนัง) ปริมาณของรังนกต่อกิโลกรัม ประมาณ 110 – 120 รัง ขึ้นอยู่กับขนาดของรัง

คำขวัญอำเภอปากพนัง

“รังนกเลื่องชื่อ รำลือขนมลา
โอชาไขปลาทะลอก สงออกกุ้งกุลตา
ออกพรรษาไหว้พระลาก
นิยมนกแข่งเรือเพรียว”

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรณีศึกษา ชมดี (2524) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในแบบต่างๆ คือ การร่วมประชุม การร่วมออกแรง การร่วมออกวัสดุ อุปกรณ์ การร่วมเป็นผู้นำ การร่วมเป็นคณะกรรมการ การร่วมเป็นผู้ริเริ่ม และมีส่วนร่วมในการประชุมมากที่สุด รองลงมาคือร่วมออกแรงและร่วมเป็นผู้ชักชวน นอกจากนั้นสิ่งจูงใจที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดได้แก่ ความต้องการที่จะได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น ส่วนผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจคือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพ การมีผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งการ

ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นในการประกอบอาชีพส่วนปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้แก่ เกียรติ
ความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนสมาชิก ความสัมพันธ์อันดีกับเจ้าหน้าที่ การได้รับการชักจูงเพื่อนสมาชิก
ความต้องการที่จะได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มได้แก่ เงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ
และความช่วยเหลือในการจำหน่ายผลผลิต การได้รับอาชีพใหม่เพิ่มขึ้น รวมทั้งรายได้เพิ่มขึ้นโดยการ
เพิ่มผลผลิตการได้รับการชักจูงจากผู้นำในท้องถิ่น โดยแบ่งผู้นำออกเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน พัฒนาการ เจ้าหน้าที่โครงการสารภี และเจ้าหน้าที่เกษตร

ขวัญชัย วงศ์นิติกร (2532) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
ของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านจัดสรรเทพประทาน อำเภอ
บางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่าผู้ที่อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมืองมีส่วนร่วม
พัฒนาชุมชนของตนเองในด้านร่วมบำรุงรักษาและติดตามผลการพัฒนาชุมชนมากที่สุด รองลงมีส่วน
ร่วมปฏิบัติการเสนอความคิดเห็นและวางแผนพัฒนาชุมชน ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าปัจจัยทาง
ฐานะเศรษฐกิจ การเป็นผู้นำทั้งนอกและในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมการติดต่อผู้นำ การ
ได้รับข่าวสารกิจกรรมชุมชน เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนคือ ระดับการศึกษา
ความรู้ความเข้าใจในแบบการพัฒนาชุมชน

ศลิษา พึ่งแสงแก้ว (2537) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์
ป่าไม้: ศึกษาเฉพาะกรณีป่าชุมชนบ้านห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา
พบว่า 1. ป่าชุมชนบ้านห้วยแก้ว ชาวบ้านแม่เตาดินและบ้านห้วยแก้วได้อาศัยพึ่งพิงป่าในการ
ดำรงชีวิตมาเป็นเวลานาน ซึ่งชาวบ้านทั้งสองหมู่บ้านได้รักษาป่าบนพื้นฐานความเชื่อในเรื่องการ
นับถือผี ซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจในการรักษาป่า ขณะเดียวกันชาวบ้านก็ยึดถือป่าว่าเป็น
สิทธิร่วมกันของชุมชนไม่ใช่ของหลวง ชาวบ้านทุกคนมีจิตสำนึกร่วมกันถึงสิทธิและหน้าที่ในการ
จัดการและใช้ประโยชน์จากป่าไปพร้อม ๆ กัน

1. พัฒนาการต่อสู้ของชาวบ้านเพื่อให้ได้ป่าชุมชนกลับคืนมานั้นจะพบว่าชาวบ้านจะ
ใช้วิธีการหลายรูปแบบผสมผสานกันในแต่ละยุคแตกต่างกันไป

2. กระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านใน 4 ขั้นตอนนั้น ผลการศึกษาเชิงปริมาณ
พบว่าชาวบ้านจะมีส่วนร่วมน้อย แต่การศึกษาเชิงคุณภาพยืนยันได้ว่าทั้ง 4 ขั้นตอน ชาวบ้านมีส่วน
ร่วมอย่างมาก แต่เพราะชาวบ้านจะมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการเป็นส่วนมาก จึงทำให้ไม่
สามารถวัดด้วยข้อมูลเชิงปริมาณได้

จิระพัฒน์ หอมสุวรรณ (2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรม
ของสภาตำบล : กรณีศึกษาสภาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อ
การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน ต่อกิจกรรมของสภาตำบลในระดับ ได้แก่ ระดับการศึกษาการมี

ตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ระดับรายได้และระดับความรู้เกี่ยวกับองค์กรประชาชนที่ทำหน้าที่ในการพัฒนา ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านและปัจจัยด้านที่ตั้งตำบล ส่วนประเภทของการมีส่วนร่วมที่มากที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ การมีส่วนร่วมที่น้อยที่สุดได้แก่การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไข ปัญหาชุมชนในด้านอุปสรรคต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมสภาตำบล คือระบบอุปถัมภ์ที่คณะกรรมการสภาตำบลมีต่อพ่อค้า ข้าราชการ และราษฎรบางกลุ่ม เพราะทำให้ราษฎรมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีต่อสภาตำบล นอกจากนี้ พบว่าการที่ข้าราชการเข้าไปกำกับ ควบคุม ช่วยเหลือการทำงานของสภาตำบล มีผลให้สภาตำบลไม่สามารถพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้น

วรรณิการ์ ภูมิวงษ์พิทักษ์ (2540) ศึกษาเรื่อง ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนดวงแข เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยด้านบุคคลเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน 4 ลักษณะ คือ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติการ และร่วมติดตามประเมินผล ตัวแปรอิสระ เช่น ภูมิฐานะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในลักษณะของการติดตาม และประเมินผลสถานภาพของคนที่เป็นโสดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ร่วมคิดและร่วมวางแผน ส่วนรายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในระดับการร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมติดตามผลนอกจากนั้นยังพบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการร่วมปฏิบัติการ และปัจจัยทางด้านสังคมที่สำคัญ ๆ คือ ความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวก การได้รับการชักจูงจากเพื่อนบ้าน การเข้าร่วมจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเอง และการได้ร่วมทำบุญทำกุศล ส่วนลักษณะการมีส่วนร่วม พบว่าประชาชนเข้าร่วมในระดับปฏิบัติการมากที่สุด

ปราณีดี คงอิม (2541) ได้ศึกษาเรื่อง ชุมชนคลองเตยกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่อยู่อาศัยของประชาชนในชุมชนคลองเตย มีสาเหตุเนื่องมาจากพื้นที่นี้เป็นการทำเรือแห่งประเทศไทย และการทำเรือฯ ได้ให้การเคหะแห่งชาติ เข้าเพื่อย้ายชาวชุมชนลี้ด 12 มาอยู่โดยมีสัญญาเช่า 20 ปี ซึ่งขณะนี้เหลือเวลาอีก 8 ปี ที่การทำเรือฯ และการเคหะฯ ต้องหาที่อยู่ให้ใหม่ปัจจุบันที่อยู่อาศัยของชาวชุมชนฯ มีสภาพค่อมแคดค่อมฝนปานกลาง และบ้านส่วนใหญ่จะเป็นบ้านเดี่ยวซึ่งมีลักษณะเป็นบ้านแบบครึ่งปูนครึ่งไม้ และมีการปลูกสร้างบ้านกันอย่างหนาแน่นและแออัดปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชนฯ พบว่าขยะมูลฝอยและน้ำครำยังมีมากในพื้นที่ซึ่งมีสาเหตุจากประชาชนในพื้นที่ไม่ให้ความร่วมมือในการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้มีขยะตกค้างในบริเวณที่อยู่อาศัยและมีขยะจำนวนมากถูกทิ้งในทางระบายน้ำ ก่อให้เกิดการอุดตันของทางระบายน้ำ ทำให้เกิดน้ำเน่าเสียซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงและพาหะนำโรค ทำให้มีผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

วิวัฒน์ แก้วทอง (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำค่อนข้างน้อยทั้งตามขั้นตอนและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ โดยที่เพศ อายุ รายได้ระดับการศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ประชาชนในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการทรัพยากรน้ำโดยปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม คือ สถานภาพทางอาชีพและสภาพการถือครองที่ดิน ส่วนความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำมีปัจจัยหลักคือ สถานภาพทางอาชีพ เนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่ได้เริ่มตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับศักยภาพความสามารถของคนในชุมชน จึงเกิดข้อสรุปร่วมกันว่าองค์กรและประชาชนในท้องถิ่น น่าจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์ปัญหา ตัดสินใจ ปฏิบัติการและประเมินผลด้วยตนเองมากกว่าบทบาทของคนภายนอกชุมชน ปัญหาความเดือดร้อนในการจัดการน้ำเพื่อดำรงชีพและประกอบอาชีพเกษตรกรรมของประชาชนในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีจุดร่วมของความต้องการที่จะเข้าร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

นรินทร์ กาญจนฤกษ์ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่อำเภออมก๋อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุส่วนมากอยู่ในช่วง 36 ถึง 45 ปี ในด้านการศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา โดยมากประกอบอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ และมีขนาดครอบครัวขนาดกลาง จำนวนสมาชิกระหว่าง 5 ถึง 7 คน รายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 15,000บาท ต่อปี ทางด้านการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การเข้ารับการอบรมในโครงการต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรม
2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่อำเภออมก๋อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยรวมพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมปานกลาง แตกต่างจากประชาชนซึ่งมีความต้องการมีส่วนร่วมมาก
3. ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัย ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่อำเภออมก๋อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้แก่ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การฝึกอบรม และการรับรู้ข่าวสาร ส่วนปัจจัยตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่อำเภออมก๋อยอัน

เนื่องมาจากพระราชดำริ ได้แก่เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความคาดหวังผลประโยชน์ตอบแทนและความคิดเห็นต่อกิจกรรมโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ฯ

4. ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ การเพิ่มประสิทธิภาพให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่อำเภอมก๋อย ควรจะมีการส่งเสริมอาชีพเพิ่มรายได้การจัดตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน การจัดฝึกอบรมเสริมความรู้ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ ด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ให้มากขึ้นและต่อเนื่อง

นุกูล วัฒนกร (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า

1. การมีส่วนร่วมไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและการเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา หรือประชุมคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับ “ต่ำ”
2. สภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล คือ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นเป็นรูปธรรมในการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะการเข้ามีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภา หรือประชุมคณะกรรมการบริหาร
3. สถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาหรือประชุมคณะกรรมการบริหาร การเข้าร่วมกิจกรรม การตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าอยู่ในระดับ “ต่ำ”

วลัยภรณ์ ชินศรี (2543) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ซากไดโนเสาร์ตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ซากไดโนเสาร์อยู่ในระดับมากมีส่วนร่วมน้อย 2. ปัจจัยด้านสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ส่วนปัจจัยด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ซากไดโนเสาร์ 3. ปัจจัยสนับสนุนที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ซากไดโนเสาร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่การ

รับรู้ข้อมูลข่าวสารและบทบาทของผู้นำท้องถิ่น ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ และการได้รับประโยชน์ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

นพวรรณ เสวตานนท์ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ การเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่น การได้รับการฝึกอบรม และผลประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัว และระดับ 0.05 คือ อาชีพ และการได้รับความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขั้นตอนต่าง ๆ พบว่า 1) ขั้นตอนการตัดสินใจ ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ การเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่น และการได้รับการฝึกอบรมความรู้ด้านป่าไม้ที่ระดับ 0.05 คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การได้รับความรู้ด้านการอนุรักษ์ ประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัว 2) ขั้นตอนการเข้าร่วมกิจกรรม ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่น และการได้รับการฝึกอบรม และที่ระดับ 0.05 คืออาชีพ และประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัว 3) ขั้นตอนการร่วมรับประโยชน์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือจำนวนประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพยากรป่าไม้ และประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัว ที่ระดับ 0.05 คือการเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่น และขนาดพื้นที่ถือครอง 4) ขั้นตอนการควบคุมติดตามประเมินผล ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่นและจำนวนประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพยากรป่าไม้ในปัจจุบัน ที่ระดับ 0.05 คือ ประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัว

ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน การคิดสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน การค้นหาความต้องการของชุมชน การตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมประเมินผลโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งน้อยกว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

เอกรินทร์ ไพเราะ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ป่าชายเลน ผลการศึกษาพบว่าประชาชนสามารถจัดการป่าชายเลนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น รัฐควรที่จะต้องตรากฎหมายออกมาบัญญัติรับรองสิทธิประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการ ป่าชายเลนให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติรับรองการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยผู้ศึกษาเห็นว่ากฎหมายจะต้องกำหนดให้ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการป่าชายเลนในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่การร่วมรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร การร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมพิจารณา ร่วมตัดสินใจร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม ตรวจสอบประเมินผลและร่วมรับฟังผลกระทบ และจะต้องมีรูปแบบขององค์กรประชาชนในการ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการป่าชายเลนที่มีความเหมาะสม โดยผู้ศึกษาได้เสนอให้มีการออก กฎหมายมาบัญญัติรับรองสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการป่าชายเลน เพื่อให้สอดคล้อง กับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป่าไม้พุทธศักราช 2545 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ให้มี ความสอดคล้องกับกฎหมายที่บัญญัติรับรองสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการป่า ชายเลน ซึ่งจะทำให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชายเลน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

สัมพันธ์ ยิ้มกัน (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อม: ศึกษากรณีชุมชนเพชรคลองจั่น เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ยุทธวิธีนำบ้านขึ้นจากคลองมีดังนี้ 1. ประชุมหาแนวทางร่วมกันจนตกลง 2. ใช้การทำ ความเข้าใจกับกลุ่มที่ยังไม่เห็นด้วยอย่างค่อยเป็นค่อยไป 3. เริ่มนำแนวทางที่ตกลงมาปฏิบัติให้ดู โดยเริ่ม จากบ้านของแกนนำก่อน 2 หลัง 4. มีการเรียกรับบ้านละ 300 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการขยับ บ้านขึ้นจากคลอง 5. ทุกบ้านร่วมรับผิดชอบที่จะต้องมีขนาดบ้านแคบลงและปลูกเป็น 2 ชั้น เพื่อกันที่ ส่วนหนึ่งไว้เป็นที่ใช้ร่วมกันของชุมชน เช่นทางเดิน สนามเด็กเล่น สวนหย่อม ยุทธวิธีจัดการ น้ำทิ้งจากบ้าน มีดังนี้ 1. นำคณะกรรมการศึกษาดูงานที่โรงแรมสยาม เกี่ยวกับการทำบ่อบำบัดน้ำ เสีย 2. ประชุมหารือระหว่างคณะกรรมการกับชาวชุมชนเพื่อหาแนวทางร่วมกัน 3. โครงการ DANCED สนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้คนอยู่กับคลองได้ 4. วิธีที่ชุมชนรองใช้ คือ การบำบัด โดยใช้ระบบรวมสิ่งปฏิกูลจากทุกบ้านแล้วใช้น้ำสกัดชีวภาพซึ่งทำขึ้นเอง ในการบำบัดยุทธวิธี การจัดการขยะมูลฝอย มีดังนี้ 1. ประธานชุมชนและคณะกรรมการได้มีการประชุมกันเพื่อหารือเรื่อง ขยะในคลองและได้ถุนบ้าน 2. ประสานงานกับสำนักงานเขตบึงกุ่มเพื่อขอความช่วยเหลือเรื่อง อุปกรณ์ 3. จัดกิจกรรมเก็บขยะ ตัดต้นไม้ โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มในชุมชน 4. ตั้งกลุ่มเยาวชน อนุรักษ์คลอง กำหนดให้มีการเก็บขยะและตักขยะทุกอาทิตย์

แสวง ชัยวรรณเสถียร (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการ สิ่งแวดล้อมตามคลองข่า เทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1. ประชาชนที่อาศัย บริเวณรอบคลองแม่ข่ามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมคลองแม่ข่าในระดับต่ำ 2. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ ตำแหน่งในชุมชน และรายได้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมคลองแม่ข่า ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านเพศ อายุ อาชีพ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมคลองแม่ข่า 3. ปัจจัยด้านความเป็น เจ้าของที่พักอาศัย การมีเอกสารสิทธิ์การครอบครองที่ดิน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และการ ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณคลองแม่ข่า ที่แตกต่างกันส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมคลองแม่ข่าต่างกัน

สุเทพ หาญใจ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สรวย ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 35.42 ปี ส่วนใหญ่มี สถานภาพการสมรสอยู่ด้วยกัน และเป็นเกษตรกร เกินครึ่งหนึ่งเป็นผู้ที่มีการศึกษาไม่เกินระดับ ประถมศึกษา โดยมีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยเท่ากับ 2,207.58 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่เป็นอยู่ที่อาศัย อยู่ในพื้นที่นานเกิน 20 ปีและไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการอนุรักษ์ในภาพรวมมีความถี่ปานกลาง โดยการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล สื่อโทรทัศน์ และสื่อเสียง มีความถี่ปานกลางและการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์มีความถี่ น้อย กลุ่มตัวอย่างทุกคนมีการคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยมี การคาดหวังประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ อนุรักษ์อยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ใน ระดับปานกลางโดยมีส่วนร่วมด้านการกำหนดมาตรการในการป้องกันมากที่สุดรองลงมาได้แก่ ด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหา และด้านการสนับสนุนการดำเนินการ ตามลำดับปัจจัยที่มีผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การได้รับ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การคาดหวังถึงประโยชน์ที่จะได้รับและความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการอนุรักษ์

คลาค (Clark. 1997 : 2767-A) ได้ศึกษาเรื่อง การเรียนจากบทเรียน การมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาของผู้บริหารด้านธุรกิจท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้บรรยายให้เห็นถึงแนวความคิดของนัก ธุรกิจ 4 คน ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาว่า ในระหว่างปี ค.ศ. 1980-1990 นั้น ได้มีการตื่นตัว ของภาคธุรกิจเอกชน ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยม

ศึกษา ทั้งนี้เพื่อจะได้ผลิตนักเรียนนักศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการแรงงานของภาคเอกชน โดยผู้นำทางด้านธุรกิจเอกชนได้ผลักดันให้โรงเรียนของรัฐได้พัฒนาความรู้ความสามารถพื้นฐานของเด็ก ตลอดทั้งความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ดังนั้น จึงได้เกิดมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนขึ้น

แมคไกวร์ (McGuire. 1992 : 678) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนท้องถิ่นต่าง ๆ ของมลรัฐ โอริจิน ซึ่งมีผู้บริหารหนึ่งคนที่ทำหน้าที่เป็นทั้งครูใหญ่และผู้นิเทศน์โดยมีความเชื่อว่าการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตยต้องเน้นการประพฤติปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันและต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกในองค์การ จากข้อมูลเดิมพบว่าในโรงเรียนขนาดเล็กมาก ๆ ไม่มีการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย การนำข้อมูลมาใช้ทดสอบถามผู้บริหารที่ทำหน้าที่เป็นทั้งครูใหญ่และฝ่ายนิเทศน์ พร้อมทั้งมีการสังเกต และการสัมภาษณ์และได้กำหนดตัวแปร 4 อย่างเป็นเกณฑ์ในการวัดความเป็นประชาธิปไตย คือ 1) วิสัยทัศน์ของความเป็นผู้นำเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 2) รูปแบบการเปรียบเทียบวัดระบบให้ทุกคนมีส่วนร่วม 3) การสร้างช่องทางการสื่อสารที่ช่วยเหลือ 3 ระดับ 4) กรอบการพัฒนาองค์กรกำหนดให้ผลตามที่พบว่าส่วนใหญ่ผู้นิเทศน์ 3 คน มีความเป็นผู้นำแบบความสบายและอีกหนึ่งคนเป็นผู้นำแบบเหตุผล การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สรุปได้ว่าความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารดังกล่าวได้มาจากการมีแนวคิดเชิงวิสัยทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ

เซนเดอร์ (Sanders. 2002 : website) ได้ทำการศึกษาความต้องการร่วมมือและการเพิ่มการสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จของการเรียนของนักเรียนอเมริกัน-อเมริกา โดยจัดรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการลงมือปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนความร่วมมือและการสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ในประเทศอเมริกา การวิจัยโดยผู้เข้าร่วมโครงการของการวิจัยเชิงปฏิบัติตามขั้นตอน 3 ขั้น คือ ปัญหาการสำรวจ การลงมือปฏิบัติและการประเมินผลผลการศึกษาพบว่า เมื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น จะทำให้มีการเพิ่มการสื่อสารและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมากยิ่งขึ้น นักเรียนมีผลการเรียนดีเพิ่มขึ้น

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยไว้ 6 หัวข้อตามลำดับ ได้แก่

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. ระยะเวลาทำการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยผู้วิจัยใช้แบบการวิจัยแบบไม่ทดลอง (non-experimental research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เนื่องจากเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาจากประชากรจำนวนมาก

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หัวข้อนี้ แบ่งเป็น 2 หัวข้อย่อย คือประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะประชากรที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 16 องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย 1. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย 2. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าระกำ 3. องค์การบริหารส่วนตำบลชะเมา 4. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองกระบือ 5. องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะทวด 6. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ 7. องค์การบริหารส่วนตำบลหูล่อง 8. องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมตะลุมพุก 9. องค์การบริหารส่วนตำบลปากพนังฝั่งตะวันตก 10. องค์การบริหารส่วนตำบลบางศาลา 11. องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ 12. องค์การบริหารส่วนตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก

13. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเพิง 14. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพญา 15. องค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก และ 16. องค์การบริหารส่วนตำบลชนาบนาก

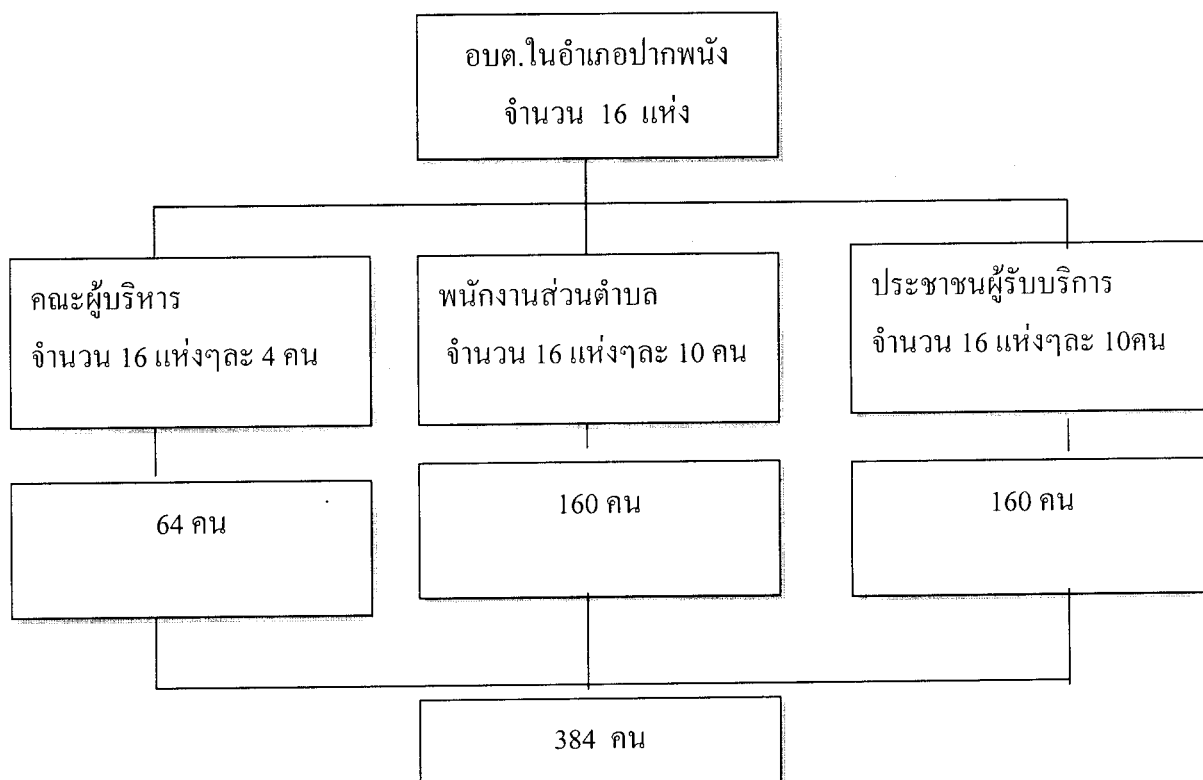
2.2 กลุ่มตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะผู้บริหารและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนของประชาชนผู้มารับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยกำหนดให้ประกอบด้วย ดังภาพที่ 3.1

2.2.1 คณะผู้บริหาร ได้แก่ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล, รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน เลขานุการนายกฯ จำนวน 1 คน รวม 4 คน ทั้ง 16 องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 64 คน

2.2.2 พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, และพนักงานตำแหน่งต่างๆ รวม 10 คน ทั้ง 16 องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 160 คน

2.2.3 ประชาชนผู้มารับบริการจาก อบต. จำนวน 10 คน ทั้ง 16 องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 160 คน

ภาพที่ 3.1 แสดงกลุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (questionnaire) โดยแบ่งคำถามออกเป็น 4 ตอน สำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับระดับการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค การให้ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้ศึกษาได้เลือกสร้างแบบสอบถาม แบบมาตราประเมินค่า (rating scale) ที่แบ่งเป็น 5 ระดับ แบบสอบถามตอนที่ 2 ได้กำหนดคำตอบเป็น 5 ระดับ อันได้แก่ น้อยมาก น้อย ปานกลาง มากและมากที่สุด ตามแบบของ อาร์. เอ. ลิเคิร์ต (R. A. Likert) โดยกำหนดให้มีน้ำหนักเปรียบเทียบ โดยให้ระดับของการวัดออกเป็น 5 ช่วง คือ เห็นด้วยมากที่สุด = 5 เห็นด้วยมาก = 4 เห็นด้วยปานกลาง = 3 เห็นด้วยน้อย = 2 เห็นด้วยน้อยมาก = 1 และตอนที่ 3 ได้กำหนดคำตอบเป็น 3 ระดับ อันได้แก่ มีส่วนร่วมทุกครั้ง = 3 มีส่วนร่วมบางครั้ง = 2 ไม่เคยมีส่วนร่วม = 1 โดยผู้ตอบสอบถามเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ อัจฉรา ชำนิประศาสน์ ระเบียบวิธีการวิจัย 2545: 149 เอกสารการสอนชุดวิชาขอบข่ายและวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2546: 378 และประมวลสาระชุดวิชาการะเบียบวิธีวิจัยทางรัฐ 2548 : 277 – 278 และประมวลสาระชุดวิชา วิทยานิพนธ์ 2 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2548)

ในส่วนของการวิเคราะห์หาค่าความค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach ดังนี้

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^N \sigma_{Y_i}^2}{\sigma_X^2} \right)$$

เมื่อ	α	=	ค่าความเชื่อมั่น
	N	=	จำนวนข้อ
	σ_X^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	$\sigma_{Y_i}^2$	=	ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถาม

ค่า α ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่ามีความเที่ยงใช้ได้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้ค่า $\alpha = 0.97$

3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องช่วยในการทำวิจัยสนาม โดยผู้ศึกษาได้สร้างหรือออกแบบ แบบสอบถามและสร้างตัวชี้วัดตามวัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องนี้ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจะต้องมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และค่าเชื่อมั่น (Reliability) และหลังจากสร้างข้อคำถามหรือแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างเสร็จแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและค่าเชื่อมั่น ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง ยกร่างแบบสอบถาม โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย

ขั้นตอนที่สอง การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เป็นลักษณะของการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความสมบูรณ์ ตลอดจนเนื้อหาและถ้อยคำของแบบสอบถามให้รัดกุมและถูกต้อง ขั้นตอนนี้ดำเนินการโดย

(1) นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2. ดร.ณรงค์ บุญสวขวัณ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ วุฒิศึกษา สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3. นายวีระศักดิ์ มีบุญมาก ตำแหน่งนักบริหารงานช่าง 7 รักษาการผู้อำนวยการกองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช วุฒิศึกษา ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(2) การคำนวณค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item-Objective Congruence) ระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรมการมีส่วนร่วม

ในกรณีที่พบข้อบกพร่องผู้ศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม เช่น ตัดข้อคำถามที่ไม่จำเป็นออกและเพิ่ม-ลดข้อความที่สำคัญบางข้อจนกระทั่งแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.67

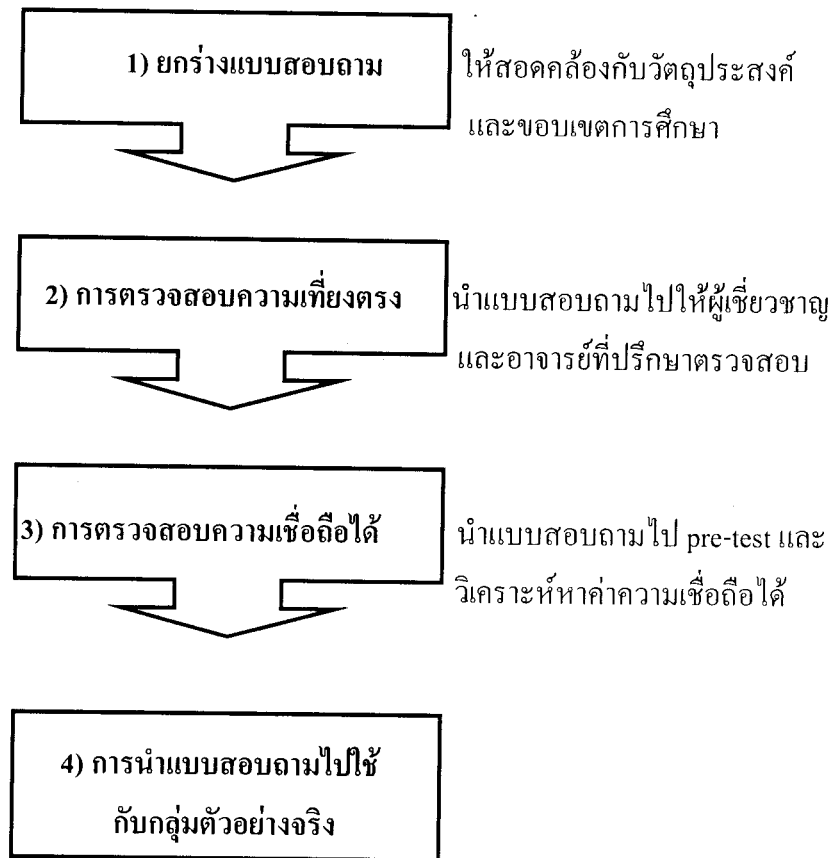
(3) นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เมื่อพบข้อบกพร่องผู้ศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์และมีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีจำนวน 2 คน คือ 1. รศ.ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย

2. รศ.ดร.ไทรรัตน์ โภคพลากรณ์

ขั้นตอนที่สาม การตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม ดำเนินการโดยผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบ (pre-test) เพื่อทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำไป pre-test กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 ชุด ต่อจากนั้นจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1951 : 297 – 334) โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์สำหรับคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ได้กำหนดค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป จึงจะถือว่าแบบสอบถามดังกล่าวมีความเชื่อถือได้ และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ และหลังจากนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ดังกล่าว มาทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้พบว่าค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.97 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

ขั้นตอนที่สี่ การนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

ทั้งนี้ หากพบข้อบกพร่องในขั้นตอนใด ผู้ศึกษาก็จะนำไปปรับปรุงแก้ไขจนผ่านทุกขั้นตอนซึ่งการทดสอบแบบสอบถามทั้ง 4 ขั้นตอนข้างต้นนี้ ได้สรุปไว้ในภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 แสดงขั้นตอนการทดสอบแบบสอบถาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถาม ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมดจำนวน 384 ชุด โดยดำเนินการซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 4.1 ส่งหนังสือถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราชเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
- 4.2 ประสานกับเจ้าหน้าที่ธุรการขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการรวบรวมแบบสอบถามส่งกลับคืนมายังผู้ศึกษาโดยใช้ระยะเวลา 15 วัน
- 4.3 การตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับทั้งหมด แล้วจึงดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่เสร็จแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วทำการประมวลผลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการแจกแจงความถี่แสดงผลเป็นคำร้อยละ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามโดยพิจารณาเกณฑ์ต่อไปนี้ การแปลผลของแบบสอบถามตอนที่ 2 กำหนดคะแนนเฉลี่ย (บุญศรี พรหมมาพันธ์และคณะ 2547) ดังนี้

ช่วงคะแนน 4.51 – 5.00 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมมากที่สุด

ช่วงคะแนน 3.51 – 4.50 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมมาก

ช่วงคะแนน 2.51 – 3.50 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมปานกลาง

ช่วงคะแนน 1.51 – 2.50 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมน้อย

ช่วงคะแนน 1.00 – 1.50 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมโดยใช้เกณฑ์การคำนวณช่วงการวัด ตามแนวคิดของเบสส์ (Best 1977:174) ซึ่งแยกออกเป็น 3 ระดับดังนี้

ช่วงคะแนน 2.34 – 3.00 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมทุกครั้ง

ช่วงคะแนน 1.67 – 2.33 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมบางครั้ง

ช่วงคะแนน 1.00 - 1.66 คะแนน หมายถึง ไม่เคยมีส่วนร่วม

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม โดยวิธีการสรุปความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันและการบรรยาย

5.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมใช้ t - test F-test ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Sheffe และการหาความสัมพันธ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอย (Regression)

การแปลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ค่า r	ค่าสัมประสิทธิ์	คำอธิบาย
ค่า r มีค่าอยู่ระหว่าง	-1 ถึง 0	แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน
ค่า r มีค่าอยู่ระหว่าง	0 ถึง 1	แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
ค่า r มีค่าเข้าใกล้	1	แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก
ค่า r มีค่าเข้าใกล้	-1	แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามและมีความสัมพันธ์กันมาก

การแปลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าความสัมพันธ์กันดังนี้ (สิทธิรา สัจวารภรณ์, 2550:99)

- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.00 – 0.30 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.31 – 0.50 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.51 – 0.70 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.71 – 0.90 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.91 ขึ้นไป มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

6. ระยะเวลาทำการวิจัย

ระยะเวลาทำการวิจัย 8 เดือน นับตั้งแต่เดือนมกราคม - เดือนสิงหาคม 2551

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ตอน โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 4 ข้อเสนอที่ได้จากความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค การให้ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม และการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาลingkungan ด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม และด้านการร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม จะนำเสนอแบ่งออกได้เป็นเรื่องเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน และลักษณะทางกายภาพของชุมชน นำเสนอในรูปแบบตาราง โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และ ค่าร้อยละ รายละเอียดในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	169	44.0
หญิง	215	56.0
รวม	384	100
อายุ		
20- 30ปี	100	26.0
31-40 ปี	167	43.5
41-50 ปี	74	19.3
51-60 ปี	39	10.2
มากกว่า 60 ปี	4	1.0
รวม	384	100
สถานภาพการสมรส		
โสด	121	31.5
แต่งงาน	248	64.5
หม้าย/หย่าร้าง	12	3.1
อื่นๆ	3	0.8
รวม	384	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ศาสนา		
พุทธ	383	99.7
อิสลาม	1	0.3
รวม	384	100
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	79	20.6
มัธยมศึกษา	63	16.4
อนุปริญญา	90	23.4
ปริญญาตรี	127	33.1
สูงกว่าปริญญาตรี	23	6.0
อื่น ๆ	2	0.5
รวม	384	100
อาชีพ		
รับราชการ	174	44.8
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	22	5.7
ค้าขาย	39	10.2
เกษตรกรรม	32	8.3
รับจ้าง	84	22.4
อื่น ๆ	33	8.6
รวม	384	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	70	18.2
5,001 – 10,000 บาท	193	50.2
10,001 – 15,000 บาท	82	21.4
15,001 – 20,000 บาท	2	0.5
20,001 – 25,500 บาท	15	3.9
สูงกว่า 25,000 บาท	22	5.7
รวม	384	100
ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล		
ขนาดใหญ่	-	-
ขนาดกลาง	264	68.75
ขนาดเล็ก	120	31.25
รวม	384	100
ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน		
ชุมชนไทยพุทธ	378	98.4
ชุมชนไทยอิสลาม	-	-
อื่นๆ	6	1.6
รวม	384	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะทางกายภาพของชุมชน		
ชนบท	260	67.7
กึ่งชนบท	63	16.4
กึ่งเมือง	60	15.6
เมือง	1	0.3
รวม	384	100

จากตารางที่ 4.1 จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 384 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 215 คน (ร้อยละ 56.0) เป็นเพศชาย 169 คน (ร้อยละ 44.0) อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 31-40 ปี คือมีจำนวน 167 คน (ร้อยละ 43.5) รองลงมาผู้มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีจำนวน 100 คน (ร้อยละ 26.0) ผู้มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีจำนวน 74 คน (ร้อยละ 19.3) ผู้มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีจำนวน 39 คน (ร้อยละ 10.2) และนอกจากนั้นผู้มีอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 1.0) สถานภาพการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพการสมรสโดยแต่งงานแล้ว คือมีจำนวน 248 คน (ร้อยละ 64.5) รองลงมา คือ โสด จำนวน 121 คน (ร้อยละ 31.5) หม้ายหรือหย่าร้าง จำนวน 12 คน (ร้อยละ 3.2) และอื่นๆ มีจำนวน 3 คน (ร้อยละ 0.8) การนับถือศาสนาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด มีจำนวน 383 คน (ร้อยละ 99.7) นับถือศาสนาอิสลาม มีจำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.3) ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด มีจำนวน 127 คน (ร้อยละ 33.1) อนุปริญญา มีจำนวน 90 (ร้อยละ 23.4) ประถมศึกษา มีจำนวน 79 คน (ร้อยละ 20.6) ถัดมา มัธยมศึกษา มีจำนวน 63 คน (ร้อยละ 16.4) สูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 23 คน (ร้อยละ 6.0) และอื่น ๆ มีจำนวน 2 คน (ร้อยละ 0.5) อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีอาชีพรับราชการ ซึ่งมีจำนวน 174 ราย (ร้อยละ 44.8) รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้าง จำนวน 84 ราย (ร้อยละ 22.4) ค้าขาย จำนวน 39 ราย (ร้อยละ 10.2) อาชีพเกษตรกรรม จำนวน 32 ราย (ร้อยละ 8.3) อาชีพอื่น ๆ เช่น นักเรียนนักศึกษา แม่บ้าน จำนวน 33 ราย (ร้อยละ 8.6) และพนักงานรัฐวิสาหกิจ

22 ราย (ร้อยละ 5.7) รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001– 10,000 บาท คือมีจำนวน 193 คน (ร้อยละ 50.2) รองลงมาเป็นผู้มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท มีจำนวน 82 คน (ร้อยละ 21.4) ผู้มีรายได้ระหว่าง ต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวน 70 คน (ร้อยละ 18.2) นอกจากนั้นผู้มีรายได้ สูงกว่า 25,000 บาท มีจำนวน 22 คน (ร้อยละ 5.7) ผู้มีรายได้ระหว่าง 20,001 – 25,500 บาท มีจำนวน 15 คน (ร้อยละ 3.9) และ มีรายได้อยู่ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท มีจำนวน 2 คน (ร้อยละ 0.5) ขนาดองค์กรการบริหารส่วนตำบลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตขององค์กรบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง จำนวน 264 คน (ร้อยละ 68.75) ส่วนที่เหลืออาศัยอยู่ในเขตขององค์กรบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก จำนวน 120 คน (ร้อยละ 31.25) ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนไทยพุทธ จำนวน 378 คน (ร้อยละ 98.4) และอื่น ๆ จำนวน 6 ราย (ร้อยละ 1.6) ลักษณะทางกายภาพของชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบท จำนวน 260 คน (ร้อยละ 67.7) รองลงมาอาศัยอยู่ในชุมชนกึ่งเมือง จำนวน 63 ราย (ร้อยละ 16.4) อาศัยอยู่ในชุมชนกึ่งชนบท จำนวน 60 ราย (ร้อยละ 15.6) และอาศัยอยู่ในชุมชนเมือง จำนวน 1 ราย (ร้อยละ 0.3)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรบริหารส่วนตำบล

ในการนำเสนอเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรบริหารส่วนตำบล จะนำเสนอปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เพื่อแสวงหาคำตอบสำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

2.1 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัจจัย
การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/ความต้องการ การจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน	3.39	0.898	ปานกลาง
2	การมีส่วนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา/ความ ต้องการการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน	3.30	0.891	ปานกลาง
3	การมีส่วนร่วมในการเรียงลำดับความสำคัญของ ปัญหา/ความต้องการการจัดการสิ่งแวดล้อม ของชุมชน	3.32	1.021	ปานกลาง
4	การมีส่วนเสนอปัญหา/ความต้องการการ จัดการสิ่งแวดล้อม	3.25	0.870	ปานกลาง
	รวม	3.31	0.803	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการค้นหา
สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อมในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วม อยู่ใน
ระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.31 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการมีส่วนร่วมในการค้นหา
ปัญหา/ความต้องการการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี
ค่าเฉลี่ย = 3.39 การมีส่วนร่วมในการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา/ความต้องการการจัดการ
สิ่งแวดล้อมของชุมชนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.32 การมีส่วน
วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา/ความต้องการการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ใน
ระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.30 และการมีส่วนเสนอปัญหา/ความต้องการการจัดการ
สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.25

2.2 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการวางแผน

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัจจัยการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการวางแผนจัดการสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	การมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม	3.21	0.757	ปานกลาง
2	การมีส่วนร่วมทำประชาคมแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนของท่าน	3.07	0.944	ปานกลาง
3	การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม	3.23	0.813	ปานกลาง
4	การมีส่วนวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับเจ้าหน้าที่ของ อบต.	3.42	0.938	ปานกลาง
5	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.	3.27	0.954	ปานกลาง
	รวม	3.23	0.732	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.23 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการมีส่วนวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับเจ้าหน้าที่ของ อบต. ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.42 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.27 การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.23 การมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.21 และการมีส่วนร่วมทำ

ประชากรแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.07

2.3 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของท่าน	3.36	0.818	ปานกลาง
2	การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.	3.36	0.834	ปานกลาง
3	การสนับสนุนทรัพยากร หรือวัสดุอุปกรณ์ หรือแรงงานในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของ อบต.	3.20	0.892	ปานกลาง
4	การมีส่วนในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของ อบต.	3.21	1.028	ปานกลาง
5	การให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามแผนพัฒนา	3.25	0.991	ปานกลาง
	รวม	3.27	0.696	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย = 3.27 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.36 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.36 การให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามแผนพัฒนาของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.25 การมีส่วนในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน

ตามแผนพัฒนาของ อบต.ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.21 และการสนับสนุนทรัพยากร หรือวัสดุอุปกรณ์ หรือแรงงานในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของ อบต.ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.20

2.4 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	การมีส่วนร่วมในการประเมินว่าแผนงานของ อบต. ได้ทำจริงมากน้อยเพียงใด	3.38	0.962	มาก
2	การมีส่วนในการประเมินความสำเร็จของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.	3.28	0.954	ปานกลาง
3	การมีส่วนในการประเมินความคุ้มค่าของงาน/กิจกรรมที่ อบต. จัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	3.20	0.952	ปานกลาง
4	การมีส่วนร่วมในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.	3.27	0.925	ปานกลาง
	รวม	3.27	0.857	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.27 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินว่าแผนงานของ อบต. ได้ทำจริงมากน้อยเพียงใด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.38 การมีส่วนในการประเมินความสำเร็จของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ

อบต.ของกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.28 การมีส่วนร่วมในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.ของกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.27 และการมีส่วนร่วมในการประเมินความคุ้มค่าของงาน/กิจกรรมที่ อบต.จัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.20

2.5 ปัจจัยด้านการร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินการตามแผน

ข้อที่	ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินการตามแผน	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	การได้รับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	3.19	0.976	ปานกลาง
2	หลังจากการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนของท่านแล้วปัญหาสิ่งแวดล้อมใน อบต. ดีขึ้น	3.24	0.954	ปานกลาง
3	การแก้ไขปัญหาตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมทำให้คุณภาพชีวิตของคนใน อบต. ดีขึ้น	3.42	0.952	ปานกลาง
4	ผลการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมทำให้มาตรฐานการดำรงชีพด้านสิ่งแวดล้อมของคนใน อบต. ดีขึ้น	3.49	0.911	ปานกลาง
5	ผลการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมช่วยแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ใน อบต. ได้ดี	3.33	0.842	ปานกลาง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อที่	ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินการตาม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
6	ความคิดเห็นและข้อเสนอในการจัดการสิ่งแวดล้อมของท่านทำให้สามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมใน อบต. ได้ดี	3.25	0.845	ปานกลาง
	รวม	3.32	0.705	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.32 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผลการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมทำให้มาตรฐานการดำรงชีพด้านสิ่งแวดล้อมทำให้มาตรฐานการดำรงชีพด้านสิ่งแวดล้อมของคนใน อบต. ดีขึ้น นั่นคือกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.49 การแก้ไขปัญหาตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมทำให้คุณภาพชีวิตของคนใน อบต. ดีขึ้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.42 ผลการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมช่วยแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ใน อบต. ได้ดี นั่นคือกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.33 ความคิดเห็นและข้อเสนอในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างทำให้สามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมใน อบต. อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.25 หลังจากการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนของกลุ่มตัวอย่างแล้วปัญหาสิ่งแวดล้อมใน อบต. อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.24 และการได้รับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.19

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จะเสนอผลการวิเคราะห์ลักษณะการมีส่วนร่วมใน 5 ด้านได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษาหารือ การเข้าไปเกี่ยวข้อง การร่วมมือ และการมอบอำนาจ โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

3.1 การให้ข้อมูลข่าวสาร

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร

ข้อที่	ลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1	เมื่อพบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นต้องแก้ไข โดยเร่งด่วนใน อบต. ท่าน ได้แจ้ง โดยตรงต่อ นายก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ของ อบต.	2.50	0.569	ทุกครั้ง
2	เมื่อมีการสำรวจปัญหา ความต้องการของ ประชาชนในเขต อบต. เพื่อจัดทำแผนการจัดการ สิ่งแวดล้อม	2.31	0.578	บางครั้ง
3	ในการประชุมเพื่อจัดทำแผนการจัดการ สิ่งแวดล้อม ท่าน ได้แจ้งปัญหาของท่าน /ของ อบต. และ/หรือ ความต้องการของท่านและ อบต. ต่อที่ประชุม	2.39	0.599	ทุกครั้ง
4	กรณีเห็นว่าแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่จัดทำ แล้วไม่ตรงกับปัญหาในพื้นที่ ท่านสามารถให้ ข้อมูลแก่ อบต. เพื่อการแก้ไข ได้	2.28	0.607	บางครั้ง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อที่	ลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
5	กรณีที่พบเห็นการดำเนินกิจกรรม/โครงการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. ที่ควรแก้ไข ท่านได้แจ้งให้ อบต.ทราบ	2.35	0.616	ทุกครั้ง
รวม		2.36	0.448	ทุกครั้ง

จากตารางที่ 4.7 เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลข่าวสารในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.36 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเมื่อพบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วนใน อบต.ผู้ตอบแบบสอบถามได้แจ้งโดยตรงต่อ นายก อบต.หรือเจ้าหน้าที่ของ อบต. ทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.50 สำหรับการประชุมเพื่อจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ผู้ตอบแบบสอบถามได้แจ้งปัญหาของตน /ของ อบต. และ/หรือ ความต้องการของตนและ อบต.ต่อที่ประชุม ทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.39 กรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามพบเห็นการดำเนินกิจกรรม/โครงการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. ที่ควรแก้ไข ผู้ตอบแบบสอบถามได้แจ้งให้ อบต.ทราบ ทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.35 เมื่อมีการสำรวจปัญหา ความต้องการของประชาชนในเขต อบต.เพื่อจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.31 และถ้าเห็นว่าแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่จัดทำแล้วไม่ตรงกับปัญหาในพื้นที่ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้ข้อมูลแก่ อบต.เพื่อการแก้ไขได้ เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.28

3.2 การให้คำปรึกษาหารือ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการให้คำปรึกษาหารือ

ข้อที่	ลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการให้คำปรึกษาหารือ	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1	การให้คำปรึกษาหารือ แนะนำแก่คณะบริหาร อบต. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต. เกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม เมื่อพบปะเป็นส่วนตัว	2.23	0.624	บางครั้ง
2	ความสามารถในการเสนอความเห็น หรือ ข้อเสนอแนะการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ในการประชุมกลุ่มย่อย หรือเวทีในชุมชน	2.18	0.639	บางครั้ง
3	ความสามารถในการเสนอความเห็น หรือ ข้อเสนอแนะในต่อที่ประชุม หรือเวทีประชาคม หรือประชาพิจารณ์ที่ อบต. จัดขึ้น	2.09	0.567	บางครั้ง
4	เมื่อดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ของอบต.แล้วเสร็จท่านสามารถให้คำแนะนำ เกี่ยวการปรับปรุงแก้ไข หรือข้อควรระวังได้	2.11	0.547	บางครั้ง
5	เมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมท่านให้คำปรึกษาหารือการแก้ไขแก่ อบต. ได้	2.24	0.587	บางครั้ง
	รวม	2.16	0.464	บางครั้ง

จากตารางที่ 4.8 เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการให้คำปรึกษาหารือในภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.16 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมผู้ตอบแบบสอบถามให้คำปรึกษาหารือการแก้ไขแก่ อบต. ได้ เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.24

ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาหารือ แนะนำแก่คณะบริหาร อบต. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต. เกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม เมื่อพบปะเป็นส่วนตัว เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.23 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเสนอความเห็น หรือข้อเสนอแนะการ จัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมในการประชุมกลุ่มย่อย หรือเวทีในชุมชน เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.18 เมื่อดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของอบต.แล้วเสร็จ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข หรือข้อควรระวังได้ เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.11 และผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเสนอความเห็น หรือข้อเสนอแนะในต่อที่ประชุม หรือเวทีประชาคม หรือประชาพิจารณ์ที่ อบต.จัดขึ้น เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.09

3.3 การเข้าไปเกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการเข้าไปเกี่ยวข้อง

ข้อที่	ลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการเข้าไปเกี่ยวข้อง	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1	การเข้าร่วมประชุมประชาคมแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.	2.15	0.526	บางครั้ง
2	การมีส่วนร่วมในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมใน อบต. ของท่าน	2.21	0.584	บางครั้ง
3	การมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของ อบต.	2.18	0.639	บางครั้ง
4	การมีส่วนร่วมในวางแผนเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับเจ้าหน้าที่อบต.	2.11	0.480	บางครั้ง
5	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.	2.05	0.583	บางครั้ง
	รวม	2.14	0.457	บางครั้ง

จากตารางที่ 4.9 เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการเข้าไปเกี่ยวข้องพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมบ้างเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.14 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมใน อบต. ของตนเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.21 ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของ อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.18 ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุม ประชาคมแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.15 ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับเจ้าหน้าที่อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.11 และผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.05

3.4 การร่วมมือ

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการร่วมมือ

ข้อที่	ลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการร่วมมือ	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1	การมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เรียงลำดับความสำคัญเร่งด่วนของ ปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับ อบต.เพื่อจัดทำ แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.	2.17	0.637	บางครั้ง
2	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทาง ของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	2.12	0.651	บางครั้ง
3	การเป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือเกี่ยวข้อง ด้านใดด้านหนึ่งในกระบวนการจัดทำแผนการ จัดการสิ่งแวดล้อม ของ อบต.	2.07	0.705	บางครั้ง

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อที่	ลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการร่วมมือ	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
4	การดำเนินการตามการจัดการสิ่งแวดล้อมใน อบต. ของท่าน ท่านสนับสนุนทรัพยากร หรือวัสดุ อุปกรณ์ หรือแรงงาน	2.01	0.702	บางครั้ง
5	การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน ตามการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.	1.95	0.587	บางครั้ง
	รวม	2.06	0.523	บางครั้ง

จากตารางที่ 4.10 เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการร่วมมือพบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.06 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เรียงลำดับ ความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับ อบต. เพื่อจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.17 ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและ กำหนดทิศทางของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.12 ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือเกี่ยวข้องด้านใดด้านหนึ่งใน กระบวนการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ของ อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.07 ในการดำเนินการตามการจัดการสิ่งแวดล้อมใน อบต. ของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น ผู้ตอบแบบสอบถาม สนับสนุนทรัพยากร หรือวัสดุอุปกรณ์ หรือแรงงาน เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.01 และผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.95

3.5 การมอบอำนาจ

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการมอบอำนาจ

ข้อที่	ลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการมอบอำนาจ	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1	การเป็นแกนนำ หรือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในแนวทางและเป้าหมายของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	1.97	0.689	บางครั้ง
2	การลงประชามติหรือประชาพิจารณ์เกี่ยวกับแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมท่านให้ข้อเสนอ ข้อสรุป ลงคะแนนเสียง หรือยกมือเลือกสิ่งที่ต้องการ	1.94	0.683	บางครั้ง
3	ทุกครั้งที่มีโอกาส ท่านทำหน้าที่ในการดำเนินงานจัดทำแผนหรือการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	2.06	0.675	บางครั้ง
4	การมีโอกาส ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	2.02	0.733	บางครั้ง
	รวม	1.99	0.553	บางครั้ง

จากตารางที่ 4.11 เมื่อพิจารณาถึงลักษณะด้านการมอบอำนาจ พบว่าในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.99 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกครั้งที่มีโอกาส ผู้ตอบแบบสอบถามได้ทำหน้าที่ในการดำเนินงานจัดทำแผนหรือการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.06 ผู้ตอบแบบสอบถามมีโอกาสตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.02 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแกนนำ หรือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในแนวทางและเป้าหมายของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.97 และในการลงประชามติหรือประชาพิจารณ์เกี่ยวกับแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอ ข้อสรุป ลงคะแนนเสียง หรือยกมือเลือกสิ่งที่ต้องการ เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.94

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อสรุปที่ได้จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ในการนำเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นข้อมูลจากคำถามปลายเปิด ซึ่งเป็นแบบสอบถาม ตอนที่ 4 ของแบบสอบถามนั้น จะได้นำเสนอเป็น 2 ตอน ตอนแรกเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นความคิดเห็นจากประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอนหลังเป็นข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นที่ควรจะมีในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นความคิดเห็นจากประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมจากประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

มีผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรค ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด โดยผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถามสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหา

1) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ แนวทางแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม

(1) ประชาชนขาดจิตสำนึกในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

(2) ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และความต้องการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนน้อยมาก

(3) ประชาชนไม่ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

2) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการ สิ่งแวดล้อม

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมการทำประชาคมแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร

(2) เจ้าหน้าที่ไม่ได้นำความคิดเห็นของประชาชนมาวางแผนเพื่อ
แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน

(3) ประชาชนมีโอกาเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและ
วิธีแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมน้อยเกินไป

3) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณไม่เพียงพอในการแก้ไขปัญหามลพิษ
สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

(2) ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามแผนพัฒนา

(3) ประชาชนไม่ได้เข้าไปควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตาม
แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

4) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการ
จัดการสิ่งแวดล้อม

(1) ประชาชนไม่ได้มีส่วนในการประเมินว่าแผนงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบลได้ทำจริงมากน้อยเพียงใด

(2) ประชาชนมีส่วนในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตาม
แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อยเกินไป

5) ปัญหาด้านการร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการ
สิ่งแวดล้อม

(1) ประชาชนยังไม่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการ
จัดการสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร

(2) เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการตามแผนการจัดการ
สิ่งแวดล้อมของชุมชนแต่ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการแก้ไขใน
บางส่วนเท่านั้น

4.1.2 ข้อเสนอแนะ

1) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ แนวทาง
แก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทาง
แก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมและเห็นความสำคัญเกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในชุมชน

(2) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และความ
ต้องการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน

(3) ส่งเสริมค่านิยมให้กับประชาชนให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมใน
การจัดการสิ่งแวดล้อม

2) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการ
สิ่งแวดล้อม

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมการ
ทำประชาคมแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างทั่วถึง

(2) เจ้าหน้าที่ควรนำความคิดเห็นของประชาชนมาวางแผนเพื่อแก้ปัญหา
สิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อให้ประชาชนมีความคิดว่าเจ้าหน้าที่มีความตั้งใจทำงาน

3) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการ
สิ่งแวดล้อม

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดงบประมาณให้เพียงพอในการแก้ไข
ปัญหาสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

(2) ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการดำเนินการตามแผนพัฒนา

(3) ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการควบคุมและตรวจสอบการ
ดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การแต่งตั้งเป็นกรรมการ เป็นต้น

4) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตาม
ประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม

(1) ให้ประชาชนมีส่วนในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตาม
แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ในรูปของคณะกรรมการ เป็นต้น

5) แนวทางการพัฒนาด้านการร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการ
จัดการสิ่งแวดล้อม

(1) ชี้ให้เห็นว่าประชาชนจะได้อะไรจากการดำเนินงานตามแผนการจัดการ
สิ่งแวดล้อม

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญและคำนึงถึงผลกระทบต่อ
ประชาชนให้มากขึ้น

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 5.1

กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน

สมมติฐานที่ 5.1.1

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน

ตารางที่ 4.12 แสดงผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วม ของ ประชาชน	เพศ	N	\bar{X}	S.D.	Std. Error Mean	df	t	Sig.(2-tailed)
การมีส่วนร่วม	ชาย	169	2.24	0.50	0.03	382	4.01	0.00*
ร่วมในการ จัดการ สิ่งแวดล้อม	หญิง	215	2.07	0.33	0.02	278.09	3.82	0.00*
รวม		384						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5.1.2

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วม ร่วมของ ประชาชน	อายุ	N	\bar{X}	S.D.	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วม ร่วมในการ จัดการ สิ่งแวดล้อม	20-30 ปี	100	1.93	0.49	4	1.19	7.134	0.00*
	31-40 ปี	167	2.17	0.42				
	41-50 ปี	74	2.30	0.29				
	51-60 ปี	39	2.13	0.27				
	60 ปีขึ้นไป	4	2.31	0.41				
รวม		384						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe

อายุ	\bar{X}	20-30 ปี	31-40ปี	41-50ปี	51-60 ปี	60ปีขึ้นไป
		1.98	2.17	2.30	2.31	2.14
20-30 ปี	1.98	-	-.18*	-.32*	-.15	-.32
31-40ปี	2.17		-	.13	.03	-.14
41-50ปี	2.30			-	.17	-.00
51-60ปี	2.31				-	-.17
60 ปีขึ้นไป	2.14					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุเป็นรายคู่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมของผู้มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม แตกต่างจาก ผู้ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี โดยอายุระหว่าง 31-40 ปี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่าอายุระหว่าง 20-30ปี เท่ากับ -0.18 (2) การมีส่วนร่วมของผู้มีอายุระหว่าง 20 -30 ปี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมแตกต่างจากอายุระหว่าง 41-50 ปี โดยอายุระหว่าง 41-50 ปี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่าอายุระหว่าง 20 -30 ปี เท่ากับ -0.32

สมมติฐานที่ 5.1.3

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน

ตารางที่ 4.15 แสดงผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามสถานภาพการสมรส

การมีส่วน ร่วมของ ประชาชน	สถานภาพ การสมรส	N	\bar{X}	S.D.	df	MS	F	Sig
การมีส่วน ร่วมในการ จัดการ สิ่งแวดล้อม	โสด	121	1.93	0.57	3	0.420	2.37	0.07
	แต่งงาน	248	2.17	0.33				
	หม้าย/หย่าร้าง	15	2.40	0.15				
รวม		384						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5.1.4

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วน ร่วมของ ประชาชน	ระดับการศึกษา	N	\bar{X}	S.D.	df	MS	F	Sig
การมีส่วน ร่วมในการ จัดการ สิ่งแวดล้อม	ประถมศึกษา	79	2.13	0.30	5	3.31	24.13	0.00*
	มัธยมศึกษา	63	2.13	0.31				
	อนุปริญญา	90	1.99	0.46				
	ปริญญาตรี	127	2.11	0.39				
	สูงกว่าปริญญาตรี	23	2.91	0.18				
	อื่นๆ	2	2.77	0.19				
รวม		384						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการ
จัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ
 ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามการศึกษาเป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe

การศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ป.ตรี	อื่น ๆ
		2.13	2.13	1.99	2.11	2.91	2.77
ประถมศึกษา	2.13	-	.00	.14	.02	-.77*	-.63
มัธยมศึกษา	2.13		-	.13	.01	-.78*	-.64
อนุปริญญา	1.99			-	-.12	-.92	-.77
ปริญญาตรี	2.11				-	-.79*	-.65
สูงกว่า ป.ตรี	2.91					-	.14
อื่น ๆ	2.77						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ
 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับ
 การศึกษาเป็นรายคู่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ (1)
 การมีส่วนร่วมของผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม แตกต่างจาก ผู้จบ
 การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยผู้จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่าผู้
 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เท่ากับ -0.77 (2) การมีส่วนร่วมของผู้จบการศึกษาระดับ
 มัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมแตกต่างผู้จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยผู้จบการศึกษาสูง
 กว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา เท่ากับ -0.78 (3) การมีส่วนร่วม
 ของผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมแตกต่างจากผู้จบการศึกษาสูงกว่า
 ปริญญาตรี โดยผู้จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่าผู้จบการศึกษา
 ระดับปริญญาตรี เท่ากับ -0.79

สมมติฐานที่ 5.1.5

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วน ร่วมของ ประชาชน	อาชีพ	N	\bar{X}	S.D.	df	MS	F	Sig
การมีส่วน ร่วมในการ จัดการ สิ่งแวดล้อม	รับราชการ	174	2.32	0.36	5	2.41	16.19	.00*
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	22	2.07	0.20				
	ค้าขาย	39	2.18	0.42				
	เกษตรกร	32	2.02	0.38				
	รับจ้าง	84	1.92	0.43				
	อื่นๆ	33	1.91	0.44				
รวม		384						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ
 ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe

อาชีพ	\bar{X}	รับราชการ	รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย	เกษตรกร	ลูกจ้าง	อื่น ๆ
		2.32	2.07	2.18	2.02	1.92	1.91
รับราชการ	2.32	-	.24	.14	.29*	.40*	.40*
รัฐวิสาหกิจ	2.07		-	-.10	.05	.15	.15
ค้าขาย	2.18			-	.15	.26*	.26
เกษตรกร	2.02				-	.10	.10
ลูกจ้าง	1.92					-	-.00
อื่น ๆ	1.91						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ
 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพเป็น
 รายคู่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 4 คู่ ได้แก่ (1) การมีส่วน
 ร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม แตกต่างจาก กลุ่มตัวอย่างที่มี
 อาชีพเกษตรกร โดยอาชีพเกษตร มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่าอาชีพรับราชการ เท่ากับ 0.29
 (2) การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมแตกต่างกลุ่ม
 ตัวอย่างที่มีอาชีพลูกจ้าง โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพลูกจ้าง มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่ม
 ตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ เท่ากับ 0.40 (3) การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ
 มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพอื่น ๆ เช่น นักศึกษา แม่บ้าน เป็นต้น
 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพอื่น ๆ เช่น นักศึกษา แม่บ้าน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่า
 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ เท่ากับ 0.40 (4) การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย
 มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพลูกจ้าง โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพลูกจ้าง
 มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับค้าขาย เท่ากับ 0.26

สมมติฐานที่ 5.1.6

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้

การมีส่วนร่วม รวมของ ประชาชน	รายได้	N	\bar{X}	S.D.	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วม ในการ จัดการ สิ่งแวดล้อม	ต่ำกว่า 5,000 บาท	70	2.07	0.31	5	3.11	22.21	0.00*
	5,001-10,000 บาท	193	2.03	0.43				
	10,001-15,000 บาท	82	2.22	0.31				
	15,001-20,000 บาท	2	2.53	0.06				
	20,001-25,000บาท	15	2.27	0.12				
	25,001 บาทขึ้นไป	22	2.88	0.25				
รวม		384						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ
 ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ เป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe

รายได้	\bar{X}	ต่ำกว่า	5,001-	10,001-	15,001-	20,001-	25,000 บาท
		5,000 บาท	10,000 บาท	15,000 บาท	20,000 บาท	25,000 บาท	ขึ้นไป
		2.07	2.03	2.22	2.53	2.27	2.88
ต่ำกว่า 5,000 บาท	2.07	-	.03	-.14	-.45	-.19	-.80*
5,001-10,000 บาท	2.03		-	-.18*	-.49	-.22	-.84*
10,001-15,000 บาท	2.22			-	-.30	-.05	-.65*
15,001-20,000 บาท	2.53				-	.25	-.34
20,001-25,000 บาท	2.27					-	.60*
25,000 บาทขึ้นไป	2.88						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ
 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้เป็น
 รายคู่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 คู่ ได้แก่ (1) การมีส่วน
 ร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม แตกต่างจาก กลุ่ม
 ตัวอย่างที่มีรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการ
 มีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท เท่ากับ -0.80 (2) การมีส่วนร่วมของ
 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 5,001 -10,000 บาท มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมแตกต่างกลุ่มตัวอย่างที่
 มีรายได้ระหว่าง 10,001- 15,000 บาท โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 -15,000 บาท มี
 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท เท่ากับ - 0.18
 (3) การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 5,001 -10,000 บาท มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม
 แตกต่างกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป มี

ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท เท่ากับ - 0.84

(4) การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท เท่ากับ -0 .65

(5) การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 20,001-25,000 บาท มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มี 25,000 บาทขึ้นไปโดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 20,001 -25,000 บาท เท่ากับ 0.60

สมมติฐานที่ 5.1.7

8) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน

ตารางที่ 4.22 แสดงผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามขนาด อบต.

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ขนาด	N	\bar{X}	S.D.	Std. Error Mean	df	t	Sig.(2-tailed)
การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม	กลาง	264	2.17	0.40	0.02	382	1.73	0.08
	เล็ก	120	2.09	0.45	0.04	206.41	1.65	0.10
รวม		384						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยใน อบต. ที่มีขนาดแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5.1.8

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางกายภาพต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางกายภาพต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน

ตารางที่ 4.23 แสดงผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามลักษณะทางกายภาพของชุมชน

การมีส่วนร่วม ร่วมของ ประชาชน	ลักษณะทาง กายภาพของ ชุมชน	N	\bar{X}	S.D.	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วม	ชนบท	260	2.10	0.47	3	.490	2.80	0.04*
ร่วมในการ	กึ่งชนบท	63	2.22	0.28				
จัดการ	กึ่งเมือง	61	2.25	0.25				
สิ่งแวดล้อม								
รวม		384						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.23 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางกายภาพของชุมชนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามลักษณะทางกายภาพของชุมชน เป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe

ลักษณะของชุมชน	\bar{X}	ชนบท	กึ่งชนบท	กึ่งเมือง
		2.10	2.21	2.25
ชนบท	2.10	-	-.11	-.15*
กึ่งชนบท	2.21		-	.04
กึ่งเมือง	2.25			-

จากตารางที่ 4.24 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามลักษณะทางกายภาพของชุมชนเป็นรายคู่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชนบท มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม แตกต่างจาก กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในลักษณะชุมชนกึ่งเมือง โดยกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในลักษณะชุมชนกึ่งเมือง มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชนบท เท่ากับ -0.15

ตารางที่ 4.25 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการทดสอบสมมติฐาน		ไม่ทดสอบสมมติฐาน
	ยอมรับ	ปฏิเสธ	
1. เพศ	-	✓	
2. อายุ	-	✓	
3. สถานภาพการสมรส	✓	-	
4. ศาสนา	-	-	✓
5. การศึกษา	-	✓	

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการทดสอบสมมติฐาน		ไม่ทดสอบสมมติฐาน
	ยอมรับ	ปฏิเสธ	
6 อาชีพ	-	✓	
7.รายได้	-	✓	
8. ขนาดของ อบต.ที่อยู่อาศัย	✓		
9. ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน	-	-	✓
10. ลักษณะทางกายภาพของชุมชน	-	✓	
รวม	2	6	2

จากตารางที่ 4.25 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และลักษณะทางกายภาพของชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่างกัน ในขณะที่เดียวกันผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สถานภาพการสมรส ขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชไม่ต่างกัน และในส่วนของผู้ปัจจัยส่วนบุคคลด้านศาสนา และลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนไม่สามารถทดสอบสมมติฐานได้เนื่องจากมีกลุ่มตัวอย่างนับถือศาสนาอิสลามและลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมชุมชนมุสลิม เพียง 1 ราย

สมมติฐานที่ 5.2

สมมติฐานที่ 5.2.1

H_0 : การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข
ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

H_1 : การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข
มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.26 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง

		การมีส่วนร่วมใน การค้นหา ปัญหา สาเหตุและแนวทาง แก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วม ของประชาชนใน การจัดการ สิ่งแวดล้อม
การมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม	Pearson Correlation Sig.(2-tailed) N	1 384	0.646** 384
การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดการสิ่งแวดล้อม	Pearson Correlation Sig.(2-tailed) N	0.646** 0.000 384	1 384

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.26 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง แล้วพบว่าได้ค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.646 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการ

ปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง หมายถึงว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขมากเท่าใดจะยิ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น

สมมติฐานที่ 5.2.2

H_0 : การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทาง และวางแผนจัดการสิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

H_1 : การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทาง และวางแผนจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.27 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทาง และวางแผนจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง

		การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม
การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	Pearson Correlation	1	0.644**
	Sig.(2-tailed)		0.000
	N	384	384
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม	Pearson Correlation	0.644**	1
	Sig.(2-tailed)	0.000	
	N	384	384

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.27 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง แล้วพบว่าค่า Pearson Correlation

เท่ากับ 0.644 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง หมายถึงว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมากเท่าใดจะยิ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น

สมมติฐานที่ 5.2.3

H_0 : การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่มี
ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

H_1 : การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.28 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง

		การมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติตาม แผนการจัดการ สิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วม ของประชาชนใน การจัดการ สิ่งแวดล้อม
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม แผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	Pearson Correlation	1	0.687**
	Sig.(2-tailed)		0.000
	N	384	384
การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดการสิ่งแวดล้อม	Pearson Correlation	0.687**	1
	Sig.(2-tailed)	0.000	
	N	384	384

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.28 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง พบว่าค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.687 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง หมายถึงว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมากเท่าใดจะยิ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น

สมมติฐานที่ 5.2.4

H_0 : การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

H_1 : การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.29 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง

		การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม
การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม	Pearson Correlation	1	0.693**
	Sig.(2-tailed)		0.000
	N	384	384
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม	Pearson Correlation	0.693**	1
	Sig.(2-tailed)	0.000	
	N	384	384

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.29 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง พบว่าค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.693 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง หมายถึงว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมมากเท่าใดจะยิ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น

สมมติฐานที่ 5.2.5

H_0 : การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

H_1 : การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.30 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง

		การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม
การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	Pearson Correlation Sig.(2-tailed) N	1 . 384	0.631** 0.000 384
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม	Pearson Correlation Sig.(2-tailed) N	0.631** 0.000 384	1 . 384

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.30 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง พบว่าค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.631 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง หมายถึงว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมากเท่าใดจะยิ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น

ตารางที่ 4.31 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม	ผลการทดสอบสมมติฐาน		ระดับความสัมพันธ์
	ยอมรับ	ปฏิเสธ	
1. การมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไข		✓	0.646
2. การเลือกแนวทางในการวางแผน		✓	0.644
3. การปฏิบัติตามแผน		✓	0.687
4. การตรวจสอบและการติดตามประเมินผล		✓	0.693
5. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์		✓	0.631

จากตารางที่ 4.31 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านการค้นหาปัญหา สาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหา ด้านการเลือกแนวทางในการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการตรวจสอบและการติดตามประเมินผล และด้าน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในทิศทางเดียวกันโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันในระดับ 0.646, 0.644, 0.687, 0.693, และ 0.631 ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 5.3

การทดสอบสมมติฐานเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

H_0 : ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล และด้านการร่วมรับ

ผลประโยชน์ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

H₁: ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล และด้านการร่วมรับผลประโยชน์มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรอิสระ	ลำดับที่ของสมการถดถอย (model)				
	1	2	3	4	5
- การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม	0.811	0.593	0.417	0.320	0.319
- การร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม		0.281	0.283	0.193	0.223
- การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม			0.230	0.214	0.186
- การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการสิ่งแวดล้อม				0.184	0.123
- การมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข					0.118
Constant	0.488	0.396	0.392	0.376	0.340
R	0.811	0.830	0.838	0.843	0.859
R ²	0.657	0.689	0.702	0.710	0.715
R ² Change	0.657	0.032	0.013	0.008	0.005
Std. Error of the Estimate	0.30875	0.29449	0.28855	0.28517	0.32336
F	721.145	38.299	16.602	9.920	4.640
Sig. (P)	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.32 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ถดถอย พบว่าการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรลำดับแรกที่เข้าสู่สมการถดถอย มีความสามารถในการอธิบายความผันแปรเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ร้อยละ 65.7 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($R^2 = .657, P = 0.000$) ตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอยเป็นตัวที่สองได้แก่ การร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการอธิบายเพิ่มได้ร้อยละ 3.2 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($R^2 \text{ Change} = 0.032, P = 0.000$) ตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอยเป็นตัวที่สามได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการอธิบายเพิ่มได้ร้อยละ 1.3 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($R^2 \text{ Change} = 0.013, P = 0.000$) ตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอยเป็นตัวที่สี่ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสามารถอธิบายเพิ่ม ร้อยละ 0.8 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($R^2 \text{ Change} = 0.008, P = 0.000$) และตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอยเป็นตัวสุดท้าย การมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา สาเหตุ และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมมีความสามารถอธิบายเพิ่มได้เพียง ร้อยละ 0.5 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($R^2 \text{ Change} = 0.005, P = 0.000$) และเมื่อรวมตัวแปรทั้ง 5 ตัว เข้าด้วยกันแล้วปรากฏว่า สามารถอธิบายความผันแปรเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ร้อยละ 71.5 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($R^2 = .715, P = 0.000$)

เมื่อเปรียบเทียบน้ำหนักในการอธิบายตัวแปรอิสระในการอธิบายความผันแปรเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร พบว่า เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว ตัวแปรที่มีอิทธิพลและอธิบายความผันแปรเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้จากมากไปหาน้อย เรียงตามลำดับได้ดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ($Beta = 0.320, P < 0.05$) (2) การร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ($Beta = 0.193, P < 0.05$) (3) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม ($Beta = 0.214, P < 0.05$) (4) การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ($Beta = 0.184, P < 0.05$) และ (5) การมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ($Beta = 0.118, P < 0.05$) โดยพบว่าตัวแปรอิสระจำนวน 5 ตัว คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม การร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไข

ปัญหา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวอีกนัยหนึ่งมีการนำทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มาก ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมมากเท่าไร จะช่วยทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล มีมากขึ้น

ดังนั้นสมการประมาณค่าของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.811 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน $+0.319$ *การร่วมรับผลประโยชน์ $+0.223$ * การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล $+0.186$ * การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม $+0.123$ * การมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อม $+0.118$ *

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช “ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วนที่สำคัญ ส่วนแรกเป็นการสรุปการวิจัยซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัย และ ผลการวิจัย ส่วนถัดมาเป็นการนำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ส่วนสุดท้ายเป็นการเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบไม่ทดลอง (non-experimental research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ คณะผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล และประชาชนผู้มารับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ รวมจำนวน 384 คน จาก 16 องค์การบริหารส่วนตำบล

1.2.2 เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. และตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค การให้ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.67 และได้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับประชากรที่ศึกษา คือ นำไปทดลองใช้กับคณะผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล และผู้มาใช้บริการจากองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้ สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.97

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาขอความร่วมมือไปยังนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการทำแบบสอบถาม พร้อมกับส่งแบบสอบถามให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ พร้อมขอให้ส่งแบบสอบถามคืนผู้ศึกษาภายในเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืน จำนวน 384 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่าง ใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที F-test การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ส่วนที่สอง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยผู้วิจัยจะทำการแยกแยะคำตอบที่ได้ มาทำการจัดกลุ่มคำตอบและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 215 คน (ร้อยละ 56.0) อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 31-40 ปี โดยมีจำนวน 167 คน (ร้อยละ 43.5) สถานภาพการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับสถานภาพการสมรสโดยแต่งงานแล้ว มีจำนวน 248 คน (ร้อยละ

64.5) นับถือศาสนาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ มีจำนวน 383 คน (ร้อยละ 99.7) ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน 127 คน (ร้อยละ 33.1) อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพรับราชการ มีจำนวน 172 ราย (ร้อยละ 44.8) รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001– 10,000 บาท มีจำนวน 193 คน (ร้อยละ 50.2) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง จำนวน 264 คน (ร้อยละ 68.75) และอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก จำนวน 120 คน (ร้อยละ 31.25) ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนไทยพุทธ จำนวน 378 คน (ร้อยละ 98.4) และประเภทชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบท จำนวน 260 คน (ร้อยละ 67.7)

1.3.2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม (วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า)

1) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.31 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/ความต้องการการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.39 การมีส่วนร่วมในการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา/ความต้องการการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.32 การมีส่วนร่วมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา/ความต้องการการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.30 และการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา/ความต้องการการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.25

2) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการสิ่งแวดล้อมในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.23 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมร่วมกับเจ้าหน้าที่ของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.42 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการ

จัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.27 การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.23 การมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.21 และการมีส่วนร่วมทำประชาคมแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.07

3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.27 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.36 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.36 การให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามแผนพัฒนาของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.25 การมีส่วนร่วมในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของ อบต.ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.21 และการสนับสนุนทรัพยากร หรือวัสดุอุปกรณ์ หรือแรงงานในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของ อบต.ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.20

4) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.27 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินว่าแผนงานของ อบต.ได้ทำจริงมากน้อยเพียงใด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.38 การมีส่วนร่วมในการประเมินความสำเร็จของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.ของกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.28 การมีส่วนร่วมในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.ของกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.27 และการมีส่วนร่วมในการประเมินความคุ้มค่าของงาน/กิจกรรมที่ อบต.จัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.20

5) ปัจจัยด้านการร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการ
สิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านการร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตาม
แผนการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดย
มีค่าเฉลี่ย = 3.32 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผลการดำเนินการตามแผนการจัดการ
สิ่งแวดล้อมทำให้มาตรฐานการดำรงชีพด้านสิ่งแวดล้อมทำให้มาตรฐานการดำรงชีพด้าน
สิ่งแวดล้อมของคนใน อบต.ดีขึ้นนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.49
การแก้ไขปัญหาตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมทำให้คุณภาพชีวิตของคนใน อบต.ดีขึ้นกลุ่ม
ตัวอย่างเห็นว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.42 ผลการดำเนินการตามแผนการจัดการ
สิ่งแวดล้อมช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ใน อบต. ได้ดีนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าอยู่ในระดับปาน
กลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.33 ความคิดเห็นและข้อเสนอในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างทำ
ให้สามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมใน อบต.อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.25 หลังจาก
การดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนของกลุ่มตัวอย่างแล้วปัญหาสิ่งแวดล้อมใน
อบต. อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.24 และการได้รับประโยชน์จากการดำเนินการตาม
แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.19

1.3.2 ความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
สิ่งแวดล้อม(วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
จัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผลการศึกษาพบว่า)

1) การให้ข้อมูลข่าวสาร

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลข่าวสารใน
ภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.36 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่าเมื่อพบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วนใน อบต.ผู้ตอบแบบสอบถามได้
แจ้งโดยตรงต่อ นายก อบต.หรือเจ้าหน้าที่ของ อบต. ทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.50 สำหรับการ
ประชุมเพื่อจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ผู้ตอบแบบสอบถามได้แจ้งปัญหาของตน /ของ อบต.
และ/หรือ ความต้องการของตนและ อบต.ต่อที่ประชุม ทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.39 กรณีที่ผู้ตอบ
แบบสอบถามพบเห็นการดำเนินกิจกรรม/โครงการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. ที่ควร
แก้ไข ผู้ตอบแบบสอบถามได้แจ้งให้ อบต.ทราบ ทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.35 เมื่อมีการสำรวจ
ปัญหา ความต้องการของประชาชนในเขต อบต.เพื่อจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมผู้ตอบ
แบบสอบถามมีส่วนร่วมในบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.31 และถ้าเห็นว่าแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม

ที่จัดทำแล้วไม่ตรงกับปัญหาในพื้นที่ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้ข้อมูลแก่ อบต.เพื่อการแก้ไขได้ เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.28

2) การให้คำปรึกษาหารือ

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการให้คำปรึกษาหารือในภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.16 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมผู้ตอบแบบสอบถามให้คำปรึกษาหารือการแก้ไขแก่ อบต. ได้ เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.24 ผู้ตอบแบบสอบถามเคยให้คำปรึกษาหารือ แนะนำแก่คณะบริหาร อบต. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต. เกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม เมื่อพบปะเป็นส่วนตัว เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.23 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเสนอความเห็น หรือขอแนะนำการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมในการประชุมกลุ่มย่อย หรือเวทีในชุมชน เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.18 เมื่อดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของอบต. แล้วเสร็จ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข หรือขอควรระวังได้ เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.11 และท่านสามารถเสนอความเห็น หรือขอแนะนำในต่อที่ประชุม หรือเวทีประชาคม หรือประชาพิจารณ์ที่ อบต. จัดขึ้น เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.09

3) การเข้าไปเกี่ยวข้อง

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการเข้าไปเกี่ยวข้องพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมบ้างเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.14 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการรวบรวมวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมใน อบต. ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.21 ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อมของ อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.18 ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าร่วมประชุมประชาคมแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.15 ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในวางแผนเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับเจ้าหน้าที่อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.11 และผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.05

4) การร่วมมือ

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการร่วมมือในภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.06 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เรียงลำดับความสำคัญเร่งด่วน

ของปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับ อบต.เพื่อจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.17 ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.12 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือเกี่ยวข้องด้านใดด้านหนึ่งในกระบวนการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ของ อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.07 ในการดำเนินการตามการจัดการสิ่งแวดล้อมใน อบต. ของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามสนับสนุนทรัพยากร หรือวัสดุอุปกรณ์ หรือแรงงาน เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.01 และผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.95

5) การมอบอำนาจ

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะด้านการมอบอำนาจในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.99 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกครั้งที่มีโอกาส ผู้ตอบแบบสอบถามทำหน้าที่ในการดำเนินงานจัดทำแผนหรือการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.06 ผู้ตอบแบบสอบถามมีโอกาสตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.02 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแกนนำ หรือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในแนวทางและเป้าหมายของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.97 และในการลงประชามติหรือประชาพิจารณ์เกี่ยวกับแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมท่านให้ข้อเสนอ ข้อเสนอแนะ ลงคะแนนเสียงหรือยกมือเลือกสิ่งที่ต้องการ เป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.94

1.3.3 ปัญหาและ ข้อเสนอแนะ (วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช) โดยในการตอบแบบสอบถามปลายเปิดมีกลุ่มตัวอย่างในการจัดการสิ่งแวดล้อมมีปัญหาและข้อเสนอแนะดังนี้

1) ปัญหา

(1) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ แนวทางแก้ไขปัญหาสี
สิ่งแวดล้อม

ก. ประชาชนขาดจิตสำนึกในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสี
สิ่งแวดล้อม

ข. ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และความต้องการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนน้อยมาก

ค. ประชาชนไม่ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

- (2) **ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการสิ่งแวดล้อม**
- ก. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมการทำประชาคมแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร
 - ข. เจ้าหน้าที่ไม่ได้นำความคิดเห็นของประชาชนมาวางแผนเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน
 - ค. ประชาชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมน้อยเกินไป
- (3) **ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม**
- ก. องค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณไม่เพียงพอในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - ข. ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามแผนพัฒนา
 - ค. ประชาชนไม่ได้เข้าไปควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (4) **ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม**
- ก. ประชาชนไม่ได้มีส่วนในการประเมินว่าแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ทำจริงมากน้อยเพียงใด
 - ข. ประชาชนมีส่วนในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อยเกินไป
- (5) **ปัญหาด้านการร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม**
- ก. ประชาชนยังไม่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร
 - ข. เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนแต่ปัญหาสิ่งแวดล้อมในองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการแก้ไขในบางส่วนเท่านั้น

(2) ข้อเสนอแนะ

(1) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ก. ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมและเห็นความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ข. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และความต้องการ จัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ค. ส่งเสริมค่านิยมให้กับประชาชนให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการ จัดการสิ่งแวดล้อม

(2) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการ สิ่งแวดล้อม

ก. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมการทำ ประชาคมแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างทั่วถึง

ข. เจ้าหน้าที่ควรนำความคิดเห็นของประชาชนมาวางแผนเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ของชุมชนเพื่อให้ประชาชนมีความคิดว่าเจ้าหน้าที่มีความตั้งใจทำงาน

(3) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการ สิ่งแวดล้อม

ก. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดงบประมาณให้เพียงพอในการแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ข. ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการดำเนินการตามแผนพัฒนา

ค. ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การแต่งตั้งเป็นกรรมการ เป็นต้น

(4) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการ จัดการสิ่งแวดล้อม

ก. ให้ประชาชนมีส่วนในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนการ จัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ในรูปของคณะกรรมการ เป็นต้น

(5) แนวทางการพัฒนาด้านการร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการ จัดการสิ่งแวดล้อม

- ก. ซึ่งให้เห็นว่าประชาชนจะได้อะไรจากการดำเนินงานตามแผนการจัดการ
สิ่งแวดล้อม
- ข. องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญและคำนึงถึงผลกระทบต่อ
ประชาชนให้มากขึ้น

1.3.4 การทดสอบสมมติฐาน

- 1) กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
- 3) กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการ
สิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน
- 4) กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการ
สิ่งแวดล้อมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
- 5) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
- 6) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
- 7) กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาด อบรม.ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม
ไม่ต่างกัน
- 8) กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางกายภาพของชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการ
จัดการสิ่งแวดล้อมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
- 9) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา
สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง แล้วพบว่าได้ค่า Pearson
Correlation เท่ากับ 0.646 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการ
ปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทาง
แก้ไขมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์

กันระดับปานกลาง หมายถึงว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขมากเท่าใดจะยิ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น

10) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง พบว่าค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.644 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง หมายถึงว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมากเท่าใดจะยิ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น

11) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง พบว่าค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.687 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง หมายถึงว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมากเท่าใดจะยิ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น

12) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง พบว่าค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.693 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง หมายถึงว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมมากเท่าใดจะยิ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น

13) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง พบว่าค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.631 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง หมายถึงว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมากเท่าใดจะยิ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น

14) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่าตัวแปรอิสระจำนวน 5 ตัว คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม การร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผนจัดการสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวอีกนัยหนึ่งมีการนำทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มาก ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมมากเท่าใดจะช่วยทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีมากขึ้นเท่านั้น

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้รู้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเสนอแนะการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

2.1 ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรอิสระ จำนวน 5 ตัว ที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม การร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อม โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอธิบายได้ว่า ยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมมีมากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รู้ปัญหาของคนในท้องถิ่นดีที่สุด และตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ภายใต้ มาตรา 76 คู่คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับการบริหารภาครัฐแนวใหม่ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ลีอัชย ศรีเงินยวง และผาสุก อเนกวนิช (2526:12 – 13) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมต้องไม่หมายความเพียงแก่การดึงประชาชนเข้าร่วมโครงการที่รัฐเป็นผู้กำหนดรูปแบบเป้าหมายของงานและกำหนดให้มีการเข้าร่วมงาน แต่จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างดี มีสำนึกรับผิดชอบ และมีบทบาทอย่างเต็ม ตั้งแต่คิดค้นปัญหา วางแผนปฏิบัติงาน ดูแล กำกับ ตลอดจนประเมินผลติดตามงาน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ทวีวงศ์ ศรีบุรี (2539 : 100) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงการเปิดโอกาสให้หน่วยงานของภาครัฐบาล ภาคเอกชน องค์กรเอกชน กลุ่มประชาชนหรือประชาชนได้มีโอกาสร่วมรับรู้ข่าวสาร รับฟัง และร่วมแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ ต่อการเตรียมการ โครงการหรือกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น การที่มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม ซึ่งมีความหมายทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น องค์กรอิสระ ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ ในการแสดงความรู้สึก ความต้องการ รวมทั้งประสานสิ่งเหล่านี้ในการวางแผน และการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่

ต้องการร่วมกัน ตลอดจนได้รับประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมนั้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540: 13) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจการปฏิบัติและการรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนใน โครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนควงแข เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ที่พบว่าลักษณะมีส่วนร่วมที่ประชาชนเข้าร่วมมากที่สุดคือการเข้าร่วมในระดับปฏิบัติการ และยังสอดคล้องกับ วิทวัส แก้วทง (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเคยมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำค่อนข้างน้อยทั้งตามขั้นตอนและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ โดยที่เพศ อายุ รายได้ระดับการศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ประชาชนในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการทรัพยากรน้ำโดยปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม คือ สถานภาพทางอาชีพและสภาพการถือครองที่ดิน ส่วนความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำมีปัจจัยหลักคือ สถานภาพทางอาชีพเนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่ได้เริ่มตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับศักยภาพความสามารถของคนในชุมชน จึงเกิดข้อสรุปร่วมกันว่าองค์กรและประชาชนในท้องถิ่น น่าจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์ปัญหา ตัดสินใจ ปฏิบัติการและประเมินผลด้วยตนเองมากกว่าบทบาทของคนภายนอกชุมชน ปัญหาความเดือดร้อนในการจัดการน้ำเพื่อดำรงชีพและประกอบอาชีพเกษตรกรรมของประชาชนในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีจุดร่วมของความต้องการที่จะเข้าร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพวรรณ เสวตานนท์ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือการเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่น การได้รับการฝึกอบรมและผลประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัว และระดับ 0.05 คือ อาชีพ และการได้รับความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนต่าง ๆ พบว่า 1) ขั้นตอนการตัดสินใจ ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ การเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อทำ

ประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่น และการได้รับการฝึกอบรมความรู้ด้านป่าไม้ที่ระดับ 0.05 คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การได้รับความรู้ด้านการอนุรักษ์ ประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัว 2) ขั้นตอนการเข้าร่วมกิจกรรม ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่น และการได้รับการฝึกอบรม และที่ระดับ 0.05 คืออาชีพ และประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัว 3) ขั้นตอนการร่วมรับประโยชน์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ จำนวนประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพยากรป่าไม้ และประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัวที่ระดับ 0.05 คือการเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่น และขนาดพื้นที่ถือครอง 4) ขั้นตอนการควบคุม ติดตามประเมินผล ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่นและจำนวนประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพยากรป่าไม้ในปัจจุบัน ที่ระดับ 0.05 คือ ประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัวและงานวิจัยของ ประณีต คงอิม (2541) ได้ศึกษาเรื่อง ชุมชนคลองเตยกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า จากประชาชนในพื้นที่ไม่ให้ความร่วมมือในการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้มีขยะตกค้างในบริเวณที่อยู่อาศัยและมีขยะจำนวนมากถูกทิ้งในทางระบายน้ำ ก่อให้เกิดการอุดตันของทางระบายน้ำ ทำให้เกิดน้ำเน่าเสียซึ่งจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงและพาหะนำโรค ทำให้มีผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอธิบายได้ว่า ยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมมีมากขึ้น ดังนั้นการที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีพื้นที่มากและเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการจัดการสิ่งแวดล้อมจึงมีความจำเป็นในการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม มีความรู้สึกร่วมได้รับผลประโยชน์ จากการพัฒนางานด้านนี้อยู่ในระดับสูง และยังคงสอดคล้องกับการบริหารงานภาครัฐในปัจจุบันที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับแนวคิดของไวท์ (White 1982 : 18) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย 3 มิติ

มิติที่ 1 คือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำ หรือทำอย่างไร

มิติที่ 2 คือมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา ลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ

มิติที่ 3 คือมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินการ

ซึ่งคล้ายคลึงกับ (Alastair, อ้างถึงใน ขวัญชัย วงศ์นิติกร 2532 : 18) ซึ่งได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติด้วยการ คือ

มิติที่ 1 คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำอย่างไร

มิติที่ 2 คือการมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาการลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ

มิติที่ 3 คือการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานและการประเมินผล ทั้งยังให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มนั้นด้วย

นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิระพัฒน์ หอมสุวรรณ (2539) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของสภาตำบล : กรณีศึกษาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุด ได้แก่การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546) ที่ว่าการศึกษามีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนย่อย ของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองลำพูน คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอธิบายได้ว่า ยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมมีมากขึ้น และยังสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาลในเรื่องของความโปร่งใส และตรวจสอบได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เออร์วิน (Erwin 1976:138) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาด้วยตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ ความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen, J.M. and Uphoff กล่าวว่า “ การมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังนี้”

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็น

กระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจ ในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใดเช่นการช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน และการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือความเห็น (View) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่ได้ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะได้ผลประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุกุล วัฒนากร (2542) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล บางรักน้อย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับต่ำ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิทวัส แก้วทอง (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษามีข้อเสนอแนะว่าองค์กรและประชาชนในท้องถิ่น น่าจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์ปัญหา ตัดสินใจ ปฏิบัติการและประเมินผลด้วยตนเองมากกว่าบทบาทของคนภายนอกชุมชน ปัญหาความเดือดร้อนในการจัดการน้ำเพื่อดำรงชีพและประกอบอาชีพเกษตรกรรมของประชาชนในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีจุดร่วมของความต้องการที่จะเข้าร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชัย วงศ์นิติกร (2532) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านจัดสรรเทพประทาน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมืองมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของตนเองในด้านร่วมบำรุงรักษาและติดตามผลการพัฒนาชุมชนมากที่สุด

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอธิบายได้ว่า ยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทางเลือกและการจัดการสิ่งแวดล้อมแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมมีมากขึ้น และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ยูว์ธน์ วุฒิเมธี กล่าวว่าการมีส่วนร่วมควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันจะมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ทวนธง ทรัพย์จ้อน ได้กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมในการพิจารณาตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและการบริหารจัดการ และแนวคิดของ Cohen, J.M. and Uphoff กล่าวว่า “ การมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังนี้”

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making)

ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจ ในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใดเช่นการช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน และการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือความเห็น (View) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่ได้ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะได้ผลประโยชน์และ

เป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย และแนวคิดของ อนุสรณ์ สุวรรณทิศกร ได้กล่าวถึงแนวทางการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. ร่วมคิด คือ ร่วมในการประชุม ปรึกษาหารือในการวางแผนโครงการวิธีการดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบ และการดูแลรักษาเพื่อให้กิจกรรมโครงการได้ผลตามวัตถุประสงค์
2. ร่วมตัดสินใจ คือ ร่วมตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด
3. ร่วมปฏิบัติตามโครงการ คือ ร่วมดำเนินงานตามโครงการ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์
4. ร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ คือ เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วได้มีการดูแลรักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการร่วมกัน

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในค้นหา ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอธิบายได้ว่า ยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะล้อมมากขึ้นจะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมมีมากขึ้นเท่านั้น และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ยูวัฒน์ วุฒิเมธี กล่าวว่า การมีส่วนร่วมควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันจะมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเองการที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม และแนวคิดของชูชาติ พ่วงสมจิตร์ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจการปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง และแนวคิดของเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ได้กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน และ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาชุมชนเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุด

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระพัฒน์ หอมสุวรรณ (2532) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของสภาตำบล : กรณีศึกษาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชนน้อยที่สุด ได้แก่การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหามุข

2.2 ความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาพบว่า ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ในภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.36 ด้านการให้คำปรึกษาในภาพรวมผู้ตอบ

แบบสอบถามมีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.16 ด้านการเข้าไปเกี่ยวข้องกับภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเข้าไปเกี่ยวข้องกับจัดการสิ่งแวดล้อมบ้างเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.14 ด้านการร่วมมือในภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.06 และด้านการมอบอำนาจ ในภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.99 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการให้ข้อมูลข่าวสารเป็นระดับการมีส่วนร่วมในระดับต่ำสุดจึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้ข้อมูลข่าวสารได้ทุกครั้ง และด้านการให้คำปรึกษาด้านการเข้าไปเกี่ยวข้อง ด้านการร่วมมือ ตลอดจนด้านการมอบอำนาจผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ชินรัตน์ สมสืบ (2547 : 261) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ระดับดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบเฉยเมย (passive participation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยถูกบอกเล่าว่ามีอะไรเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้น การประกาศต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายจัดการโครงการได้ทำเพียงข้างเดียวไม่รับฟังการตอบสนองจากประชาชน ข่าวสารจะได้รับการมีส่วนร่วมเพียงจากผู้ประกอบวิชาชีพจากภายนอก

2. การมีส่วนร่วมในการให้ข่าวสาร (participation in information giving) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตอบคำถามที่ออกมาจากนักวิจัยโดยใช้แบบสอบถามสำรวจหรือแนวทางอื่น ๆ ที่คล้าย ๆ กัน ประชาชนไม่มีโอกาสที่จะมีส่วนในการปฏิบัติตามที่ข้อค้นพบของการวิจัยและไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องและไม่มีส่วนร่วมในการวิจัย

3. การมีส่วนร่วมโดยให้คำปรึกษา (participation by consultation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยถูกปรึกษาและบุคคลภายนอกฟังความเห็นต่าง ๆ นักวิชาชีพจากภายนอกนิยามทั้งปัญหาและแนวทางแก้ไขและอาจจะดัดแปลงตามที่ประชาชนให้ความเห็น แต่กระบวนการปรึกษาหารือเช่นนี้ไม่ยอมให้มีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและนักวิชาชีพไม่ได้อยู่ภายใต้ข้อผูกพันที่จะทำตามความเห็นของประชาชน

4. การมีส่วนร่วมด้วยสิ่งจูงใจทางวัตถุ (participation for material incentives) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการให้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น แรงงาน อาหาร เงินสด หรือสิ่งจูงใจทางวัตถุต่าง ๆ การวิจัยหรือทดลองในไร่นามักเป็นแบบนี้ โดยเกษตรกรให้นาเพื่อการสาธิตแต่ไม่มีส่วนร่วมในการทดลองหรือกระบวนการเรียนรู้ โดยปกติแม้จะเรียกว่าการมีส่วนร่วมแต่ประชาชนยังไม่มีส่วนในการดำเนินกิจกรรมที่ยาวนานออกไปเมื่อสิ่งจูงใจนั้นหมดลง

5. การมีส่วนร่วมเชิงหน้าที่ (functional participation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยก่อตั้งกลุ่มที่ริเริ่มจากภายนอกเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ การมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ได้ถูกชักชวนตั้งแต่ขั้นตอนแรกของวงจรโครงการ แต่มีขึ้นหลังจากการตัดสินใจที่สำคัญ

ได้ผ่านไปแล้ว กลุ่มประชาชนนี้จึงขึ้นอยู่กับผู้ริเริ่มและผู้อำนวยความสะดวกจากภายนอก แต่อาจกลายเป็นการขึ้นต่อตนเองได้ในที่สุด

6. การมีส่วนร่วมเชิงปฏิสัมพันธ์ (interactive participation) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ซึ่งนำไปสู่แผนปฏิบัติการและการก่อตั้งสถาบันใหม่ ๆ ในท้องถิ่นหรือสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันที่มีอยู่ มีการใช้วิธีการจากสหวิทยาการที่มีมุมมองหลากหลายและใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีโครงสร้างและเป็นระบบ กลุ่มประชาชนจะควบคุมการตัดสินใจของท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาโครงสร้างและการปฏิบัติ

7. การระดมตน (self-mobilization) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยไม่ขึ้นกับสถาบันภายนอก ประชาชนพัฒนาการติดต่อกับภายนอกเพื่อทรัพยากรต่าง ๆ และคำแนะนำทางวิชาการที่ตนจำเป็นแต่ยังคงควบคุมวิธีใช้ทรัพยากร การระดมความคิดริเริ่มของตนเอง และการทำงานร่วมกันอาจจะเกิดหรือเกิดจากการต่อต้านจากการแจกจ่ายที่ไม่ยุติธรรมของความมั่งคั่งและอำนาจ

8. การเป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลง (catalyzing change) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนผลักดันให้คนอื่น ๆ ในชุมชนริเริ่มการเปลี่ยนแปลงและนอกจากนี้แล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นตัวกำหนดเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเออร์วินและ สแตนส์บุรี (Irvin and Stansbury อ้างใน ชินรัตน์ สมสืบ 2547 : 264) เงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานภาครัฐ มี 2 ประการ คือ

1. เงื่อนไขเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ดูจากเครื่องชี้วัดค่าใช้จ่ายต่ำและเครื่องชี้วัดผลประโยชน์สูง ดังนี้

เครื่องชี้วัดค่าใช้จ่ายต่ำ

- ประชาชนพร้อมที่จะอาสาร่วมกับโครงการที่มีผลประโยชน์ต่อชุมชนทั้งหมด
- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นคนสำคัญ ไม่อยู่ห่างไกลกันสภาพตามภูมิศาสตร์

สามารถเข้าร่วมได้ง่าย

- ประชาชนมีรายได้เพียงพอ
- ชุมชนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
- เรื่องที่พิจารณาไม่ต้องการตัวแทนที่จะรอบรู้อย่างรวดเร็วในเรื่อง สารสนเทศ

ด้านเทคนิคที่ซับซ้อน

เครื่องชี้วัดผลประโยชน์สูง

- ประเด็นถูกกีดขวางและการเข้าร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อทำลาย

สิ่งกีดขวาง

- มีการต่อต้านตัวแทนรัฐบาลสูง และมีหน่วยงานแสวงหาความมีเหตุผลจากสมาชิกของชุมชนเพื่อปฏิบัตินโยบายให้สำเร็จ

- ตัวแทนของชุมชนที่มีอิทธิพลด้านใดด้านหนึ่ง มีความเต็มใจที่จะทำงานในฐานะตัวแทน

- ผู้อำนวยความสะดวกของกลุ่มได้รับความเชื่อถือจากตัวแทนทุกคน

- ประเด็นได้รับความสนใจสูงจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ อาจมีความเสียหายอย่างร้ายแรง หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน

2. เงื่อนไขที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ดูจากเครื่องชี้วัดค่าใช้จ่ายสูง และเครื่องชี้วัดผลประโยชน์ต่ำ ดังนี้

เครื่องชี้วัดค่าใช้จ่ายสูง

- ประชาชนที่ว่างเฉย

- พื้นที่มีขนาดใหญ่ หรือเป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมประชุม

- มีการแข่งขันระหว่างส่วนต่าง ๆ และกลุ่มทางเศรษฐกิจสังคมต้องการกลุ่มที่มีส่วนร่วมที่ใหญ่มาก ๆ

- ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ที่เป็นตัวหลักของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีรายได้ต่ำ

- ประชาชนไม่ตระหนักในประเด็นที่นำมาพิจารณาว่าเป็นปัญหา หรือไม่มีศักยภาพที่จะเสนอทางเลือกต่าง ๆ ของนโยบายให้เป็นที่รู้จักของประชาชน

เครื่องชี้วัดผลประโยชน์ต่ำ

- ประชาชนโดยทั่วไปไม่ต่อต้านหน่วยงานของรัฐบาล

- หน่วยงานมีความสำเร็จมาก่อนในการดำเนินนโยบาย โดยไม่มีประชาชนมีส่วนร่วม

- ประชาชนมีขนาดใหญ่ ทำให้ยากลำบากในการรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อชักจูงบางส่วนของประชาชน

- การตัดสินใจของกลุ่มเป็นไปได้ที่จะเหมือนกับการตัดสินใจที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานของรัฐ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในครั้งนี้ถึงแม้จะพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง และในบางข้ออยู่ในระดับต่ำ ซึ่งถือว่าเป็นจุดด้อยของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นดังนั้น เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

3.1.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาถึงองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดอื่น ๆ หรือระดับภาค หรือศึกษาในระดับประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาในระดับนโยบายต่อไป

3.1.2 เนื่องจากผู้วิจัยเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งแต่ละพื้นที่อาจมีปัญหาอุปสรรคแตกต่างกันออกไป ดังนั้นหากมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานองค์กรปกครองท้องถิ่นกับหน่วยงานราชการอื่น ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทำให้เห็นความแตกต่างเพื่อสอดคล้องกันได้

3.1.3 เพื่อให้ได้ประโยชน์มากยิ่งขึ้นผู้วิจัยขอเสนอแนะให้ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี เช่น สัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้ทราบจุดเด่น จุดด้อย รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2551) “มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม”
(อัคราเสนา)
- กรรณิกา ชมดี (2524) “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะ
กรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”
วิทยานิพนธ์ สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- โกมล ชอบชื่นชม (2541) “ชุมชน ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบทที่ก้าวหน้าและยั่งยืน”
ในเอกสารวิจัยส่วนบุคคล ลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา หลักสูตรการป้องกัน
ราชอาณาจักร รุ่นที่ 40 ประจำปีการศึกษา 2540-2541 กรุงเทพมหานคร
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- โกวิท พวงงาม (2542) การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมติใหม่ในอนาคต กรุงเทพฯ
มหานคร บพิธการพิมพ์
- โกศล สุนทรพฤษ (2538) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน
พัฒนาคุณภาพชีวิต” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ขวัญชัย วงศ์นิติกร (2532) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้อาศัยในเขต
หมู่บ้านจัดสรรชานเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านจัดสรรเทพประทาน
อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- จิรพัฒน์ หอมสุวรรณ (2539) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของสภาตำบล :
กรณีศึกษาสภาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2547) การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
โอเดียนสโตร์

- ฉันทน์ วุฒิกกรมรักษา (2526) "ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลคิงของตำบลคุ้มพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี" วิทยานิพนธ์
ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ชินรัตน์ สมสืบ (2539) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ชุมศักดิ์ อินทรรักษา (2538) "การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ตอนล่าง" วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) "การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ทวิวงศ์ ศรีบุรี (2539) *สิ่งแวดล้อมกับเศรษฐกิจและการศึกษา* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทวนธง ครุฑจ้อน (2528) "ภาพลักษณ์องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในทัศนะของประชาชนอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช" วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546) "การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน" การค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ธีรวุฒิ คำรักษ์ (2541) " การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูอาจารย์ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา"
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ดิน ปรัชญพฤทธิ (2532) "ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมพฤติกรรมในองค์การ" ในเอกสารการ
สอนชุดวิชาวิทยาการจัดการ หน่วยที่ 2 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- นพกาญจน์ เมตตานนท์ (2541) "ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนแออัดยานนาวา"
วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- นพวรรณ เสวตานนท์ (2546) “ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้ลุ่มน้ำคลองอยู่ตะเภา จังหวัดสงขลา” วิทยานิพนธ์
ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นรินทร์ กาญจนฤกษ์ (2542) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้
ในพื้นที่อำเภออมก๋อย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” วิทยานิพนธ์ ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- นฤด วัฒนากร (2542) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- บัญญัติ พุ่มพันธ์ (2549) *องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อปท.ของเรา* กรุงเทพมหานคร
บริษัทกรพิมพ์
- ปรัชญา ศรีภา (2541) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปราณีต คงอ้อม (2541) “ชุมชนคลองเตยกับปัญหาสิ่งแวดล้อม” สารนิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต ทางการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- รามิต พัฒนมงคลเชษฐ์ (2545) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วน
ตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วรัตน์ ญาณทัศน์กิจ (2546) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน :
ศึกษาเฉพาะกรณีแม่น้ำท่าจีน เขตอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม”
วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- วลัยภรณ์ ชิมศรี (2543) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ซากไดโนเสาร์ ตามนโยบาย
เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” วิทยานิพนธ์ ปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (2540) “ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
โครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนดวงแข เขตปทุมวัน
กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เพิ่มศักดิ์ มกราริรมย์ (2546) “กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม หน่วยที่ 14 หน้า 203 – 260 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2547) นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา
ในปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา กรุงเทพมหานคร
ศักดิ์โสภณการพิมพ์
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
อนุเคราะห์ไทย
- รสสุคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ (2548) “การบริหารท้องถิ่น” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหาร
ภาครัฐ หน่วยที่ 7 หน้า 53-139 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
- ลือชัย ศรีเงินยวง และผาสุก เอนกวิชย์ (2526) ยุทธศาสตร์ใหม่ของการพัฒนา (สาธารณสุข)
ชนบท. เอกสารประกอบการเสวนากาแฟของกลุ่มสังคมศาสตร์สาธารณสุข
- วิวัฒน์ แก้วทอง (2541) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ
ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช” สารนิพนธ์ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2536) การบริหารพัฒนาชนบท “การพัฒนาขีดความสามารถในการ
บริหารงานพัฒนาของสภาตำบล” กรุงเทพ
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2535) การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ บทบาทขององค์กรใน
ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์
- วิวัฒน์ศิริ ศักดิ์วีโรจน์ (2547) “การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร

- ศลิษา พึ่งแสงแก้ว (2536) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ : ศึกษาเฉพาะกรณีป่าชุมชนบ้านห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ศศิณา ภาธา (2550) *การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร*
ส. เอเชียเพรส
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) *การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*
สำนักงานปฏิรูปการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- สัมพันธ์ อิ่มกัน (2548) “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเพชรคลองจั่น เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร” ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- สุเทพ หาญใจ (2549) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สรวย ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- แสวง ชัยวรรณเสถียร (2548) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามคลองแม่ข่า เทศบาลนครเชียงใหม่” การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2551) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ” (อัดสำเนา)
- อดิศร นุชดำรง (2548) “การจัดการสิ่งแวดล้อมป่าไม้แบบมีส่วนร่วม” ในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าไม้ หน่วยที่ 12 หน้า 123 – 142 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาส่งเสริมการเกษตร
- อนุสรณ์ สุวรรณทิศกร (2549) “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลต่อโครงการ กสช. ปี 2528 อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เอกรินทร์ ไพเราะ (2546) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชายเลน”
วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- Clark Allen R.(1997) "A Leacher Evaluation of Selected Method of in – Service Education"
Dissertation Avstracts International. 31 (6) : 2767-A ; April.
- Cohen, John M. , and Norman T. Uphoff. (1980) Participation 's Plance in Rural development :
Seeking clarity through specificity. World Development 8 (March) : 219-222.
- Cohen, John M. and Uphoff. Norman T. (1970) "Rursl Development. Participation : Concepts
and Measures for Project Desigh. Implementation and Evaluation" New York :
The Rual Development Committee Center foe International Studies, Cornell
University
- Erwin, William W. (1976) "Participation Managerial : Theory and the Implementation"
Atianta : Georghia State University.
- Mcguire, Jery Dewayne(1992) "Roads less Traveled : Democratic Participation in Very Small
School Districts in Oregon (Participatory Management)" Dissertation Abstracts
International.
- Reeder, William W. (1974) "Some Aspects of the informal social Participation of Farm
Familics in New York State" Clrnell University : Unpubished Ph.d.
Dissertation.
- White, Alastair T. (1982) "Why Community Participation ? A Discussion of the Argument
Co, Community Participation : Current issue and lesson Leaned" United
Nations Children 's Fund.

[http://www. Thaitambol.net](http://www.Thaitambol.net)

ภาคผนวก

ภาคผนวก

แบบสอบถามสำหรับประชาชนกลุ่มตัวอย่าง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช”

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ ในหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้ศึกษาขอทราบข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ดียิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบคำถามตามความเป็นจริงเพื่อจะได้ผลการศึกษาที่ใกล้เคียงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อท่านและประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนังในอนาคต ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะเป็นความลับ และจะนำผลมาใช้สำหรับงานวิจัยเท่านั้น เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วนและสมบูรณ์มากที่สุด จึงขอความกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่นของท่านต่อไป

นางวรรณดี มัยยะ

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับระดับการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค การให้ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

***** ขอขอบพระคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามชุดนี้*****

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [] หน้าข้อความที่เป็นจริง หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ

[] (1) ชาย [] (2) หญิง

2. อายุ

[] (1) 20-30 ปี [] (2) 31-40 ปี [] (3) 41-50 ปี
[] (4) 51-60 ปี [] (5) เกิน 60 ปี

3. สถานภาพการสมรส

[] (1) โสด [] (2) แต่งงาน
[] (3) หม้าย/หย่าร้าง [] (4) อื่น ๆ ระบุ.....

4. ศาสนา

[] (1) พุทธ [] (2) คริสต์
[] (3) อิสลาม [] (4) อื่น ๆ ระบุ.....

5. การศึกษา

[] (1) ประถมศึกษา [] (2) มัธยมศึกษา
[] (3) อนุปริญญา [] (4) ปริญญาตรี
[] (5) สูงกว่าปริญญาตรี [] (6) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. อาชีพ

[] (1) รับราชการ [] (2) พนักงานรัฐวิสาหกิจ
[] (3) ค้าขาย [] (4) เกษตรกรรม
[] (5) รับจ้าง [] (6) อื่น ๆ

7. รายได้

[] (1) ต่ำกว่า 5,000 บาท [] (2) 5,001 – 10,000 บาท
[] (3) 10,001 – 15,000 บาท [] (4) 15,001 – 20,000 บาท
[] (5) 20,001 – 25,000 บาท [] (6) 25,000 บาทขึ้นไป

8. อบต.ที่ท่านอาศัยอยู่ เป็นอบต.ขนาดใด

[] (1) ขนาดเล็ก [] (2) ขนาดกลาง
[] (3) ขนาดใหญ่

9. ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน

- [] (1) ชุมชนไทยพุทธ [] (2) ชุมชนไทยอิสลาม
[] (3) อื่น ๆ ระบุ.....

10. ลักษณะทางกายภาพของชุมชน

- [] (1) ชนบท [] (2) กึ่งชนบท
[] (3) กึ่งเมือง [] (4) เมือง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือของแต่ละข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อม					
1. ท่านมีส่วนในการค้นหาปัญหา / ความต้องการการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน					
2. ท่านมีส่วนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา / ความต้องการการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน					
3. ท่านมีส่วนในการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา / ความต้องการการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน					
4. ท่านมีส่วนเสนอปัญหา / ความต้องการการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน					
การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการจัดการสิ่งแวดล้อม					
5. ท่านมีส่วนในการพิจารณาแนวทางและวิธีแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อม					
6. ท่านมีส่วนเข้าร่วมทำประชาคมแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนของท่าน					

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. ท่านมีส่วนในการเลือกแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม					
8. ท่านมีส่วนวางแผนเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล					
9. ท่านมีส่วนในการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล					
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม					
10. ท่านมีส่วนในการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของท่าน					
11. ท่านมีส่วนในการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล					
12. ท่านสนับสนุนทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ หรือแรงงานในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล					
13. ท่านมีส่วนในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล					
14. ท่านให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามแผนพัฒนา					

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม 15. ท่านมีส่วนในการประเมินว่าแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ทำจริงมากน้อยเพียงใด					
16. ท่านมีส่วนในการประเมินความสำเร็จของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล					
17. ท่านมีส่วนในการประเมินความคุ้มค่าของงาน/กิจกรรมที่ อบต. จัดทำตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม					
18. ท่านมีส่วนในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล					
การร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม 19. ท่านได้รับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม					
20. หลังจากการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนของท่านแล้ว ปัญหาสิ่งแวดล้อมใน อบต. ได้รับการแก้ไข					
21. การแก้ไขปัญหาตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมทำให้คุณภาพชีวิตของคนใน อบต. ดีขึ้น					

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
22. ผลการดำเนินการตามแผนการจัดการ สิ่งแวดล้อมทำให้มาตรฐานการดำรงชีพด้าน สิ่งแวดล้อมของคนใน อบต. ดีขึ้น					
23. ผลการดำเนินการตามแผนการจัดการ สิ่งแวดล้อมช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ใน อบต. ได้ดี					
24.ความคิดเห็นและข้อเสนอในการจัดการ สิ่งแวดล้อมของท่านทำให้สามารถแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมใน อบต. ได้ดี					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ทางขวามือของแต่ละข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
มากที่สุด

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย มีส่วนร่วม
การให้ข้อมูลข่าวสาร 1. เมื่อพบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นต้องแก้ไข โดยเร่งด่วนใน อบต. ท่านได้แจ้งโดยตรงต่อ นายก อบต.หรือเจ้าหน้าที่ของ อบต.			
2. เมื่อมีการสำรวจปัญหา ความต้องการของ ประชาชนในเขต อบต. เพื่อจัดทำแผนการจัดการ สิ่งแวดล้อม ท่านได้ให้ข้อมูลแก่ผู้สำรวจ			

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคยมีส่วนร่วม
3. ในการประชุมเพื่อจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ท่านได้แจ้งปัญหาของท่าน /ของ อบต. และ/หรือ ความต้องการของท่านและ อบต.ต่อที่ประชุม			
4. ถ้าเห็นว่าแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่จัดทำแล้วไม่ตรงกับปัญหาในพื้นที่ ท่านสามารถให้ข้อมูลแก่ อบต.เพื่อการแก้ไข ได้			
5. กรณีที่ท่านพบเห็นการดำเนินกิจกรรม/โครงการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต. ที่ควรแก้ไข ท่านได้แจ้งให้ อบต.ทราบ			
การให้คำปรึกษาหารือ 6. ท่านเคยให้คำปรึกษาหารือ แนะนำแก่คณะบริหาร อบต. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต. เกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม เมื่อพบปะเป็นส่วนตัว			
7. ท่านสามารถเสนอความเห็น หรือข้อเสนอการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมในการประชุมกลุ่มย่อย หรือเวทีในชุมชน			
8. ท่านสามารถเสนอความเห็น หรือข้อเสนอในต่อที่ประชุม หรือเวทีประชาคม หรือประชาพิจารณ์ที่ อบต.จัดขึ้น			
9. เมื่อดำเนินการตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของอบต.แล้วเสร็จ ท่านสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขหรือข้อควรระวังได้			

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคยมีส่วนร่วม
10. เมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงานตามแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ท่านให้คำปรึกษาหรือการแก้ไขแก่ อบต. ได้			
การเข้าไปเกี่ยวข้อง 11. ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.			
12. ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมใน อบต. ของท่าน			
13. ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของ อบต.			
14. ท่านมีส่วนร่วมในวางแผนเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับเจ้าหน้าที่อบต.			
15. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.			
การร่วมมือ 16. ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ เรียงลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับ อบต. เพื่อจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.			
17. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม			
18. ท่านเป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือเกี่ยวข้องด้านใดด้านหนึ่งในกระบวนการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ของ อบต.			

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคยมีส่วนร่วม
19. ในการดำเนินการตามการจัดการสิ่งแวดล้อมใน อบต. ของท่าน ท่านสนับสนุนทรัพยากร หรือวัสดุ อุปกรณ์ หรือแรงงาน			
20. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน ตามการจัดการสิ่งแวดล้อมของ อบต.			
การมอบอำนาจ 21. ท่านเป็นแกนนำ หรือเป็นบุคคลที่มีบทบาท สำคัญในการตัดสินใจในแนวทางและเป้าหมายของ แผนการจัดการสิ่งแวดล้อม			
22. ในการลงประชามติหรือประชาพิจารณ์เกี่ยวกับ แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมท่านให้ข้อเสนอ ข้อเสนอ รูปแบบ คณะแนวเสียง หรือยกมือเลือกสิ่งที่ต้องการ			
23. ทุกครั้งที่มีโอกาส ท่านทำหน้าที่ในการ ดำเนินงานจัดทำแผนหรือการดำเนินงานตาม แผนการจัดการสิ่งแวดล้อม			
24. ท่านมีโอกาส ตรวจสอบผลการดำเนินงานตาม แผนการจัดการสิ่งแวดล้อม			

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
สิ่งแวดล้อมพร้อมข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาและอุปสรรค ที่ท่านพบเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นที่ท่านคิดว่าควรมีในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

*** ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่านเป็นอย่างยิ่ง ***

ภาคผนวก ข

ข้อมูลการปรับขนาด อบต.จากขนาดเล็ก เป็นขนาดกลาง

ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก
เรื่อง ปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลจากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 และมาตรา 14 ประกอบมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 21 กันยายน 2546 และประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 8 มกราคม 2548 ประกอบกับมติคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประชุมครั้งที่ 8/2551 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2551 จึงปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก จากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 7 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2551

นายทองคำการบริหารส่วนตำบลปากแพรก

ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลชนานนาก
เรื่อง ปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลจากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 และมาตรา 14 ประกอบมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 26 กันยายน 2546 และประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 8 มกราคม 2548 ประกอบกับมติคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราชในการประชุมครั้งที่ 8/2551 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2551 จึงปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลชนานนากจากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 25 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2551

อำนาจออกตั้ง

(นางสาวธัญญ์เรศม์ เมาวูล)
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

(นางสาววนิดา ทรฤทธิ)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลชนานนาก

ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยฮ่อง
เรื่อง ปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลจากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 และมาตรา 14 ประกอบมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 21 กันยายน 2546 และประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 8 มกราคม 2548 ประกอบกับมติคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประชุมครั้งที่ 8/2551 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2551 จึงปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยฮ่องจากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

จึงประกาศมาให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 7 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2551

(นายสมโภชน์ สิทธิรัตน์)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยฮ่อง

สำเนาถูกต้อง

(นายสมโภชน์ สิทธิรัตน์)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

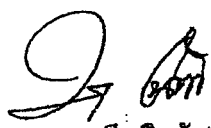

ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลบางศาลา
เรื่อง ปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลจากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 และมาตรา 14 ประกอบกับมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 21 กันยายน 2546 และประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 8 มกราคม 2548 ประกอบกับมติคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประชุม ครั้งที่ 7/2551 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2551 จึงปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลบางศาลาจากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 7 กรกฎาคม 2551

(นายเมธี ชิมทับ)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางศาลา

ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลป่าระกำ
เรื่อง ปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลจากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 และมาตรา 14 ประกอบมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 21 กันยายน 2546 และประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดหลักเกณฑ์ปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 8 มกราคม 2548 ประกอบกับมติคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประชุมครั้งที่ 8/2551 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2551 จึงปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าระกำ จากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 8 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2551

(ลงชื่อ)

(นายสมชาย ประจง)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าระกำ

4 กรกฎาคม 2551

(นายสมชาย ประจง)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าระกำ

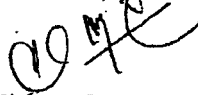
ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลชะเมา
เรื่อง การปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลจากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 และมาตรา 14 ประกอบมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล (ก.อบต.) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 21 กันยายน 2546 และประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล (ก.อบต.) เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการปรับระดับตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นระดับ 7 หรือระดับ 8 กรณีการปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2550 ประกอบกับมติคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประชุม ครั้งที่ 8/2551 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2551 จึงประกาศปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลชะเมา จากองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางและกำหนดระดับตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จากนักบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล 6 เป็นนักบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล 7 ตั้งแต่วันที่ 8 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 8 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2551

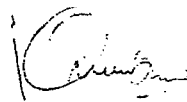
ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

(นายสิรินทร์ ชรัสสินธุ์)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลชะเมา

(ลงชื่อ)

(นายเอกชัย คงปาน)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลชะเมา

ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลคลองกระปือ
เรื่อง การปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองกระปือ

อาศัยอำนาจตามประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล (ก. อบต.) เรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการปรับระดับตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นระดับ 7 หรือระดับ 8 กรณีการปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2550 และประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช เรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการปรับระดับตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นระดับ 7 หรือระดับ 8 กรณีการปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ข้อ 2 (3) และ มติคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประชุมครั้งที่ 6 / 2551 เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2551 จึงประกาศปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองกระปือ อำเภอปากพะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ตั้งแต่วันที่ 1 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป

จึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 1 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2551

(นายวิษณุ อนุมาศ)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองกระปือ

ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลปากพ่องฝิ่งตะวันออก
เรื่อง กำหนดขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลปากพ่องฝิ่งตะวันออก

อาศัยอำนาจตามประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล (ก.อบต.) เรื่อง มาตรฐานทั่วไป
เกี่ยวกับการปรับระดับตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นระดับ 7 หรือระดับ 8 กรณีการปรับขนาดของ
องค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2550 ประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัด
นครศรีธรรมราช เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการปรับระดับตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็น
ระดับ 7 หรือระดับ 8 กรณีการปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2550 ข้อ 2 (3)
และมติคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประชุม ครั้งที่ 8/2551 เมื่อวันที่ 24
กรกฎาคม 2551 องค์การบริหารส่วนตำบลปากพ่องฝิ่งตะวันออก อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช
จึงประกาศกำหนดขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลปากพ่องฝิ่งตะวันออก อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช
งาองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ.2551

(นายชุตติพงษ์ กงช่วย)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปากพ่องฝิ่งตะวันออก

ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเพิง
เรื่อง ปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลจากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 และมาตรา 14 ประกอบกับมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล เรื่อง หลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 21 กันยายน 2546 และ ประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 8 มกราคม 2548 ประกอบกับมติคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประชุมครั้งที่ 8/2551 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2551 จึงปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเพิง จากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 7 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2551

(นายเขื่อน รอดมณี)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเพิง

ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลท่าพญา
เรื่อง การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าพญา

ตาม ที่คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการประเมินการขอปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าพญา เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2551 และได้มีมติเห็นชอบผลการประเมินดังกล่าวในการประชุมครั้งที่ 8 / 2550 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2551 ตามหนังสือคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ มท 0835.2/ว 438 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2551

อาศัยอำนาจตามประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลลงวันที่ 8 มกราคม 2547 และมติคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังกล่าว จึงประกาศปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าพญา จากขนาดเล็ก เป็นขนาดกลาง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 5 กันยายน 2551

ลงชื่อ

(นายสุรพงศ์ คงสุวรรณ)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ปฏิบัติหน้าที่นายกองตำบลท่าพญา

ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่
เรื่อง ปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลจากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 และมาตรา 14 ประกอบมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 21 กันยายน 2546 และประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดหลักเกณฑ์การปรับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 8 มกราคม 2548 ประกอบกับมติคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประชุมครั้งที่ 8/2551 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2551 จึงปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่จากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง

จึงประกาศไว้ให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 7 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2551

(ลงชื่อ)

(นายไพรัตน์ ถูกต้อง)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่

สำเนาถูกต้อง

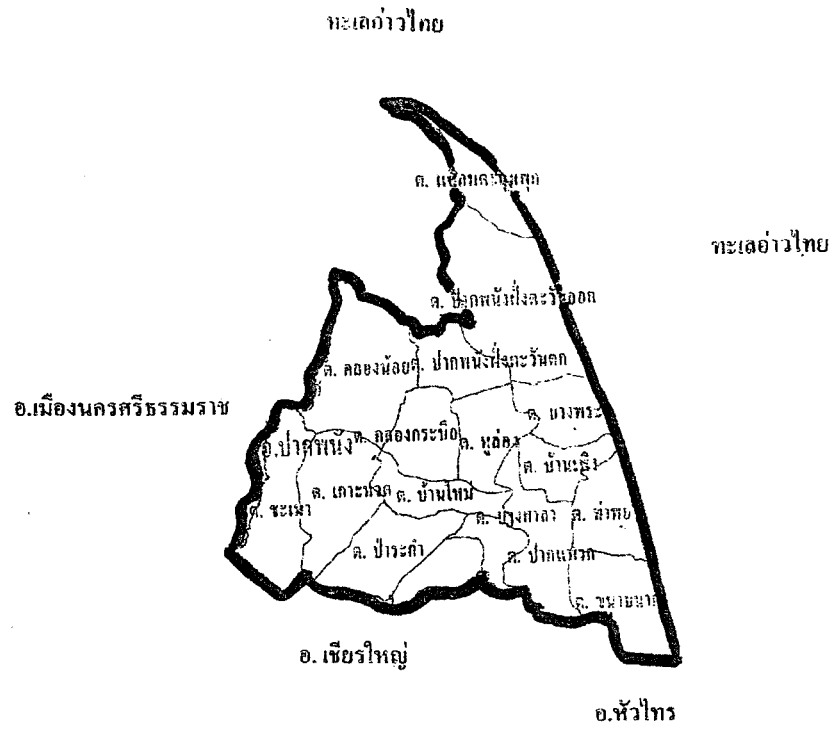
จ.ศ.ค.

(เมธี บัวขาว)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่

ภาคผนวก ก

แผนที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนที่อำเภอปากพนัง

ภาคผนวก ง

ประวัติผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

ประวัติผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย
 วุฒิการศึกษา กศ.บ. (ฟิสิกส์-คณิตศาสตร์) พบ.ม. ทางรัฐประศาสนศาสตร์
 (การบริหารองค์การ และการจัดการ), สส.ค. (การบริหารสังคม)
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

2. ดร.ณรงค์ บุญสวยขวัญ
 วุฒิการศึกษา สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
 สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
 ตำแหน่งอาจารย์ประจำสำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

3. นายวีระศักดิ์ มีบุญมาก
 วุฒิการศึกษา ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
 ตำแหน่งนักบริหารงานช่าง 7 รักษาการผู้อำนวยการกองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางวรรณดี มัยยะ
วัน เดือน ปีเกิด	20 มิถุนายน 2507
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (การพัฒนาชุมชน) วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช พ.ศ.2532
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6 ว